

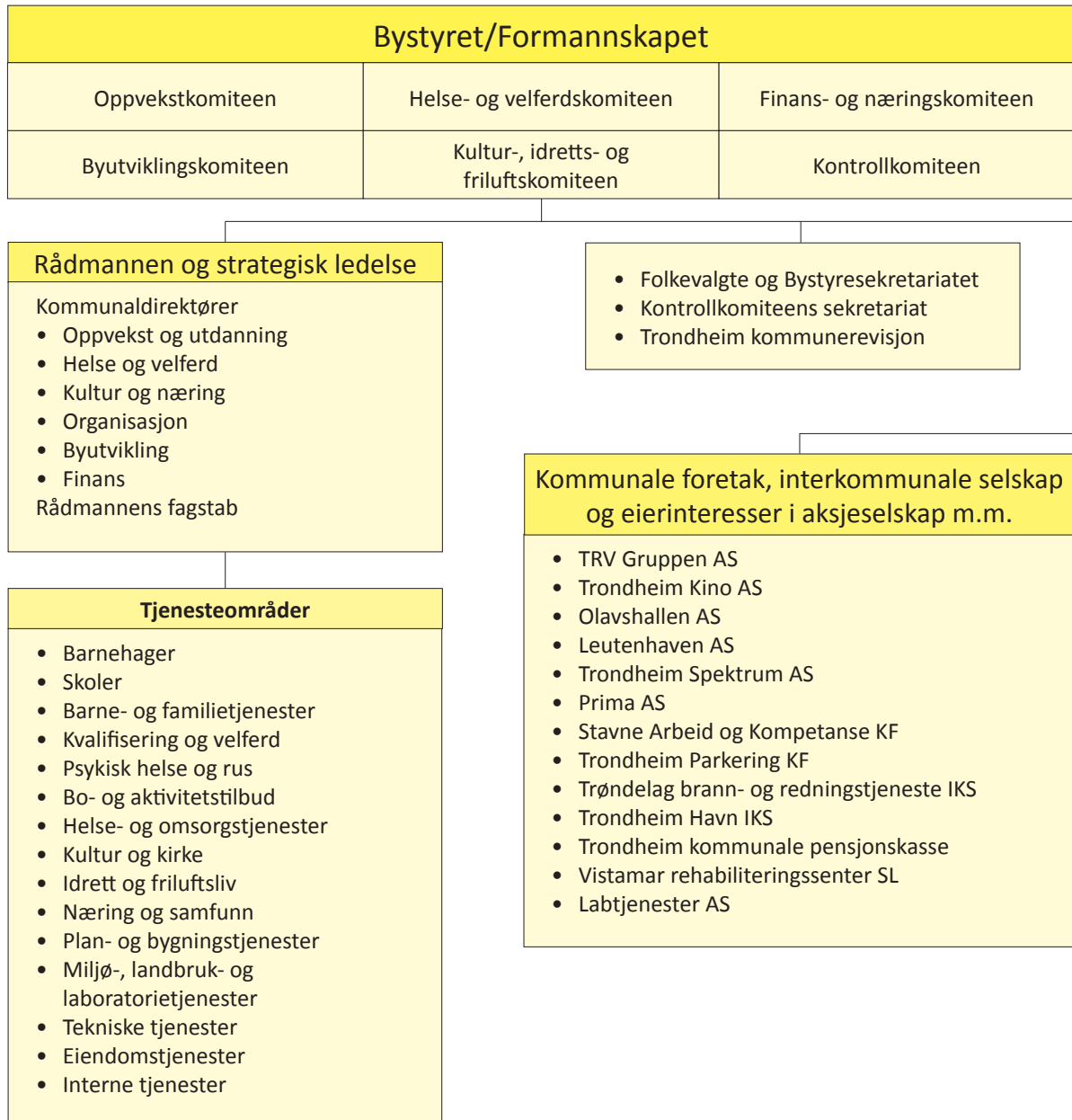

TRONDHEIM KOMMUNE

Årsrapport 2015

Organisasjonskart

Innhold

Forord.....	5
Sammendrag.....	7
Felles innsatsområder.....	11
Økonomi.....	18
Arbeidsgiverområdet.....	38
Barnehager.....	50
Skoler.....	56
Barne- og familietjenesten.....	64
Forvaltningstjenester.....	70
Oppfølgingstjenester.....	74
Bo- og aktivitetstilbud.....	78
Helse- og omsorgstjenester.....	82
Flyktninger og innvandrere.....	88
Kultur.....	92
Idrett og friluftsliv.....	100
Næring og samfunn.....	106
Plan- og bygningstjenester.....	112
Miljø- landbruks- og laboratorietjenester.....	120
Tekniske tjenester.....	124
Eiendomstjenester.....	130
Vedlegg.....	138

Forord

I innledningen til handlings- og økonomiplan 2015-2018 og budsjett 2015 satte rådmannen søkelys på "kontrakten" mellom kommunen som leverandør av velferds- og forvaltningstjenester til byens befolkning, og befolkningens forventninger, krav og rettigheter. Årsrapporten er i bunn og grunn et forsøk på å si noe om hvordan denne "kontrakten" er overholdt det siste året.

Det overordnede spørsmålet jeg stiller meg i arbeidet med rapporten er om vi har oppfylt målene og gjennomført tiltakene som bystyret vedtok skulle gjennomføres i 2015.

Rapporten er omfattende og utgjør en massiv informasjonsmengde. Det kan være vanskelig å skille det vesentlige fra det som ikke er fullt så viktig. Skjedde det noe spesielt som bør løftes frem?

Strategien "tidlig innsats" er en nøkkelfaktor for å lykkes som fremtidens velferdskommune. Rapporten viser at strategien er iverksatt på de fleste av tjenesteområdene.

Innenfor oppvekst og utdanning er det lagt særlig vekt på å utvikle felles overordnede mål for alle de tre tjenesteområdene. Dette er gjort for å oppnå et godt lærings- og utviklingsløp for barn og unge, slik at vi blir i stand til å sette inn riktig innsats til riktig tid. Vurderinger i rapporten tyder på at denne strategien gir gevinster:

"2015 var første året med fire felles periodemål for hele oppvekst og utdanning, og skolene melder at det er nyttig å jobbe mer langsiktig med måloppnåelse og at dette gir en bedre styring."

For helse- og velferdsområdene oppnådde vi gode resultater på flere områder, som for eksempel innenfor helse- og omsorgstjenestene:

"Tidlig innsats som samarbeidsform mellom helse- og velferdskontor, fysioterapi- og ergoterapitjenesten er iverksatt i alle bydeler med godt resultat."

Også innenfor kultur- og idrettsområdet og byutviklingsområdet er det flere eksempler på at "tidlig innsats" gir velferds- og miljøgevinster. Jeg har lyst til å trekke frem den positive utviklingen på miljøområdet. Fortettingen av byen bidrar til at flere kan bruke kollektive transportmiddel og gå og sykle til jobb. Takket være grundig gaterenhold og heldige værforhold nådde vi for første gang de nasjonale målene for luftkvalitet i Trondheim i 2015.

Årsrapporten viser også at det er mål som ikke nås. Vi har utfordringer som det må jobbes mer og annerledes med.

Det er ingen grunn til å slå seg til ro med det fortsatt høye sykefraværet. I 2015 var sykefraværet på 9,9 prosent, og ble dermed noe høyere enn i de foregående tre år. Sykefraværet er spesielt høyt på helse og velferd og barnehageområdet. Rådmannen har gjennom flere år iverksatt tiltak for å få ned sykefraværet, men tiltakene har ikke hatt den ønskede effekten. Derfor må vi nå ta nye grep i dette viktige arbeidet.

Året 2015 inneholdt også uforutsette hendelser og en del begivenheter som har betydning for byens videre utvikling.

Den største enkelthendelsen var nok økningen i antallet flyktninger mot slutten av året. 2015 ble et rekordår med totalt 495 bosatte flyktninger, der 44 var enslige mindreårige og 63 som ble gjenforent med sine familier.

En milepæl i arbeidet med helhetlig campus- og byutvikling ble nådd i 2015 da regjeringen i september besluttet at NTNU skal samlokalisere og byintegre sine campusfunksjoner med utgangspunkt i Gløshaugenområdet.

Trondheim realiserer ambisjonen om å være førstevalget for store idrettsarrangement. Søknad for VM på ski i Trondheim for 2021 er overlevert. Vi arbeider i tillegg med flere fastlagte og mulige arrangementer de nærmeste årene, som årlige World Cup i hopp og kombinert, UEFA Super Cup finale i 2016, EM i håndball for herrer og damer i 2020, svensk-norsk ski-Tour i 2020 og veteran-VM i orientering i 2020.

Årsrapporten viser at vi jobber seriøst og grundig med å oppfylle forpliktelsene i "kontrakten" med kommunens innbyggere. Det tas skritt i riktig retning. Det settes inn ressurser på riktig måte og til riktig tid, og legges fysisk til rette for at innbyggerne i størst mulig grad tar ansvar for eget liv lengst mulig. Informasjonen i årsrapporten viser også at kommunen som samfunnsutvikler når prioriterte mål, og at kommuneøkonomien er styrket gjennom 2015.

Til slutt vil jeg takke alle medarbeidere for vel utført arbeid i 2015, og alle kommunens samarbeidspartnere for et godt samarbeid i året som har gått.

Morten Wolden

rådmann

Sammendrag

Regnskapet avlagt i balanse

Regnskapet viser at kommunens økonomi ved utgangen av 2015 er i tilfredsstillende balanse. Situasjonen er styrket sammenlignet med 2014. Tjenesteområdene hadde et lavere merforbruk i 2015 og regnskapet totalt er avlagt med et positivt resultat. Kommunens regnskap har vært avlagt i balanse hvert år siden 2009. For perioden 2009-2015 ble regnskapet hvert år avlagt med et positivt resultat, med unntak for 2014 da vi hadde et nullresultat. Tjenesteområdene hadde et merforbruk på 59 millioner kroner (81 millioner kroner i 2014), mens summen av overordnede inntekts- og utgiftsposter bidro til at regnskapet ble avlagt med et positivt resultat på 139 millioner kroner.

De samlede brutto investeringsutgiftene var på 2 295 millioner kroner. I fireårsperioden 2012-2015 er det investert totalt 11,4 milliarder kroner. Investeringsutgiftene i 2015 var 388 millioner kroner lavere enn budsjettet. Årsaken til avviket skyldes i hovedsak at investeringene ikke ble gjennomført så raskt som planlagt.

Arbeidsgiverpolitikken

Ved utgangen av 2015 var tendensen at Trondheim kommune tiltrekker seg den kompetansen vi har behov for, og at medarbeiderne i stor grad opplever å mestre arbeidsoppgavene sine. Den største utfordringen var sykefraværet som kom på 9,9 prosent i 2015.

Program Digitalt førstevalg deltok i åtte større prosjekter og leverte tre helt nye tjenester til innbyggerne; blant annet ny digital løsning for barnehagesøknader, bookingløsning for leie av kommunale lokaler og tilskuddsbase for å søke på ulike tilskuddsordninger. Løsningene bidrar til forenkling, effektivisering og bedre tilbud til byens befolkning. Digital meldebok fikk mye positiv oppmerksomhet høsten 2015 og tas i bruk i alle skolene våren 2016.

I 2015 gjennomførte Trondheim kommunerevisjon en forvaltningsrevisjon av kommunens kvalitetssystem Kvaliteket. Kvaliteket som system fungerer tilfredsstillende, men kjennskapen til og bruken av systemet må forbedres i organisasjonen.

Etikkarbeidet ble prioritert ved refleksjoner og diskusjoner i arbeidshverdagen for ulike dilemma som dukker opp innen de ulike sektorene.

I 2015 ble siste del av nytt lønns- og personalsystem innført. De viktigste modulene i denne fasen var sykefraværsoppfølging og medarbeideroppfølging. Det ble gjennomført et omfattende opplæringsprogram i det nye systemet i 2015.

Oppvekst og utdanning

Oppvekst og utdanning har de siste årene arbeidet med å utvikle det helhetlige læringsløpet fra barnehage til videregående opplæring. Som en følge av dette var 2015 det første året med fire felles periodemål for barne- og familietjenesten, barnehagene og skolene. Rådmannen mener målene dekker de mest sentrale virksomhetsområdene og at felles innsats på tvers gir bedre resultater enn hva områdene kunne oppnådd hver for seg. Enhetene melder også at det er nyttig å jobbe langsiktig med måloppnåelse.

Enhetene melder gjennomgående om god måloppnåelse på de tre tjenesteområdene og dette bekreftes av de styringsdataene rådmannen har tilgang på. Barnehagene lykkes særlig godt med å utvikle gode læringsmiljøer og samarbeid med foresatte for å sikre koordinert innsats i et familieperspektiv, skolene har hatt en positiv utvikling med tanke på grunnleggende ferdigheter og kvaliteten på de ordinære tilbudene, mens barne- og familietjenesten lykkes godt med å utvikle gode læringsmiljøer, kvaliteten på de ordinære tilbudene og samarbeid med foresatte for å sikre koordinert innsats i et familieperspektiv.

Det er viktig å jobbe videre med utvikling av gode indikatorer for måloppnåelse, analyse av styringsdata og bedre praksis for utvikling av tiltak og vurdering av måloppnåelse.

Helse og velferd

Arbeidet med å skaffe aktive tiltak for ungdom har vært intensivert og viser en svak reduksjon i antall sosialhjelpsmottakere under 30 år siste halvår. Andelen langtidsmottakere av sosialhjelp viser en svak nedgang, mens det er en svak økning i antall barnefamilier som mottar sosialhjelp. Bruken av midlertidig bolig er redusert fra 2014 til 2015.

I perioden 2010 til 2015 er det samlede antall personer med uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, kvalifiseringsprogram og sosialhjelp redusert fra 17.600 til 16.700. Antall arbeidssøkere er på samme nivå ved utgangen av 2015 som ved årets begynnelse. Kostnadene til brukerstyrt personlig assistanse økte med 15 prosent i løpet av 2015. Utviklingen var forventet på bakgrunn av endringer i helse- og omsorgstjenesteloven fra 1.januar 2015. Samhandlingen mellom helse- og velferdskontor, barne- og familietjeneste og NAV er god i alle bydeler.

Vi er på god vei til å nå målet om at personer som er i ferd med å utvikle rusproblemer og/eller psykiske lidelser gjennomfører kurs som fremmer mestring. Det var 267 personer som deltok i kurs for å mestre angst, depresjon eller rusproblemer. 75 personer fikk kartlagt egne rus- og psykiske lidelser og vurdert for videre behandling. Vi er på vei til å nå periodemålet om at 50 prosent av ansatte har kompetanse i metoden *Motiverende intervju*. 35 prosent av de ansatte har denne kompetansen i 2015.

Vi er på vei til å bedre resultatet i norskopplæringen ved Voksenopplæringen og nærmer oss resultatet for landsgjennomsnittet. 50 prosent av deltakerne i introduksjonsprogrammet gikk videre ut i arbeid eller utdanning etter fullført introduksjonsprogram. Målet var 55 prosent.

Bo- og aktivitetsenhetene har store utfordringer med å tilpasse aktiviteten til budsjettet, fordi flere brukere må gis hjelp innenfor samme budsjetttramme. Ansatte i bo- og aktivitetsenhetene har startet opplæring i sentrale tema for blant annet å ivareta brukernes selvbestemmelse og sikre at de gis meningsfulle aktiviteter.

Det er en stor utfordring å redusere ventetiden på bolig i bofellesskap til maksimalt seks måneder. Det er registrert 28 personer på venteliste på bolig i bofellesskap. Sju personer har ventet over tre år.

Vi er på god vei til å nå periodemålet om full sykehjemsdekning. Hjemmeboende tildeles sykehjemsplass eller bolig i et helse- og velferdssenter innen seks uker. Alle langtidsplasser i sykehjem har enerom. I 2015 har det vært langt færre utskrivingsklare pasienter som må vente på sykehuset før de utskrives til et kommunalt tiltak.

Hverdagsrehabilitering er innført i to bydeler, og det er ingen ventetid for hjemmesykepleie og praktisk bistand. For personer med kronisk sykdom er ventetiden opp til åtte måneder for å få fysioterapi og ergoterapi.

I 2015 er 17 helse- og velferdssenter sertifisert som livsgledesykehjem. Seks senter har startet arbeidet med sertifisering, mens fire senter ikke har begynt.

Vi har ikke nådd målet om at nytilsatte skal tilsettes i 100 prosent stilling.

Det ble bosatt 432 flyktninger i 2015, 44 av disse var enslige mindreårige flyktninger. Vi er på god vei til å nå målet om å bosette 30 prosent flere flyktninger i det private boligmarkedet og gjennomføring av kontrollert selvbosetting. Kontrollert selvbosetting betyr at de som er innvilget oppholdstillatelse bosetter seg selv i det private boligmarkedet.

Kultur, idrett og næring

I 2015 økte biblioteket utlån til barn, og gjennomførte flere ulike kulturtiltak for barn og familier. Det ble tilrettelagt for selvbetjening gjennom merking av det som kan lånes ut, og ved to bibliotek kan lånere og brukere selv låse seg inn mellom kl 07 og 23, også når biblioteket er ubetjent. All utendørs kunst ble QR-merket slik at innbyggere og besøkende kan få informasjon om kunstverket.

Områdeløft Saupstad – Kolstad fikk midler gjennom Husbanken og fortsatte sitt arbeid med satsing på bydelen. Barn og unge står sentralt i satsingen, og medvirkning i utviklingen av nye skoler er et viktig pågående arbeid. Trondheim kommune utvikler to og fylkeskommunen utvikler ett nytt skoleanlegg i bydelen.

Kunsthallen er opprettet som organisasjon, med direktør og driftsstøtte, blant annet fra Norsk kulturråd. Arbeidet med ferdigstilling går for fullt. Barnekulturfestivalen Juba Juba ble en suksess og skal gjentas i 2016.

På idrettsområdet er det åpnet tre nye idrettshaller, Åsveien som er kommunal, Thora Storm som er fylkeskommunal og Utleirahallen som er privat, men har kommunal samarbeidsavtale. I tillegg åpnet et stort utendørs flerbruksanlegg på Lade for amerikanske idretter. Søknaden for VM på ski i 2021 er overlevert og i Granåsen ble skiskytteranlegget ferdigstilt. Kommunen fikk tilsagn om 150 millioner fra staten til utbygginga av Granåsen som kommer til utbetaling når Trondheim har fått tildelt mesterskapet.

For studie – og kunnskapsbyen Trondheim ble 2015 et godt år der mange viktige beslutninger falt på plass. Regjeringen vedtok samling av NTNU nær og ved Gløshaugen, noe kommunen har vært med på å legge til rette for. HiST sitt bygg for helse – og sosialfagene i Elgeseter gate fikk oppstartsbevilgning, og HiST fikk dessuten fullmakt til å leie nybygg for lærerutdanningen på Kalvskinnet. Fra årsskiftet er HiST en del av NTNU.

I statsbudsjettet kom det bevilgning til et SUA-kontor i Trondheim. Kontoret skal være servicekontor for høyt utdannede utenlandske arbeidstakere. 19 aktører underskrev i juni en samarbeidsavtale om å arbeide for å gjøre Trondheim til Nordens beste studieby.

Satsing på kultur, idrett og posisjonen som student – og kunnskapsby er viktig for byen og regionen.

Byutvikling

Kommuneplanmeldingen om byvekst fram mot 2050 skal gi føringer for hvor byen kan og skal vokse. Jordvernet skal vektlegges og det er utarbeidet forslag til ny grønn strek. Fortettingspolitikken videreføres, og det er lagt ned et solid arbeid med bymiljøforhandlinger, transportutredninger, mange store planer og utvikling av viktige knutepunkter i byen. Boligveksten er fortsatt høy, med 1600 nye boliger i 2015 som i 2014.

Trondheim kommune fikk Statens pris Attraktiv by for St Olavs Hospital i 2015. Et godt eksempel på bærekraftig byutvikling og til inspirasjon for kommende campus- og bydelsutvikling.

Noen prioriterte planoppgaver har vært områdeløft Saupstad - Kolstad med skoleutbygging og plan for ny videregående skole, lokalsenterutvikling og tilrettelegging for sykkel, høringsutkastet områdeplan for Granåsen med utvikling av idrettsanlegg for hverdag og fest og endelig forslag til kommunedelplan for Nyhavna.

Arbeidet med å revidere energi- og klimahandlingsplanen er startet. Det er utført kartlegging av tiltak for å redusere klimagassutslippene. Kommunens virkemidler ligger hovedsaklig i investering og drift av egen virksomhet, spesielt innen bygg, infrastruktur og kommunal tjenestekjøring. I tillegg gjelder det områder der kommunen er myndighet, hovedsaklig innen areal- og transportpolitikken.

Nye Åsveien skole og Øya barnehage har begge gitt ny kunnskap om hvilke tiltak som gir et bedre klimafotavtrykk og er et viktig kunnskapsbidrag i arbeidet med revidert plan. Erfaringene etter arbeidet med klimagassutslipp på Åsveien skole er videreført til byggeprosjektet Lade skole. Åsveien skole er nominert både til *Årets bygg* og *Årets trebyggeri*.

Vi har styrket samarbeidet med Midtbyen Management om Midtbyen som identitetsbærer for hele byens befolkning. Det er utarbeidet en byromsstrategi for ti prioriterte byrom i Midtbyen og et Midtbyeregnskap. Flere midlertidige tiltak har bidratt til økt byliv. Dette ble premiert med Norsk sentrumsutviklings utmerkelse for 2015.

Ett av de prioriterte byrommene er Kjøpmannsgata med bryggerekka. Mange aktiviteter har bidratt til å sette bryggerekka på kartet. Det er gjennomført flere fysiske forbedringer for å ta vare på kulturminnene. Det er utført sikringsarbeid på to av bryggene og bryggerekkas brukmarked har fått øyne opp for allmenningens kvaliteter hos byens befolkning.

Ren luft, godt drikkevann og hverdagsaktivitet bidrar til god folkehelse. Luftkvaliteten i Trondheim har aldri vært så god siden målingene startet, og tilfredstilte i 2015 nasjonale mål. Arbeidet med godt og sikkert drikkevann i Trondheim og Melhus er snart fullført. Prøvedrift med vann fra Benna ble igangsatt på slutten av året.

Årets byggeskikkpris gikk til Brattøra friområde og Havstein kirkegård, byrom med høy kvalitet for folk i bydelene. Nye gode forbindelser i byen og steder der folk kan møtes er viktig i folkehelsearbeidet. Arbeidet med en samlet plan for marka og grøntområdene er startet. Den skal være et felles grunnlag for nye offentlige uteområder, enten de bygges av offentlige eller private aktører.

Byutvikling ønsker en effektiv og moderne dialog med kundene. Kundeservice, digitaliserte tjenester og formidling er prioriterte temaer. *Trondheim 2030*, et nettmagasin om byutvikling ble lansert i 2015.

Årlige brukerundersøkelser viser at innbyggerne er meget fornøyd med driftstjenester for vann, veg og grøntområder. Byutvikling arbeider kontinuerlig med et klarere skriftlig språk og å gi raske svar.

Fulldigitalisert ut-post er innført og arbeidet med digital plandialog er påbegynt. Den fysiske bymodellen over sentrum er etablert i Bytorget. 3D modellen, sammen med digitale hjelpemidler, skal framover gi bedre formidling av planer spesielt og byutvikling generelt.

Felles innsatsområder

Flyktnings situasjonen

Som resten av Norge opplevde også Trondheim kommune en ekstraordinær situasjon med bosetting av flyktninger i 2015.

Bystyret vedtok å øke antall bosettinger fra opprinnelig 300 flyktninger i 2015 til 1100 flyktninger i løpet av 2015 og 2016.

2015 ble et rekordår med totalt 495 bosatte flyktninger, der 44 av flyktingene var enslige mindreårige og 63 flyktninger som ble gjenforent med sine familier.

Den viktigste oppgaven for kommunen etter at flyktingene har fått et sted å bo, er å legge til rette for at voksne kommer raskest mulig i jobb. For enslige mindreårige og andre flyktingbarn er målet å gjennomføre grunnskole og videregående opplæring, slik at de er rustet til å delta i samfunns- og arbeidslivet på linje med andre innbyggere.

Det har vært et stort engasjement fra enkeltpersoner, frivillige organisasjoner og næringslivet for å bistå flyktingene i 2015. Et eksempel på dette er idédugnaden 29. oktober 2015 der over 300 personer deltok. Deltakerne diskuterte ulike integreringsspørsmål, kom med forslag til tiltak og ga råd til kommunen. Et svært vellykket arrangement der flere av forslagene er omsatt i praksis eller er under planlegging. Denne flotte innsatsen har vært unik og må bygges videre på for å sikre en god og raskere integrering av alle flyktingene som bosettes i kommunen. Mottak av flyktninger handler om å hjelpe mennesker i nød. Samtidig representerer hver flyktning en viktig ressurs for Trondheimssamfunnet, og deltakelsen i norsk samfunns- og arbeidsliv er nøkkelen til en vellykket integrering.

Om lag 50 prosent av alle som deltok i kommunens introduksjonsordning - som er på inntil to år - var ved avslutning i jobb eller utdanning. Mange enslige mindreårige går på grunnskole og/ eller videregående opplæring. Flere må i jobb og flere enslige mindreårige og andre innvandrerdømt må gjennomføre videregående opplæring.

Fra idédugnaden 29. oktober 2015.

Integreringsutfordringene kan være mangesidige og komplekse, men ikke umulig å lykkes med. Kommunen kan ikke løse alle integreringsutfordringene alene. Kommunen er tilrettelegger, mens den reelle integreringen skjer i møte mellom mennesker, på arbeidsplassen, i nabolaget eller på foreldremøter. Et inkluderende og aktivt sivilsamfunn vil bidra til raskere og mer vellykket integrering av flyktninger i kommunen. Trondheim har lange tradisjoner med mottak av flyktninger. I en tid med en svært krevende humanitær situasjon, gir Trondheim sitt bidrag med å ta imot og integrere flere flyktninger enn det som har vært vanlig de siste årene.

Miljøbyen Trondheim

Også i 2015 har det vært arbeidet godt med miljøarbeidet i kommunen, og Trondheim har overordnede styringsdokumenter med tydelige miljømål. I kommuneplanens samfunnsdel sier vi at Trondheim er en bærekraftig by i 2020 der det er lett å leve miljøvennlig. Vi er på rett vei, men store utfordringer står igjen. Nytt fra 2015 er at alle saker til politisk behandling skal inneholde en vurdering av positive og negative miljøpåvirkninger.

Klima

Bystyret vedtok i 2010 at CO₂-utslippene skal være 25 prosent lavere i 2020 enn i 1991. Statistisk sentralbyrå (SSB) utgir de offisielle utslippstallene i Norge. I januar 2016 kom utslippstall for klimagasser i kommunene til og med 2013. CO₂- utslippene i Trondheim har økt med 12,7 prosent i perioden 1991-2013. Dataene fra SSB kommer for sent og for sjelden til å kunne evaluere 2015. Det er behov for å etablere en statistikk og metodikk som er raskere og som bedre kan fange opp effekten av lokale tiltak.

I en klimavennlig by må vi bygge tettere og smartere. Evalueringen viser at vi er på god vei mot målet mot en mer kompakt by. 78 prosent av nye godkjente boliger i Trondheim kommune har siste perioden kommet innenfor Statistisk sentralbyrås (SSB) tettstedsavgrensning. 56 prosent av nye arbeidsplassintensive arbeidsplasser har kommet i kollektivbuen i samme periode. Målet er på 60 prosent. Det kan bli utfordrende å fortsette denne utviklingen siden det er lagt ut relativt store utbyggingsområder i Trondheim øst utenfor SSBs tettstedsavgrensning. I 2015 er det bygget flere nærmiljøanlegg som reduserer transportbehovet.

Nesten halvparten av klimagassutslippene i Trondheim kommer fra transport. Tiltakene i Miljøpakken skal sørge for at andelen som reiser med miljøvennlig transport (gang-, sykkel- og kollektivtrafikk) skal øke til 50 prosent av alle turer innen 2018 (fra 42 prosent i 2008). Andelen reiser med privatbil skal reduseres til 50 prosent innen 2018 (fra dagens 58 prosent), og en vesentlig del av bilreisene skal foretas med biler med lavt utslipp.

En evaluering i 2015 viser at vi er nær ved å nå målet for reisemiddelfordeling. Om lag 49 prosent var kollektivreiser, sykling eller gåing, ifølge en nasjonal reisevaneundersøkelse offentliggjort i 2015. Bilbruken i Trondheim har gått ned de siste årene selv om byen har vokst. Kollektivreiser og sykling har økt mest.

Blant anleggene Miljøpakken åpnet i 2015 er:

- 4 km gang- og sykkelveg mellom Heimdal og Klett
- Sentervegens forlengelse på Rosten, et tilbud til alle trafikantgrupper
- Første etappe på ekspressykelveg - parsellen Leangen-Rotvoll med to bruer
- Støyskjerming i Okstadbakkene og Østre Rosten
- De tre første snarvegene i regi av Miljøpakkens gågruppe

I 2015 har Trondheim fått interregprosjektet *Smart Green Region Mid-Scandinavia* sammen med Østersund og Sundsvall. Prosjektet jobber for å redusere klimagassutslippene i transportsektoren gjennom grønn næringsutvikling. Vi ble partner i forskningssenteret Klima 2050 som jobber med klimatilpasning og Zero Emission Neighbourhoods. Det siste opprettes i mai 2016 dersom vi får tilskudd gjennom søknaden til Forskningsrådet.

I 2015 har det vært utskiftingen av gatelys med bedre belysning og redusert energibruk som resultat. Kommunen har også prioritert tilsyn med energibruk, miljøsanering og avfallshåndtering i byggesaker.

Luftkvalitet

I 2015 nådde vi for første gang de nasjonale målene for luftkvalitet i Trondheim. Takket være grundig renhold og heldige forhold med været, viste opptellingen bare seks døgn med overskridelser totalt på E6-Tiller, og bare ett døgn i Elgeseter gate. Lufta er ikke ren, men betydelig renere. Folkehelseinstituttet anbefaler null døgn over 30 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, hvis de aller fleste av oss skal unngå helseeffekter fra svevestøv.

Vann, avløp og sjøbunn

MeTroVann-prosjektet om reservevann for Trondheim og Melhus kommuner startet for ti år siden og ble ferdig i 2015. Det er gjort flere tiltak for å sikre innbyggerne godt, nok og sikkert drikkevann. Avløpsvann og kloakk fra hele byen renses ved anleggene på Høvringen og Ladehammeren. Kommunen arbeider målrettet med kildeproving av miljøgifter for å hindre spredning til slam og til sjøen. Gjennom prosjektet *Renere havn* startet fysiske oppryddingsarbeider i 2015. I områdene IISvika, Brattørbassenget, kanalen og Nyhavna blir forurenset sjøbunn dekket med rene masser. Der det er behov for seilingsdyp, blir forurenset masse fjernet og lagt i et sjøkantdeponi på Nyhavna. Deponiet er ferdig og resterende mudring og tildekking ferdigstilles våren 2016. Prosjektet er et samarbeid med Trondheim havn.

Internt miljøarbeid

Trondheim kommune er ISO 14001 sertifisert og sørger for at alle enheter har tre miljømål i enhetsavtalen. Nytt i 2015 er at målene er differensierte slik at de passer til virksomheten ved den enkelte enhet. Alle enheter skal gjøre seg kjent med sitt klimafotavtrykk. Enheter som har egne kjøretøy skal redusere utslippene med 50 prosent fra lette kjøretøy og ti prosent fra tunge kjøretøy i perioden 2015-2019. Disse målene er satt for å nå målene om 40 prosent reduksjon i klimagassutslipp fra tjenestekjøring. Dette er i tråd med kjøretøystrategien som er revidert i 2015.

Skoler, barnehager og sykehjem skal bidra til å redusere kommunens energiforbruk med to prosent. Skoler og barnehager skal også gjennomgå årlig resertifisering for Grønt flagg. I tillegg jobber kommunen for at flere skal sykle eller gå til og fra jobb og med å redusere klimagassutslippene fra tjenestereiser med fly. Holdningsskapende arbeid er viktig, og her står Trondheim kommune i en særklasse når det gjelder barn og unge, gjennom arbeidet med Grønn barneby og den internasjonale miljøsertifiseringsordningen Grønt Flagg. Alle byggeprosjekt i kommunal regi er gjennomført med et energiforbruk minimum tilsvarende lavenergistandard, mens alle skoleprosjekter igangsatt i 2015 har passivhusstandard. I 2015 ble det gjort en energieffektivisering på 2,2 prosent i Trondheim kommunes bygningsmasse.

Sykefravær

Bystyret har satt som mål at det årlige sykefraværet i kommunen skal være redusert til 8,8 prosent innen utgangen av 2016. Målet ble ikke nådd for 2015; det samlede sykefraværet var på 9,9 prosent. Dette er en oppgang fra 2014 på 0,3 prosentpoeng.

Medarbeiderne i barnehagene og i helse- og omsorgstjenester for eldre hadde det høyeste fraværet. De sistnevnte har ligget stabilt høyt på vel 12 prosent over flere år, mens barnehagene hadde en økning fra 2014 på 1,3 prosentpoeng. Organisasjonsområdet hadde størst økning i sykefraværet fra 5,9 prosent i 2014 til 8,3 prosent i 2015. Det er viktig å understreke at Organisasjon er et relativt lite område, som gjør at det blir mer utsatt for statistiske svingninger sammenlignet med de større områdene.

Bortsett fra Byutvikling, som hadde en reduksjon på 0,9 prosentpoeng fra 2014 til 2015, har alle tjenesteområdene hatt en økning i sykefraværet. Kultur og næring og finansforvaltning er de områdene med lavest sykefravær, henholdsvis 7,3 og 6,6 prosent.

Sykefravær (i prosent) for hele kommunen og etter virksomhetsområder i perioden 2011-2015. Differens (prosentpoeng) og relativ endring (prosent) mellom 2014 og 2015.

Virksomhetsområde	Årsverk						Differanse (2015-2014)	Relativ endring (%)
	2015**	2011	2012	2013	2014	2015		
Byutvikling	1121,5	9,1	9,0	7,9	9,3	8,4	-0,9	-9,7
Kultur og næring	136,5	8,9	5,8	6,4	6,2	7,3	1,1	17,7
Oppvekst og utdanning	5156,3	9,3	8,8	9,0	8,7	9,2	0,5	5,7
Skoler (4104)	2655,4	8,2	7,4	7,2	7,0	7,2	0,2	2,9
Barnehager (4204)	1665,0	10,9	10,8	11,5	11,3	12,6	1,3	11,5
Barne- og familietjenesten (4304)	686,2	9,3	9,2	9,7	9,8	9,9	0,1	1,0
Helse og velferd	3917,9	11,8	11,2	11,4	11,4	11,5	0,1	0,9
Bo- og aktivitetstilbud (2102)	829,0	11,2	10,3	10,9	10,9	10,7	-0,2	-1,8
Helse og omsorgstjenester for eldre (2202)	2360,0	12,8	12,4	12,4	12,3	12,4	0,1	0,8
Oppfølgingstjenester (2302)	357,9	8,3	7,4	8,1	9,6	9,8	0,2	2,1
Forvaltningstjenester (2402)	308,3	10,2	9,6	9,6	9,8	10,1	0,3	3,1
Organisasjon*	334,8	6,7	6,0	6,3	5,9	8,3	2,4	40,7
Finansforvaltning*	98,1	6,7	6,0	6,3	5,9	6,6	0,7	11,9
Hele kommunen	10799,7	9,9	9,5	9,6	9,6	9,9	0,3	3,1

*Organisasjon og Finansforvaltning var tidligere slått sammen til ett område i sykefraværstatistikken, og står dermed oppført med identiske tall for tidligere år. Det skilles fra og med 1. kvartal 2014 mellom disse to områdene. Det interne arbeidsmarkedet er registrert under organisasjon.

** Årsverk 2015 er regnet ut som gjennomsnitt av de verdiene som er oppgitt for hvert av årets kvartal

Kvinner har høyere sykefravær enn menn, 11,2 prosent mot 6,1 prosent, både samlet for Trondheim kommune og innen alle tjenesteområdene. Dette har vært situasjonen både for kommunen og landet for øvrig over mange år.

Trondheim kommune har mange målrettede tiltak for å få ned sykefraværet. Strategien videre er ikke å utvikle nye tiltak, men øke oppmerksomheten dit vi har det største sykefraværet, i barnehager og innenfor helse og velferd.

Økonomi

Regnskapsresultat 2015

- Regnskapet for 2015 viser et regnskapsmessig mindreforbruk på 139 millioner kroner
- Netto driftsresultat er på 371 millioner kroner, noe som utgjør 2,9 prosent av driftsinntektene
- Driftsinntektene var på 12 816 millioner kroner, en økning på nesten 5 prosent
- Driftsutgiftene eksklusive avskrivninger ble 11 911 millioner kroner, en økning på 1,5 prosent
- Avkastningen i Trondheim kommunes kraftfond ble 225 millioner kroner, tilsvarende 3,3 prosent. Den samlede kapitalen i kraftfondet var på 6 798 millioner kroner
- Kommunens gjeld til investeringsformål ved utgangen av 2015 var på 13 944 millioner kroner. 5 026 millioner kroner av dette betjenes med gebyrer, tilskudd og husleie
- Disposisjonsfondet er på 305 millioner kroner, av dette er 5 millioner kroner ment til spesielle formål
- Brutto investeringsutgifter endte på 2 298 millioner kroner i 2015, bruk av lån finansierte 1 333 millioner kroner av dette

Kommunens netto driftsresultat er på 371 millioner kroner i 2015. I følge anbefalingene fra TBU (teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi) bør netto driftsresultat være på 1,75 prosent av driftsinntektene. Trondheim kommunes resultat er på 2,9 prosent av driftsinntektene. Dette betyr at rommet for å sette av midler til for eksempel å styrke disposisjonsfondet og opprettholde Trondheim kommunes formue er tilstede i 2015.

I tidligere år har netto driftsresultat vært påvirket av tilfeldige inntekter, som momskompensasjoninntekter fra investeringer og inntektsføring av pensjon. Dette har blåst opp netto driftsresultat. For 2015 påvirker disse inntektene netto driftsresultatet minimalt, slik at årets resultat fremstår som en størrelse som reflekterer kommunens resultat på en korrekt måte.

Kommunens disposisjonsfond er på om lag samme nivå gjennom 2015. Disposisjonsfondet er på 305 millioner kroner ved utgangen av 2015, der midler som ikke er tiltenkt konkrete formål utgjør 300 millioner kroner. Bystyrets mål er at frie midler i disposisjonsfondet skal være på minimum 200 millioner kroner.

Regnskapsmessig resultat – avvik budsjett og regnskap

I tabell 1 vises avvik mellom budsjett og regnskap, noe som gir et bilde på hvordan årets regnskapsmessige resultat framkommer.

Tabell 1 Avvik budsjett– regnskap 2015. Millioner kroner

Områder	Avvik 2015
Tjenesteområder	-59
Inntrekk midler fra tjenesteområder fra 2014 til 2015	20
Skatter og rammeoverføringer	54 ¹
Andre frie inntekter	81
Trondheim kommunes kraftfond (TKK)	0
Kapitalutgifter og -inntekter, rentekompensasjonsordninger	25
Lønnsavsetning/buffer	16
Diverse formål, inkludert sentrale pensjonsføringer	2
Årets regnskapsmessige resultat	139

1 Tallet avviker fra hovedoversikten da dette er summert med grunnlag i tjenesteområder(ansvar), og ikke art.

Tjenesteområdene brukte 59 millioner kroner mer enn budsjettet i 2015. Tjenesteområdene hadde et samlet merforbruk i 2014, og fikk et netto inntrekk av midler i 2015 på til sammen 20 millioner kroner. De inntrekte midlene fra tjenesteområdene bidrar til å redusere merforbruket, slik at tjenesteområdene reduserer kommunens resultat med 39 millioner kroner.

Utviklingen for tjenesteområdene har vært negativ i de siste fem årene. Som tabell 2 viser har tjenesteområdene gått fra et mindreforbruk på 103 millioner kroner i forhold til budsjett, til et merforbruk på 81 millioner kroner i 2014. I 2015 er trenden med økende negative resultat endret, slik at merforbruket nå er mindre enn forrige år.

Tabell 2 **Utvikling tjenesteområdenes resultat. Millioner kroner**

	Avvik 2011	Avvik 2012	Avvik 2013	Avvik 2014	Avvik 2015
Resultat tjenesteområdene	103	37	-20	-81	-59

Tjenesteområdenes forbruk blir grundigere gjennomgått i årsrapporten under hvert enkelt område.

I første tertialrapport lå det an til at inntekter fra inntekts- og formuesskatt skulle bli betydelig lavere enn budsjettet. I revidert nasjonalbudsjett for 2015 ble kommunene tilført midler via rammetilskuddet for å kompensere for deler av skattesvikten. Budsjettet for skatt og rammetilskudd ble justert i forbindelse med behandlingen av 1. tertialrapport. I årets to siste måneder økte skatteinngangen betydelig, slik at summen av skatt og rammeoverføringer i 2015 ble 52 millioner kroner mer enn revidert budsjett etter 1 tertialrapport. Eiendomsskatten ble 2 millioner kroner høyere enn budsjettet.

Andre frie inntekter er i hovedsak knyttet til ressurskrevende tjenester og flyktninger. Flyktninginntektene er knappe 43 millioner kroner høyere enn budsjettet. Det skyldes at kommunen får integreringstilskudd for hele året, uavhengig av når på året en flyktning blir registrert i kommunen. Kommunen får integreringstilskudd i fem år, som betyr at kommunen får relativt mindre tilskudd i år fem i forhold til antatt behov. Ressurskrevende tjenester viser en merinntekt på 34 millioner kroner. Disse merinntektene bidrar til en viss grad å utligne merforbruket på de tjenesteområdene som yter tjenester til ressurskrevende brukere. Under posten "Andre frie inntekter" ligger også den vedtatte merinntekten fra Trondheim Parkering på 5 millioner kroner.

Den nominelle avkastningen i Trondheim kommunes kraftfond (TKK) ble 225 millioner kroner. Av dette benyttes 4,4 millioner kroner til driftskostnader for forvaltning av fondet, og 105 millioner kroner avsettes for å opprettholde realverdien av fondet. Resten av avkastningen utgjør 117 millioner kroner og overføres til disposisjonsfond for bruk i 2016, i tråd med den vedtatte etterskuddsmodellen. Dette er 33 millioner kroner lavere enn den budsjetterte avsetningen til disposisjonsfond, fra kraftfondet i 2015. Finansrapporten har mer utførlig informasjon om kraftfondet.

De samlede kapitalinntekter, kapitalutgifter, rentekompensasjonsordninger, kapitalbidrag fra VARFS-området (vann, avløp, renhold, feiing og slam) og husleieområdet ble 25 millioner kroner lavere enn budsjettet.

Andre overordnede avsetninger til pensjon, tilleggsbevilgninger og kompensasjon for lønnsoppgjøret viser 18 millioner kroner i mindreforbruk. Dette har sammenheng med lavere lønnsvekst i 2015 enn antatt og at den avsatte driftsbufferen ikke er disponert. Kostnader til dekning av reguleringspremie ble lavere enn budsjettet, og ulike regnskapstekniske forhold bidrar positivt til regnskapsresultatet.

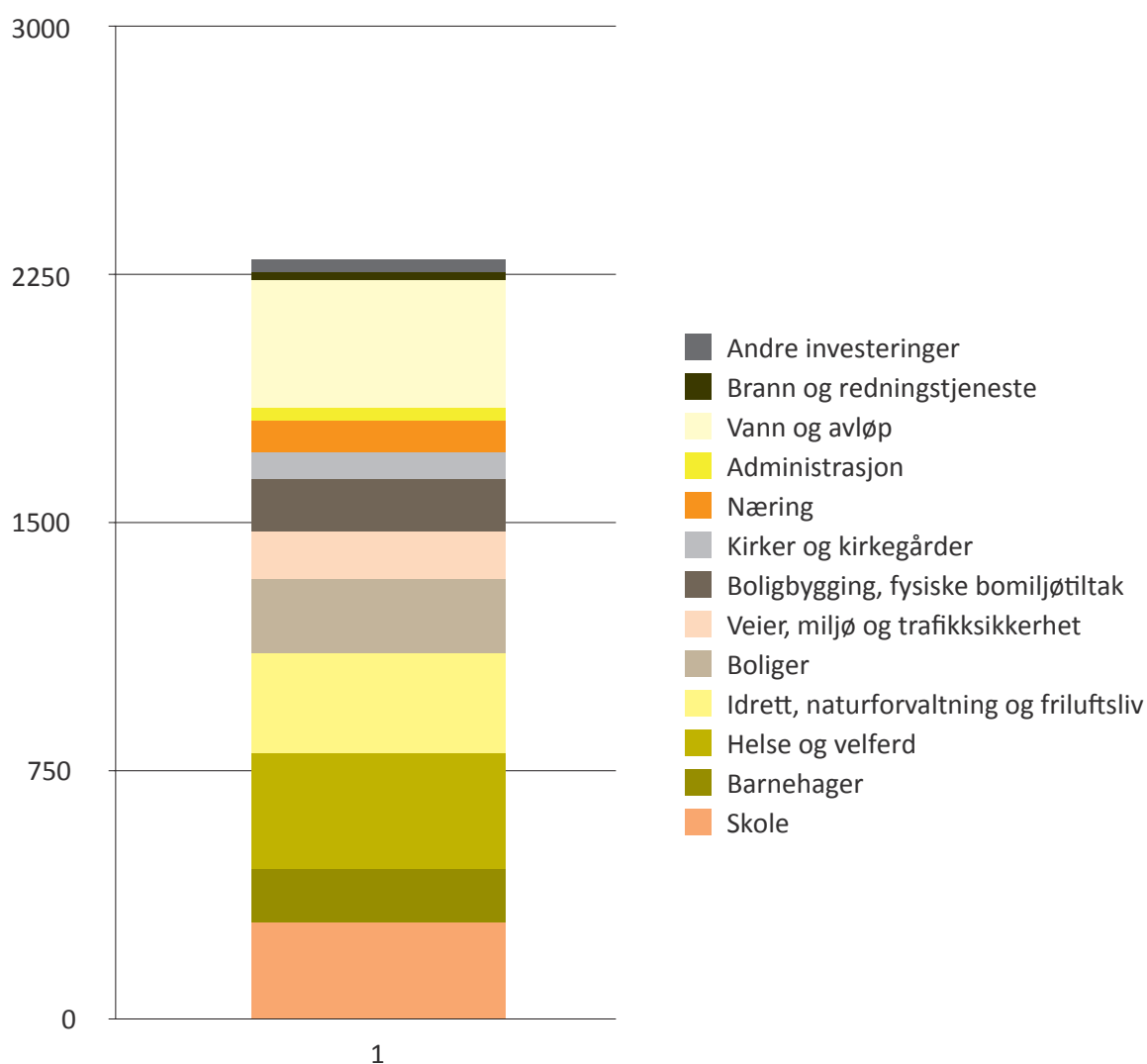
Kommunens regnskapsmessige resultat blir dermed 139 millioner kroner.

Investeringsaktiviteten og finansiering

De samlede brutto investeringsutgiftene var på 2 295 millioner kroner. I fireårsperioden 2012-2015 er det investert totalt 8,7 milliarder kroner. Investeringsutgiftene i 2015 var 388 millioner kroner lavere enn budsjettet. Årsaken til avviket skyldes i hovedsak at investeringene ikke ble gjennomført så raskt som planlagt.

Lån finansierer 50 prosent av investeringer i anleggsmidler. Egenkapital i form av salg av anleggsmidler, overføring av driftsmidler og bruk av avsetninger utgjør 458 millioner kroner, og 20 prosent av finansieringen. Resten av investeringene er finansiert med ulike investeringstilskudd, refusjoner og momskompensasjon.

I figur 1 vises hvordan investeringene fordeles etter ulike formål. De største investeringene i 2015 var knyttet opp mot skoler, vann og avløp, boliger (inklusive boligbygging og fysiske bomiljøtiltak) og helse- og velferdssentra.

Figur 1 Fordeling av investeringer på formål. Regnskap 2015. Millioner kroner

Driftsregnskapet

Tabell 3 Hovedoversikt driftsregnskapet 2012-2015. Tall i millioner kroner

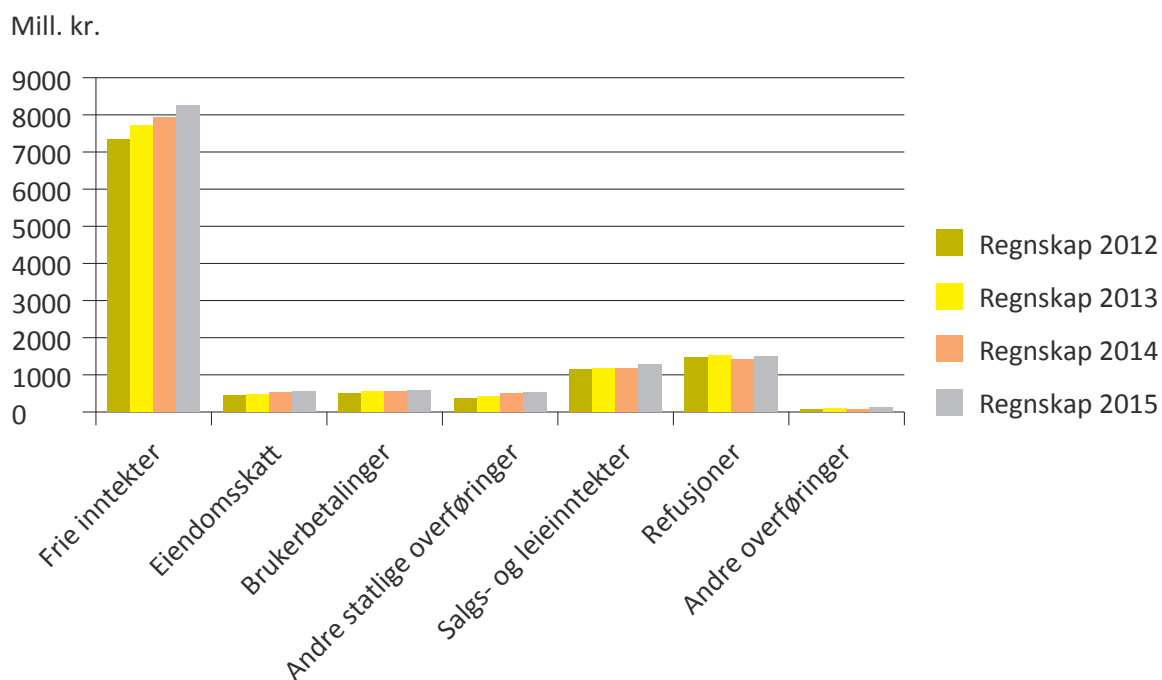
	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015
Sum driftsinntekter	11.353,8	11.919,2	12.210,9	12.816,1
Sum driftsutgifter	10.901,5	11.577,4	12.261,1	12.485,8
Brutto driftsresultat	452,3	341,8	-50,2	330,4
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	438,3	409,9	435,6	323,1
Mottatte avdrag på utlån	3,0	6,1	4,1	0,9
Sum eksterne finansinntekter	575,8	606,7	511,8	389,7
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	544,1	516,1	549,0	430,0
Avdragsutgifter	340,7	373,0	392,3	429,0
Utlån	3,0	2,3	3,4	4,3
Sum eksterne finansutgifter	913,2	894,2	948,7	923,8
Resultat eksterne finanstransaksjoner	337,4	287,6	436,8	534,1
Motpost avskrivninger	470,2	485,8	520,5	574,6
Netto driftsresultat	585,1	540,0	33,5	370,8
Bruk av avsetninger	291,5	464,6	644,7	322,5
Avsetninger	-739,8	-719,3	-678,1	-553,9
Årsresultat	136,8	285,3	0,0	139,4

Tallene viser at kommunens økonomi ved utgangen av 2015 er i balanse med et positivt årsresultat på 139,4 millioner kroner. Kommunens regnskap har vært avlagt i balanse hvert år siden 2009. For perioden 2009-2015, med unntak for 2014, ble regnskapet hvert år avlagt med positivt resultat.

Brutto driftsresultat

Resultatbegrepet brutto driftsresultat viser utviklingen av kommunens driftsutgifter og driftsinntekter. Brutto driftsresultat viser hvor mye kommunen har igjen til å dekke netto finanskostnader og avsetninger. I 2015 var driftsutgiftene lavere enn driftsinntektene, slik at brutto driftsresultat ble positivt med 330 millioner kroner, inklusive avskrivninger.

Driftsinntekter

Figur 2 Driftsinntekter fordelt på inntektsarter 2012-2015.

Kommunens samlede driftsinntekter økte nominelt med fem prosent i 2015. Dette tilsvarer en reell økning² på 2,1 prosentpoeng, når det korrigeres for lønns- og prisvekst. Det er imidlertid ikke korrigert for oppgaveendringer og demografiske endringer.

Frie inntekter (skatt- og rammetilskudd) økte nominelt med 3,8 prosent eller reell økning på 0,9 prosent. Andre statlige overføringer og brukerbetalinger økte nominelt med henholdsvis 3,2 og 5 prosent i 2015. Salgs- og leieinntektene økte nominelt med 5,2 prosent i 2015, som innebar en reell økning på om lag 2,3 prosent.

Inntekt fra eiendomsskatt utgjorde 4,4 prosent av de samlede inntektene i 2015 og økte med 5,2 prosent fra 2014 til 2015. Eiendomsskattesatsen ble økt fra 5,3 til 5,45 promille fra 2014 til 2015.

Tabell 4 Driftsinntekter 2015, regnskap og budsjett. Tall i millioner kroner.

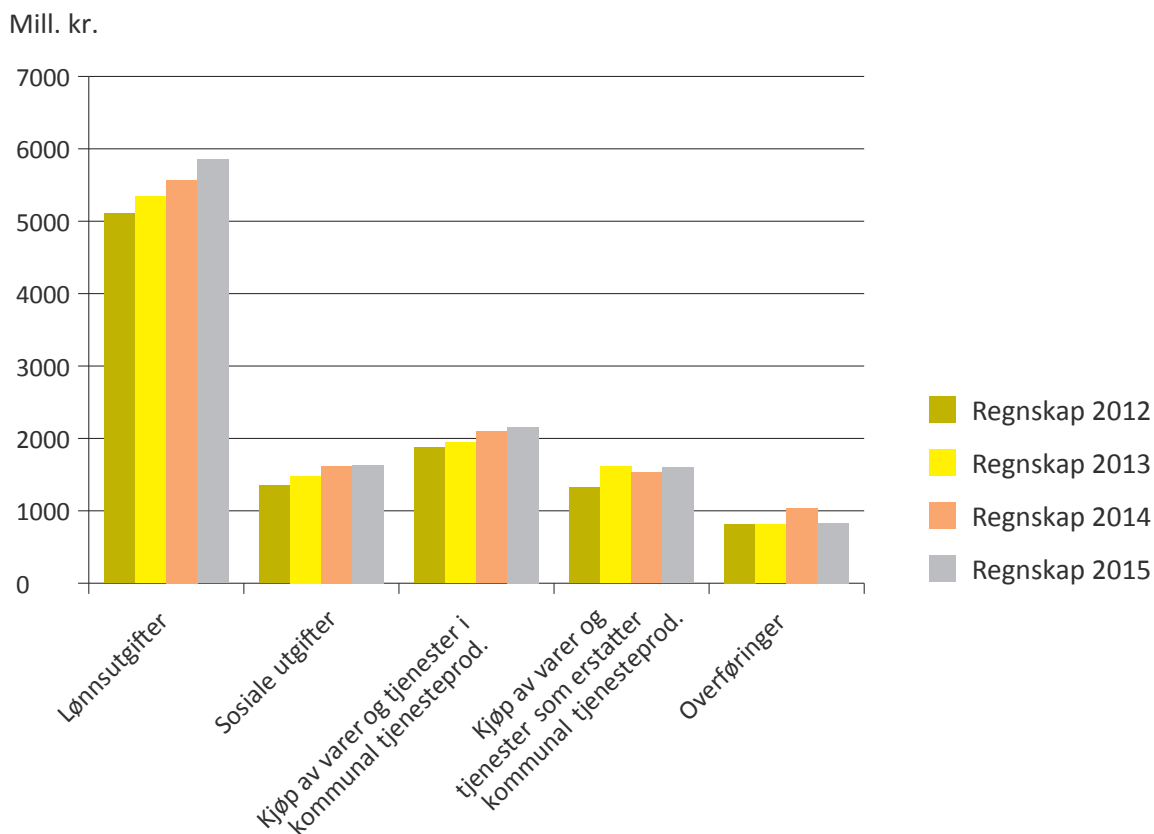
	Regnskap 2015	Budsjett 2015	Avvik
Frie inntekter	8.241,8	8.179,1	62,6
Eiendomsskatt	563,4	561,1	2,3
Brukerbetalinger	588,9	555,5	33,4
Andre statlige overføringer	519,2	363,3	155,9
Salgs- og leieinntekter	1.276,0	1.119,9	156,1
Overføringer med krav til motytelse	1.498,9	1.031,7	467,2
Andre overføringer	127,8	87,9	39,9
Andre direkte og indirekte skatter	0,1	0,0	0,1
Sum	12.816,1	11.898,6	917,5

Sammenlignet med revidert budsjett ble de samlede driftsinntektene 917,5 millioner kroner høyere i 2015, et avvik på 7,2 prosent. Det er spesielt inntekstpostene "overføringer med krav til

2 Realveksten er her definert som nominell vekst fratrukket veksten i den kommunale deflatoren (pris- og lønnsvekst). Den kommunale deflatoren i 2015 anslås til 2,9 prosent

motytelser”, ”andre statlige overføringer” og ”salgs- og leieinntekter” som ble betydelig høyere enn budsjettet. I posten ”overføringer med krav til motytelser” inngår blant annet sykepengerefusjoner, kompensasjon for merverdiavgift, refusjoner fra andre kommuner og fylkeskommuner og refusjoner fra andre (private).

Driftsutgifter

Figur 3 Driftsutgifter fordelt på utgiftsarter 2012-2015.

De totale driftsutgiftene økte med 1,9 prosent fra 2014 til 2015. Korrigert for pris- og lønnsvekst betyr det at driftsutgiftene ble reelt redusert med om lag en prosent fra 2014 til 2015. At utgiftene gikk ned har en teknisk forklaring. Ordningen med medfinansiering av somatiske tjenester falt bort fra 2015. Denne ordningen utgjorde 175 millioner kroner i 2014.

Lønnsutgiftene økte med fem prosent i 2015. Korrigert for lønnsoppgjøret er den reelle veksten på om lag 1,5 prosent. Dette skyldes en økning i årsverksforbruket fra 2014 til 2015.

De sosiale utgiftene består i hovedsak av pensjonskostnader og arbeidsgiveravgift. Økningen i sosiale utgifter var på 1,6 prosent fra 2014 til 2015.

Samlet sett var lønnsutgiftene og de sosiale utgiftenes andel av de totale driftsutgiftene på henholdsvis 61 og 62 prosent i 2014 og 2015. I løpet av de fire siste årene har lønnsutgiftenes andel av de totale utgiftene ligget stabilt på om lag 48 prosent.

Utgifter til kjøp av varer og tjenester til kommunens tjenesteproduksjon økte med tre prosent fra 2014 til 2015. Prisveksten på kjøp av varer og tjenester var tre prosent i 2015. Det innebærer at det ikke var noen volumvekst i kjøp av varer og tjenester til kommunens tjenesteproduksjon i 2015.

Utgifter til kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon økte med 4,1 prosent i 2015. Dette er blant annet tilskudd til private barnehager og tilskudd til private sykehjem.

Tabell 5 Driftsutgifter regnskap 2015 og budsjett 2015. Tall i millioner kroner.

	Regnskap 2015	Budsjett	Avvik
Lønnsutgifter	5.851,1	5.686,4	164,7
Sosiale utgifter	1.642,4	1.544,0	98,4
Kjøp av varer og tjenester i kommunal tjenesteproduksjon	2.158,2	1.908,7	249,5
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon	1.595,3	1.388,8	206,5
Overføringer	828,9	746,2	82,8
Sum	12.076,0	11.274,1	801,8

Samlet var de totale regnskapsførte driftsutgiftene 801,8 millioner kroner høyere enn revidert budsjett, et avvik på 7,1 prosent. Det var spesielt utgifter til kjøp av varer og tjenester i kommunal tjenesteproduksjon og kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon som ble høyere enn budsjettet.

Resultat eksterne finansieringstransaksjoner

Kommunens netto finansutgifter i 2015 ble 534 millioner kroner, som er 18 millioner kroner mer enn budsjettet. Hovedforklaringen er lavere avkastning fra kraftfondet enn forventet. For nærmere omtale av de fleste størrelsene som fremgår i dette avsnittet vises det til finansrapporten for 2015.

Finansinntekter

Tabell 6 Finansinntekter. Tall i millioner kroner.

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Budsjett 2015
Renteinntekter, gevinst finansielle instrumenter og utbytte	572,8				
	3,5	600,6	507,7	389,1	³ 390,5
Mottatte avdrag på utlån	3,0	6,1	4,1	0,9	1,5
Sum finansinntekter	575,8	606,7	511,8	389,7	392,0

Finansinntektene ble om lag som korriger budsjett. Renteinntekter, utbytte og gevinster fra plasseringer i Trondheim kommunes kraftfond (TKK) ble høyere enn budsjettet. Samlet avkastning i kraftfondet ble likevel lavere enn forventet, som følge av bokført tap på finansielle instrumenter⁴. Denne posten er ført under finansutgifter, sammen med øvrige renteutgifter.

Renter på likviditet ble bedre enn budsjettet, som følge av høyere likviditet enn forutsatt. Byggelånsrenter som inntektsføres i driftsregnskapet ble mindre enn budsjettet. Dette skyldes et lavere rentenivå og lavere volum enn forventet.

3 Budsjettallene er korriger for interne renteinntekter for selvkostområdene.

4 Finansielle instrumenter er et samlebegrep på eiendeler og forpliktelser det handles med i verdipapir-, derivat- og valutamarkedet, jf verdipapirhandelloven.

Finansutgifter

Tabell 7 Finansutgifter. Tall i millioner kroner.

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Budsjett 2015
Renteutgifter, tap finansielle instrumenter, provisjoner og andre finansutgifter	569,4	519,0	552,9	491,5	⁵ 475,1
Avdragsutgifter	340,7	373,0	392,3	429,0	⁶ 429,6
Utlån	3,0	2,3	3,4	3,0	4,3
Sum eksterne finansutgifter	913,1	894,2	948,7	923,0	909,0

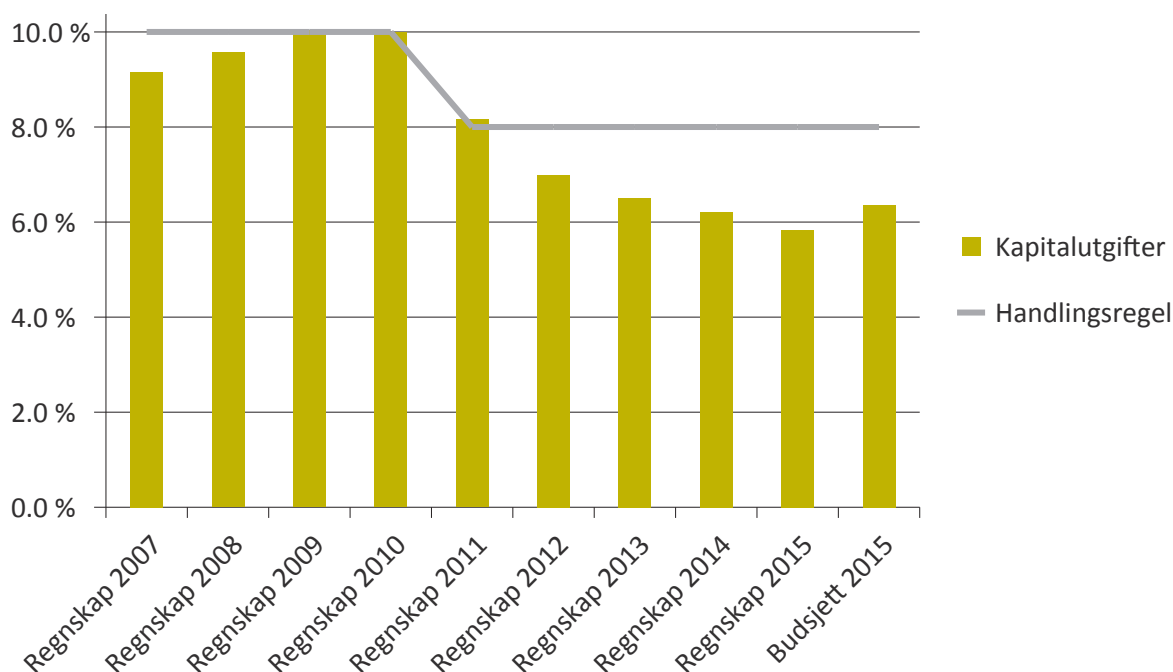
Finansutgiftene ble 14 millioner kroner høyere enn budsjettet, som følge av bokført tap på 60 millioner kroner i tap på finansielle instrumenter som gjelder kraftfondet. Sett bort fra dette tapet er renteutgiftene knyttet til kommunens investeringslån om lag 45 millioner kroner lavere enn budsjettet. Det skyldes at markedsrenten er svært lav, at noen lån med høy fastrente har gått til forfall og at det er tatt opp mindre lån enn forutsatt.

Avdrag investeringsformål

Avdrag på lån til investeringsformål ble 429 millioner kroner, noe som er i tråd med budsjettet. Kommuneloven setter en grense for hva en kommune som minimum må betale i avdrag. For 2015 er dette beregnet til 380 millioner kroner. Trondheim kommune ligger godt over grensen for minimumsavdrag.

Handlingsregel for netto finansutgifter

Det økonomiske handlingsrommet til bykassen påvirkes av i hvilken grad kapitalutgiftene binder opp andeler av driftsinntektene. Figuren under viser hvordan denne andelen har utviklet seg siden 2007.

Figur 4 Handlingsregelen- andel kapitalutgifter i forhold til disponible inntekter

5 Budsjettallene er korrigert for interne renteutgifter for selvkostområdene.

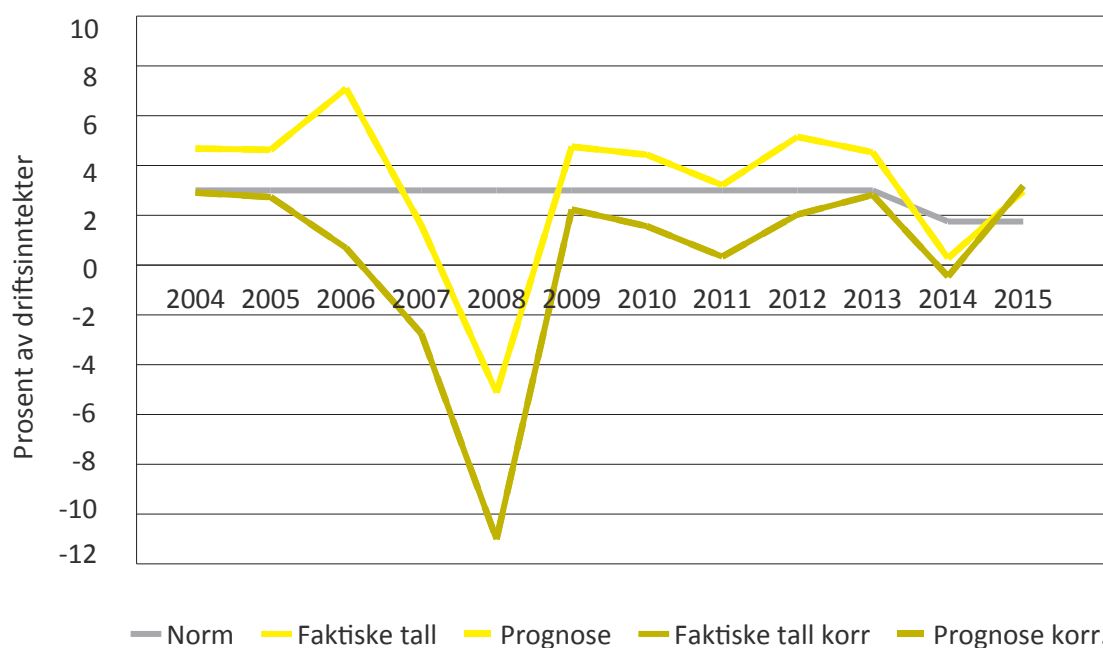
6 Budsjettallene er korrigert for interne avdragsutgifter for selvkostområdene

Andelen kapitalutgifter som belaster bykassen lå på ti prosent før 2011. Dette er i tråd med handlingsregelen som bystyret har vedtatt. I 2011 ble andelen nedjustert til åtte prosent som følge av at de frie inntektene økte på grunn av innlemming av det tidligere øremerkede barnehagetilskuddet.

Regnskapet viser at kapitalutgifter som belaster bykassen er lavere enn den vedtatte handlingsregelen. Regnskap ble også lavere enn budsjett for 2015. Handlingsregelen slik den er utformet i dag gir ingen reell begrensning i hvor stor gjelden kan være. I operasjonaliseringen av handlingsregelen er det derfor viktig å ta utgangspunkt i et langsiktig rentenivå som er høyere enn det faktiske rentenivået. Med et rentenivå på fem prosent, ville kapitalutgiftene på sikt nådd det taket som er definert av handlingsregelen.

Netto driftsresultat

Trondheim kommunes netto driftsresultatet i 2015 ble 371 millioner kroner, og utgjør knappe tre prosent av driftsinntektene. Størrelsen på netto driftsresultat er en viktig størrelse for å vurdere om kommunen har en langsiktig god økonomi. Et høyt netto driftsresultat indikerer at kommunen har rom for å sette av midler til for eksempel egenfinansiering av investeringer, noe som bidrar til å opprettholde kommunens netto formue. En langsiktig god økonomi innebærer at kommunens drift ikke finansieres med å tære på kommunens formue.

Figur 5 Utvikling netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter

I Figur 5 vises også netto driftsresultat korrigerert for føring av moms og pensjon. Med denne korreksjonen ligger netto driftsresultatet på 398 millioner kroner. Det er det beste korrigererte netto driftsresultatet kommunen har hatt på mange år, og indikerer at kommunens økonomi er bærekraftig. I tabellen nedenfor vises de forhold som netto driftsresultat korrigeres med for å gi et mer reelt uttrykk for den økonomiske situasjonen.

Tabell 8 Korrigeringer av netto driftsresultat. Tall i millioner kroner

	2011	2012	2013	2014	2015
Momsrefusjon til drift fra investeringer	165	210	220	0	0
Premieavvik og amortisering av premieavvik	170	148	-16	86	-27
Sum	335	358	204	86	-27

Midlene som kommer fra momsrefusjon for investeringer føres fra 2014 i sin helhet i investeringsregnskapet og påvirker ikke netto driftsresultat. Inntekter eller utgifter som skyldes innbetalte premier er større enn kostnadsført pensjon. Premieavviket(differansen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad) påvirker resultatet og det må derfor korrigeres for dette for å gi et reelt uttrykk for kommunens faktiske resultat. Korreksjonen av netto driftsresultat har blitt vesentlig mindre de siste årene, og i 2015 går korreksjonen den andre veien, som følge av at amortisering av premieavvik blir større enn det årlige premieavviket.

Netto avsetninger og overføringer til investeringsregnskapet

Kommunen har foretatt avsetninger på 554 millioner kroner i 2015. Av dette er 237 millioner kroner overført til å finansiere kjøp av anleggsmidler i investeringsregnskapet og for å opprettholde realverdien i kraftfondet. Det er satt av 164 millioner kroner på bundne driftsfond som gjelder ubrukte midler fra eksterne kilder. Avsetninger til disposisjonsfond utgjør 153 millioner kroner, og består i stor grad av midler fra kraftfondet som skal benyttes for å finansiere kommunens budsjett for 2015. Men det er også foretatt avsetninger for å håndtere fremtidige økte pensjonskostnader.

Det er benyttet 322 millioner kroner av tidligere års avsetninger. Tidligere års mindreforbruk utgjør 23 millioner kroner av dette, og ble benyttet til delfinansiering av kjøp av tomt til Utleirahallen. Det er brukt 153 millioner kroner av bundne driftsfond. I tillegg er det benyttet 146 millioner kroner av disposisjonsfondet i 2015. Det meste av dette var avkastning i kraftfondet i 2014, som ble satt av for bruk i 2015.

I 2015 ble det satt av 554 millioner kroner, mens det er benyttet 322 millioner kroner av tidligere års avsetninger. Denne differansen utgjør 231 millioner kroner, og finansieres med bruk av netto driftsresultat på 371 millioner kroner. Dermed er resultat for 2015 på 139 millioner kroner.

Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet omfatter utgifter og inntekter til investeringer i bygg og anlegg, kjøp og salg av aksjer/andeler, renter og avdrag videreutlån og utlån av egne midler. I investeringsregnskapet føres i tillegg avsetninger og bruk av fond til investeringsformål, og betydelige transaksjoner vedrørende kraftfondet. Investeringsregnskapet er et selvstendig regnskap.

Tabell 9 Hovedoversikt investeringsregnskap 2012-2015. Tall i millioner kroner.

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Budsjett 2015	Avvik
Investeringsinntekter	-702	-758	-823	-1.012	-958	53
Brutto investeringsutgifter	1.777	2.252	2.406	2.298	2.684	386
Finanstransaksjoner	1.298	1.962	3.526	731	501	-230
Finansieringsbehov	2.374	3.455	5.108	2.017	2.226	209
Finansieringsbehovet er dekket slik:						0
Bruk av lån	-1.189	-1.786	-1.703	-1.333	-1.925	-593
Aksjesalg og mottatte avdrag	-318	-650	-2.730	-250	-64	186
Bruk av fond	-411	-685	-345	-198	-6	192
Overført fra driftsregnskapet	-389	-308	-330	-237	-231	6
Bruk av tidligere års mindreforbruk	-66	-27	-1	0	0	0
Sum finansiering	-2.374	-3.455	-5.108	-2.017	-2.226	-209
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0

Investeringsinntektene består i hovedsak av inntekter fra salg av bebygd og ubebygd eiendom, statlige overføringer, andre salgsinntekter og refusjoner. Både statlige overføringer, refusjoner og inntekter fra salg av eiendom og anleggsmidler ble høyere enn budsjettet.

Brutto investeringsutgiftene ble 386 millioner kroner lavere enn budsjettet i 2015. Se nærmere gjennomgang av disse under tabell 10.

Finanstransaksjonene omfatter avdrag på videreutlån, kjøp av aksjer og andeler og avsetninger til fond. En vesentlig årsak til avviket mellom budsjett og regnskap for denne posten er betydelig høyere avsetninger til fond, og innbetaling av ekstraordinære avdrag på startlån.

Bruken av lån ble 593 millioner kroner lavere enn budsjettet. Dette har i hovedsak sammenheng med forsinkelser i fremdriften av investeringsprosjekter i forhold til fremdriften som ble lagt til grunn for budsjettet.

Avviket på 186 millioner kroner på posten aksjesalg og mottatte avdrag, skyldes ekstraordinære innbetalinger av avdrag på startlån og transaksjoner knyttet til kraftfondet.

Posten "bruk av fond" omfatter bruk av tidligere avsatte midler bevilget til investeringer, i tillegg til innbetaling av et ekstraordinært avdrag på formidlingslån til Husbanken.

Investeringer i anleggsmidler

Tabell 10 Brutto investeringsutgifter i bygg og anlegg⁷, regnskap 2012-2015, budsjett 2015. Tall i millioner kroner.

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Budsjett 2015	Avvik
Skoler	146,4	307,1	461,4	287,4	333,8	-46,4
Barnehager	149,6	214,7	164,2	158,6	162,2	-3,6
Helse og velferd	255,4	328,0	212,3	354,5	457,8	-103,3
Barne- og familietjenesten	0,9	1,5	3,1	3,2	5,5	-2,3
Kultur	4,2	12,3	9,2	7,8	4,0	3,8
Idrett, naturforvaltning og friluftsliv	53,6	100,5	153,8	307,5	278,1	29,4
Boliger	139,3	221,9	174,6	223,1	247,9	-24,8
Veier, miljø og trafikksikkerhet	118,5	122,0	104,5	141,4	131,7	9,7
Boligbygging, fysiske bomiljøtiltak	254,2	280,0	312,5	158,2	416,8	-258,6
Kirker og kirkegårder	108,3	97,9	83,4	79,4	79,6	-0,2
Næring	43,3	41,8	54,5	95,5	2,0	93,5
Administrasjon	76,8	46,4	101,8	44,9	90,2	-45,3
Vann og avløp	331,2	281,8	364,3	379,3	394,0	-14,7
Renovasjon	8,1	20,1	35,2	6,0	7,7	-1,7
Brann- og redningstjeneste	93,3	144,6	145,4	25,7	66,2	-40,5
Andre investeringer	-12,1	9,8	5,4	22,4	6,2	16,2
Sum	1.771,0	2.230,5	2.385,5	2.295,1	2.683,7	-388,7

Tabellen viser at det ble regnskapsført utgifter til investeringer i nybygg/nyanlegg på 2 295,1 millioner kroner i 2015. Det er områdene vann og avløp, helse og velferd, idrett, naturforvaltning og friluftsliv og skole som har hatt den største investeringsaktiviteten i 2015. Totalt var brutto utgifter til investeringer i anleggsmidler 388,7 millioner kroner lavere enn budsjettet i 2015. I regnskapet for 2014 var brutto utgifter til investeringer 230 millioner kroner lavere enn budsjettet.

Nedenfor står en kort beskrivelse av det enkelte investeringsområdet. Vi viser til investeringsrapporten etter tredje tertial 2015 for mer detaljert informasjon om gjennomførte investeringer i 2015.

Skoler

Til sammen ble det brukt 287,4 millioner kroner på skoleprosjekter i 2015. Dette var vel 46 millioner kroner lavere enn budsjettet, og skyldes i hovedsak noe tidsforskyvning for prosjektene på Brundalen og Åsveien.

Barnehager

Det ble bygd og rehabilitert barnehager for 158,6 millioner kroner i 2015. Dette var 3,6 millioner kroner lavere enn budsjettet. Reelt sett har investeringsaktiviteten på barnehageområdet vært noe høyere enn budsjettet. Dette henger sammen med at budsjettet til kunstnerisk utsmykking ved en feil ble lagt på barnehageområdet.

Høyere aktivitet på området i 2015 må ses i sammenheng med lavere gjennomføringsgrad i 2014 enn budsjettet. Barnehagene Øya, Granåsen, Stubbanveien og Cecilienborg hadde raskere fremdrift i 2015 enn forutsatt.

⁷ Sammenlignet med tabell 8 er brutto investeringsutgifter i tabell 9 om lag 3 millioner kroner lavere. Differansen skyldes at interne føringar ikke er med i tabell 9. Investeringsområdene i tabell 9 er satt sammen av funksjoner, og er dermed ikke helt i samsvar med inndelingen som brukes i budsjettet.

Helse og velferd

Det er gjennomført investeringer innenfor helse og velferd i 2015 for 354,5 millioner kroner. Dette er 103,3 millioner kroner lavere enn budsjettet. Budsjettavviket skyldes i hovedsak at fremdrift av byggingen av nye Persaunet helse- og velferdssenter er forsinket.

Barne- og familietjenesten

I budsjettet for 2015 var det bevilget 5,5 millioner kroner til henholdsvis bosetting av mindreårige asylsøkere, barneboligplasser og noen mindre ombygginger. Det er kun 3,2 millioner kroner av bevilgningen som er brukt i 2015.

Kultur

Det er brukt 3,8 millioner kroner mer enn budsjettet på området. Avviket mellom budsjett og regnskap på 3,8 millioner kroner skyldes i hovedsak at budsjettet ikke er fordelt på alle tiltak som inngår i dette området.

Idrett, naturforvaltning og friluftsliv

Totalt er det brukt 307,5 millioner kroner til investeringer til idrett, naturforvaltning og friluftsliv. Innenfor dette området ligger blant annet prosjektet "Renere havn" med et budsjett i 2015 på knapt 100 millioner kroner. Det ble brukt 29,4 millioner kroner mer enn budsjettet innenfor investeringsområdet i 2015. Mye skyldes raskere fremdrift av prosjektet "Renere havn" enn forutsatt. Kostnadene så langt er i samsvar med kostnadsanslaget og budsjettet vil bli justert i 2016.

Boliger

Investeringene på boligområdet har i hovedsak blitt brukt til kjøp, rehabilitering og bygging av kommunalt disponerte boliger. Området hadde en investering i 2015 som var 24,8 millioner kroner lavere enn budsjettet. Dette skyldes både forskjøvet fremdrift på byggeprosjekter og at det ble kjøpt færre boliger enn budsjettet.

Veier, miljø og trafiksikkerhet

En stor andel av gjennomførte investeringer på dette området er knyttet til Miljøpakken. Avviket mellom regnskap og budsjett er dekt med tilsvarende økte refusjonsinntekter.

Boligbygging, fysiske bomiljøtiltak

Avviket mellom budsjett og regnskap skyldes at flere store prosjekter er forsinket. Dette omfatter for en stor del utbyggingsprosjekter hvor kommunen har inngått avtaler med private grunneiere og utbyggere. Vi forskutterer utbyggingskostnader for infrastruktur, og refusjon av kostnader blir gjennomført etter hvert som utbyggingen av arealene utføres. Utgiftene på dette området dekkes av eksterne inntekter.

Kirker og kirkegårder

Det ble bevilget 79,6 millioner kroner til formålet i 2015 og brukt 79,4 millioner kroner. Prosjektene i 2015 ble gjennomført som planlagt.

Næring

Dette investeringsområdet omfatter i hovedsak kjøp/salg og tilrettelegging av grunn til næringsformål. Utgiftene på dette området dekkes av eksterne inntekter.

Administrasjon

Utgifter til anskaffelse av IT-utstyr, fellessystemer og fagsystemer utgjør den største delen av budsjettet og regnskapet til investeringsområdet. Reelt er ikke avviket mellom budsjett og

regnskap så stort som tallene viser, siden flere av de budsjetterte og gjennomførte prosjektene regnskapsføres på et annet tjenesteområde enn det budsjetterte. I tillegg er det forsinkelser i framdriften hos noen prosjekter.

Vann og avløp

Avviket mellom budsjett og regnskap skyldes i hovedsak forskyvninger i framdriften når det gjelder større anleggsprosjekter innenfor avløpsområdet.

Renovasjon

Budsjettet for 2015 omfattet bevilgning til nye gjenvinningsstasjoner og avfallssug. Arbeidet med nye gjenvinningsstasjoner har tatt lengre tid enn planlagt.

Brann- og redningstjeneste

Lavere forbruk enn budsjettert har sammenheng med noe tidsforskyvning i gjennomføringen av byggingen av brannstasjoner.

Finansiering

Tabell 11 **Finansiering av investeringene 2012-2015. Tall i millioner kroner**

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015
Lån	858	1499	1420	1156
Inntekter	600	379	595	681
Fond og driftsmidler	319	373	371	458
Sum	1777	2251	2386	2295

50 prosent av investeringene i 2015 ble finansiert ved eksterne låneopptak. Tilsvarende tall for de siste tre årene var på henholdsvis 60 prosent i 2014, 67 prosent (2013), og 48 prosent (2012).

Balanseregnskapet

Tabell 12 **Balanseregnskapet. Tall i millioner kroner**

	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015
EIENDELER			
Anleggsmidler	29 242	29 325	32 726
Faste eiendommer og anlegg	13 359	14 665	17 174
Utstyr, maskiner og transportmidler	546	544	642
Utlån	1 933	1 801	1 717
Aksjer, andeler og innskuddsleiligheter	3 638	1 597	1 604
Pensjonsmidler	9 767	10 718	11 588
Omløpsmidler	6 719	9 074	9 233
Kortsiktige fordringer	1 317	1 525	1 145
Premieavvik pensjon	1 337	1 423	1 394
Aksjer og andeler	818	877	986
Sertifikater/obligasjoner	1 417	3 757	4 587
Kasse og bankinnskudd	1 831	1 492	1 120
SUM EIENDELER	35 961	38 399	41 958

	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital	-7 384	-7 798	-10 370
Disposisjonsfond	-301	-298	-305
Bundne driftsfond	-410	-379	-389
Ubundne investeringsfond	-3 503	-5 935	-6 064
Bundne investeringsfond	-186	-218	-181
Regnskapsmessig mindreforbruk	-285	-23	-139
Regnskapsmessig merforbruk	0	0	0
Udekket i investeringsregnskap	0	0	0
Likviditetsreserve	0	0	0
Endring i regnskapsprinsipp, drift	206	206	206
Kapitalkonto	-2 904	-1 152	-3 498
Langsiktig gjeld	-26 349	-28 270	-29 689
Pensjonsforpliktelser	-12 844	-13 556	-13 969
Ihendehaverobligasjonslån	0	-1 400	-3 400
Sertifikatlån	-38	-762	-571
Andre lån	-13 466	-12 552	-11 749
Kortsiktig gjeld	-2 229	-2 332	-1 898
Annen kortsiktig gjeld	-2 224	-2 328	-1 896
Premieavvik	-5	-4	-3
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	-35 961	-38 399	-41 958

Anleggsmidler

Verdiendring på faste eiendommer/anlegg og utstyr, maskiner med mer skyldes aktivering av investeringer og avskrivninger av alle anleggsmidlene. Avskrivningene i 2015 utgjorde 575 millioner kroner.

Endringer av utlån er blant annet knyttet til utlån av startlån fra Husbankmidler og videre utlån til for eksempel Trondheim parkering og Stiftelsen pirbadet. Innbetalte avdrag og innfrielse av en del av lånene i løpet av 2015, fører til reduksjon av saldoen. Posten aksjer og andeler endret seg lite i løpet av 2015.

Beregnete pensjonsmidler økte med 870 millioner kroner. Endringen skyldes at faktiske innbetalinger og forventet avkastning av pensjonsmidlene er vesentlig større enn faktiske utbetalinger.

Omløpsmidler

Premieavviket ved årskiftet var på 1,4 milliarder kroner og ble redusert som følge av at årets premieavvik er lavere enn amortisering av tidligere års premieavvik. Fremover forventes det at premieavviket vil bli redusert, noe som på sikt vil bedre kommunens likviditet.

Endringer i verdien av obligasjoner, aksjer og andeler kommer som følge av endringer i kraftfondet.

Kommunens samlede kontantbeholdning er redusert, men ligger fremdeles godt over kritisk nivå. Det er et mål at bykassens gjennomsnittlige likviditet skal ligge på 600 millioner kroner.

Egenkapital

Kommunens disposisjonsfond har økt noe i løpet av 2015. Ved årsskiftet står 305 millioner kroner på disposisjonsfondet. Av dette er fem millioner kroner avsatt til finansiering av ulike formål. Det gjenstår dermed 300 millioner kroner i disposisjonsfondet som ikke er tenkt benyttet til konkrete formål.

Bundne driftsfond er økt med ti millioner og er relatert til øremerkede driftsmidler og avsetninger til selvkostområdene.

Endring i ubundne investeringsfond har sammenheng med endringer i kraftfondets grunnkapital.

Årets regnskapsmessige mindreforbruk på 139 millioner kroner er plassert som en del av kommunens egenkapital.

Gjeld

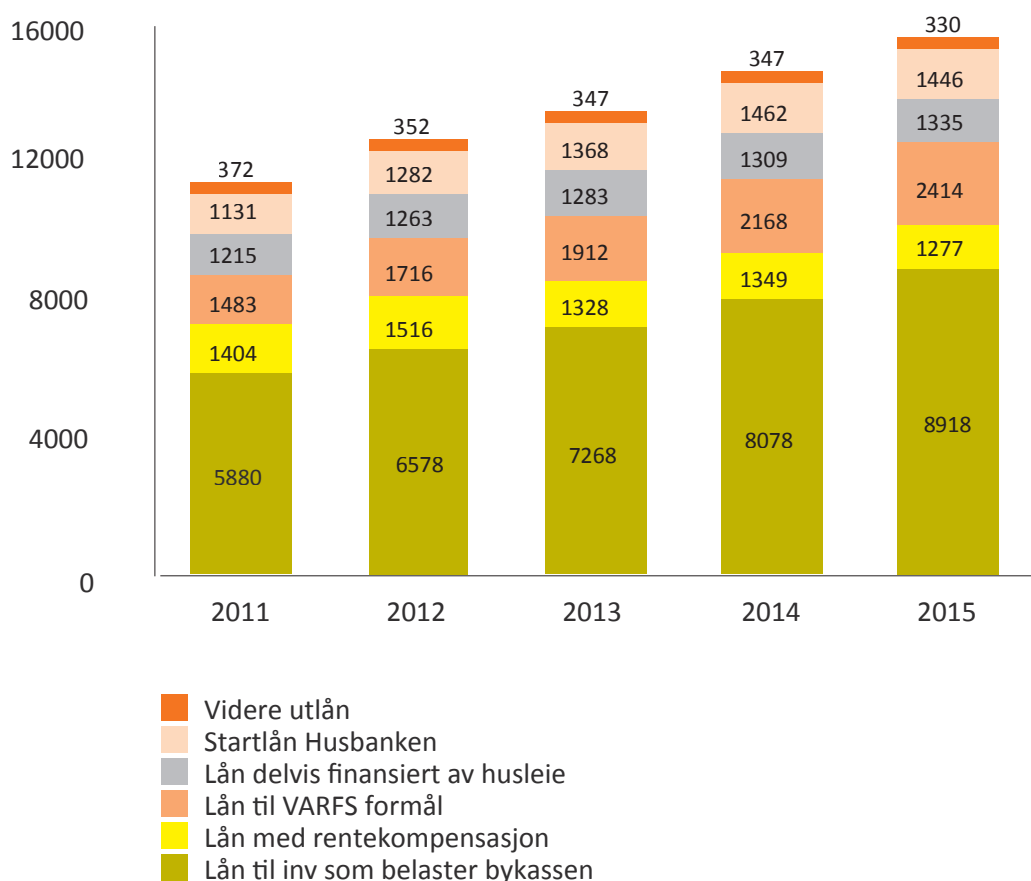
Gjelden øker som følge av økning i pensjonsforpliktelsene og nye låneopptak.

Langsiktig gjeld

Kommunens langsiktige gjeld økte med 1 milliard kroner i 2015. Den langsiktige gjelden er dermed 15,7 milliarder kroner.

Trondheim kommunes gjeld kan grovt sett fordeles på tre hovedgrupper:

- Bykassefinansierte lån til investeringsformål
- Selvfinansierte lån – Lån med rentekompensasjon, VARFS lån og lån som dekkes med husleie
- Videreutlåneordninger – "startlån", og andre videreutlån til kommunale foretak, stiftelser og AS

Figur 6 Lån fordelt på formål, beløp i millioner kroner

Kommunens lån til investeringer som dekkes av bykassens frie inntekter øker med litt over 0,8 milliarder kroner. Veksten i gjeld er større enn veksten i inntekter, men på grunn av synkende rentenivå påvirker det foreløpig ikke kommunens handlingsrom.

Kortsikt gjeld

Økningen av kortsiktig gjeld er i stor grad relatert til feriepenger, merverdiavgift, leverandørgjeld og periodisering

Garantiansvar

Tabell 13 Garantiansvar 2012-2015. Tall i millioner kroner.

	Garantiansvar per 31.12.2012	Garantiansvar per 31.12.2013	Garantiansvar per 31.12.2014	Garantiansvar per 31.12.2015
Idrett	60,5	99,7	156,6	163,2
Barnehager	1,7	1,9	1,8	1,7
Aksjeselskap/næringsvirksomhet	35,6	31,5	49,2	134,4
Boliger/institusjoner	548,4	515,9	517,0	491,4
Diverse formål	17,7	17,7	16,5	23,2
Sum	663,8	666,7	741,1	813,8

Tabellen viser at kommunens totale garantiansvar er økt med 72 millioner kroner fra 2014 til 2015. I perioden 2012-2015 er kommunens garantiansvar økt med 150 millioner kroner. Garantiansvaret knyttet til idrettsanlegg er økt betydelig i fireårsperioden, og i løpet av det siste året er det spesielt økt garantiansvar til aksjeselskap/næringsvirksomhet. Dette gjelder garanti for lån som Trondheim Renholdsverk AS har tatt opp til finansiering av nytt sorteringsanlegg for husholdningsavfall.

Risikoen for realisering av garantiansvar vurderes å være størst på idrettsområdet. I tabellen nedenfor er garantiansvaret for anlegg bygd av idrettslag fordelt per lag og med beløp per 31. desember 2015.

Tabell 14 **Garantier til idrettsformål. Tall i millioner kroner.**

	Garantiansvar per 31.12.2015
Ranheim idrettslag	0,6
Charlottenlund Sportsklubb v/Charlottenlundhallen	28,0
Trondheim Kunstgress Syd AS	0,5
Skotthyllbanen AS	1,0
Byåsen Idrettslag	1,5
Strindheim kunstgress AS	1,2
Tiller Idrettslag	0,8
Kolstad fotball	0,1
Havsteinbanen AS	0,2
Bratsberg Idrettslag	1,1
Nardo Fotball	0,5
Sportsklubben Freidig	1,5
Astor Fotballklubb	2,5
Leangen Curlinghall	7,7
Lade sambruksanlegg bordtennis	4,3
Lade sambruksanlegg kampsport	5,0
Lade sambruksanlegg tennis	7,9
Utleira IL	18,7
Bruråk Hestesportsklubb	0,7
Sør-Trøndelag Ishockeykrets	3,9
Kattem IL Fotball	7,0
Heimdal Idrettsforening	64,2
SK Trondheims-Ørn	4,3
Sum	163,2

Ved utgangen av 2015 har Trondheim kommune et garantiansvar for investeringer i idrettsanlegg, inkludert garanti for spillemidler, på 163,2 millioner kroner. Dette er en økning på knapt sju millioner kroner fra utgangen av 2014. Selv om flere av lagene har hatt anstrengt økonomi i perioder, har vi ikke indikasjoner på at noen er i en så vanskelig økonomisk situasjon at de ikke er i stand til å imøtekomme sine forpliktelser overfor sine kreditorer. Sist vi måtte innfri en garanti for et idrettslag som ikke klarte sine økonomiske forpliktelser, var midt på 1990-tallet.

Boliger og institusjoner er det området hvor kommunen har påtatt seg det største garantiansvaret.

Tabell 15 Garantiansvar boliger og institusjoner. Tall i millioner kroner.

	Garantiansvar per 31.12.2015
Stiftelsen Ilen Menighets Alders-og Sykehjem	27,0
Boligformål(Husbanken)	108,5
Boligstiftelsen for trygdeboliger	22,2
Trondhjems Hospital	61,9
Kong Carl Johan arbeidsstiftelse	5,9
Zion sykehjem	17,7
Bakklandet menighetsråd	21,2
Stiftelsen Laugsand aldershjem	17,7
Borettslag	209,5
Sum	491,4

Garantiansvaret omfatter lån som er tatt opp av boligstiftelsen for trygdeboliger, private institusjoner og borettslag, til rehabilitering av sykehjem og bygging av omsorgsboliger/trygdeboliger.

Arbeidsgiverområdet

- Ferskt lederteam på 9 personer, inklusive 7 fagledere fra 1.1.14

HOVEDUTFORDRING: Organisasjonsendring samtidig med praksisendring i barnevernet.

Arbeidsgiverområdet

Arbeidsgiverområdet omfatter, i tillegg til rapportering på vedtatte periodemål, rapportering på organisasjonsutvikling og likestilling.

Personal

Per 31. desember 2015 var det 13 638 ansatte i Trondheim kommune; 10 341 kvinner og 3297 menn. For fordeling av ansatte på tjenesteområder, henvises det til vedlegg I.

Mål og resultater

Mål for tjenesteområdet

Arbeidsgiverområdet og interne tjenester har et tydelig ansvar for hovedmål fire i kommuneplanens samfunnsdel:

I 2020 er Trondheim kommune en aktiv samfunnsutvikler og en attraktiv arbeidsgiver.

Mål 2015 – 2018

Arbeidsgiverområdet og de interne tjenestene har prioritert tre felles periodemål for 2015-2018. Hensynet til brukerne og deres behov er grunnlaget for periodemålene.

Støtte, veiledning og kompetanseheving av medarbeidere er viktige virkemidler i arbeidet med disse tre målene.

For å kunne måle om man i løpet av 2015 har kommet i gang med framtidig måloppnåelse, ble det satt indikatorer for hvert mål. Resultatrapporteringen gjøres for disse indikatorene.

Mål: Vi har samsvar mellom oppgaver og kompetanse

Tilgang på og forvaltning av kompetanse er en forutsetning for at Trondheim kommune kan løse samfunnsoppdraget og levere på politiske bestillinger.

Kjennetegn/indikatorer

- Ledige stillinger/lederstillinger blir besatt med kvalifiserte søkere
- Studenter har Trondheim kommune som førstevalg etter avsluttet praksis i kommunen
- Medarbeidere mestrer arbeidsoppgavene sine
- Potensielt unødvendig sykefravær og overgang til passive trygdeytelser er redusert

Vurdering

I 2015 ble det totalt utlyst 1471 stillinger i Trondheim kommune. Det var nesten 35 000 søkere til disse stillingene. 1497 medarbeidere ble tilsatt.

35 ledere; 26 kvinner og ni menn ble tilsatt i 2015. 27 av disse var interne; åtte eksterne. Det var jevnt over god søknad til stillingene.

I 2013 vedtok bystyret å øke antall lærlinger i helsearbeiderfaget med inntil 20 lærlinger og antall lærlinger i barne- og ungdomsarbeiderfaget med inntil 10 lærlinger. Det totale antallet læreplasser i

kommunen varierer fra år til år fordi antall lærlinger i "andre fag" styres av behovet for arbeidskraft, og om det er kvalifiserte søkere. Kommunen kan ha inntil 20 læreplasser i disse fagene. I 2015 ble det tatt inn 13 lærlinger. For nærmere oversikt over kjønn og fordeling mellom fagene henvises det til vedlegg II.

Søknaden til læreplasser i barne- og ungdomsarbeiderfaget økte i 2015, både blant kvinner og menn. Også til helsearbeiderfaget var det en liten økning, men en liten nedgang blant menn. Andelen menn som ble tatt opp som lærlinger i barne- og ungdomsarbeiderfaget økte fra 11 i 2014 til 30 i 2015. I helsearbeiderfaget sank antall menn fra 34 til 27. Opplæringskontoret arbeider med flere rekrutteringstiltak overfor ungdom.

Medarbeiderundersøkelsen, som ble gjennomført i januar 2016, viser at på en skala fra 1 til 6, der 1 er lavest og 6 er høyest, er gjennomsnittlig score 5,0 på spørsmålet "har du nødvendig kompetanse for å utføre dine arbeidsoppgaver" og 5,1 på spørsmålet "mestrer du jobben din ut i fra forventningene som stilles til deg".

Oppsummert:

Ved utgangen av 2015 er tendensen at Trondheim kommune tiltrekker seg den kompetansen man har behov for og at medarbeiderne i stor grad opplever mestring. Den største trusselen er intern; i form av sykefravær. Sykefraværet i kommunen er høyt. For en nærmere beskrivelse av sykefraværet vises det til punktet ovenfor "Felles områder", og til punktet nedenfor om "Likestilling".

Om studenter har Trondheim kommune som førstevalg etter avsluttet praksis i kommunen, vil bli nærmere undersøkt i 2016.

"Arbeidsmiljødagen" ble avholdt i oktober 2015. Enhetsledere, verneombud og tillitsvalgte deltok. Mobbing var hovedtema. Kulturenheten vant arbeidsmiljøprisen.

Mål: Innbyggerne betjener seg selv gjennom digitale tjenester

I løpet av kommende fireårsperiode legges det opp til at byens innbyggere kan betjene seg selv med et økende antall kommunale tjenester. Det skal satses på brukervennlige løsninger, brukerstøtte og heldigitale verdikjeder. I løpet av 2015 skulle innbyggerne oppleve dette gjennom:

Kjennetegn/indikatorer

- Innbyggerne benytter digital henvendelsesform som førstevalg på de kommunale tjenesteområdene der dette tilbys
- Færre henvendelser må håndteres i manuell postgang
- Saksbehandlingstiden er kortere

Vurdering

Ny barnehagesøknadsløsning våren 2015 har ført til at behandlingstiden for hovedopptaket ble redusert med over 40 prosent - fra tre og en halv måned til to måneder - ved første års bruk. Søknadsprosessen, inkludert svar på søknad og aksept av tilbud, foregår nå elektronisk, med gevinster både med hensyn til tids- og papirbruk og registreringskostnader.

En digital bookingløsning for å øke tilgjengeligheten og bruk av kommunale lokaler, ble lansert i mars; Bookingbasen. Per desember 2015 var 174 lokaler tilgjengelig i løsningen, og det ble behandlet ca. 550 søknader om fast lån av Utlånstjenesten og ca. 800 søknader om engangslån av enhetene i løsningen. Løsningen betyr bedre oversikt og selvbetjening for innbyggerne. Det er for tidlig å si noe om utviklingen i antallet utlån i forhold til tidligere.

Tilskuddsbasen for å søke på ulike tilskuddsordninger ble lansert i november 2015. Løsningen gjør det enklere for innbyggerne å søke om tilskudd og å rapportere på mottatt tilskudd. For saksbehandlere gir det bedre støtte til saksbehandling av søknader, rapporter og klager. Løsningen effektiviserer også kommunikasjonen mellom søkere og kommunen og bidrar til at vedtak blir umiddelbart tilgjengelig for søker.

Mål: Vi lærer av våre erfaringer

Trondheim kommune har ledere og medarbeidere som leter etter muligheter for forbedringer og deler erfaringer og suksesser. Systemer og arbeidsprosesser skal legges til rette for kontinuerlig forbedringsarbeid. Kvalitetssystemet er et viktig verktøy i dette arbeidet. For å kunne vurdere om målet nås ble det satt følgende kriterier:

Kjennetegn/indikatorer

- Nødvendige rutiner og retningslinjer er oppdaterte og kjente
- Avviksrapportering, klager og forbedringsforslag fra ansatte og innbyggere behandles og følges opp
- Etsiske retningslinjer er kjente og etterleves

Vurdering

I 2015 gjennomførte Trondheim kommunerevisjon en forvaltningsrevisjon av Kvaliteket og bruken av dette.

Kvaliteket som system fungerer tilfredsstillende, men rådmannen ser at kjennskap til og bruk av systemet må forbedres. Arbeidet for å sikre at alle enheter benytter Kvaliteket skal fortsette. Ledernes ansvar understrekes. Egen tiltaksplan for implementering av systemet innen Oppvekst og utdanning vil være ferdigstilt i løpet av våren 2016. Generelle forbedringer av brukergrensesnittet for Kvaliteket vil vurderes.

Etsiske retningslinjer: I 2013 reviderte Trondheim kommune de etsiske retningslinjene. Det er utarbeidet rutiner for å følge opp etikkarbeidet; risikovurderinger, tiltak og kontrollrutiner.

Rådmannens mål er at etikkarbeid skjer gjennom refleksjoner og diskusjoner i arbeidshverdagen for de ulike dilemma som dukker opp innen de ulike sektorene.

Program for Digitalt førstevalg

Program for Digitalt førstevalg ble opprettet (i 2013) for at Trondheim kommune skal nå målet om et "digitalt førstevalg" - at samhandling digitalt skal være innbyggernes og næringslivets førstevalg.

Programmet skal sikre at kommunen utvikler gode digitale tjenester til innbygger og næringsliv på en effektiv måte og med en optimal bruk av ressurser. Programmet samordner og koordinerer derfor digitalisering av tjenester mot innbygger/næringsliv.

Mål for programmet

- Tjenester som etableres benyttes av innbyggere og næringsliv som førstevalg i samhandling med kommunen
- Kommunen sparer ressurser på administrasjon

Resultatmål

- Søknadsprosesser behandles fullelektronisk
- Bookingløsninger er etablert for aktuelle tjenester
- Elektroniske meldinger og påminnelser brukes bredt
- En virksomhetsarkitektur som støtter elektronisk tjenester er etablert

Måloppnåelse 2015:

I 2015 har programmet deltatt i åtte større prosjekter og levert tre helt nye tjenester til publikum. Bookingløsning ble lansert i mars, tilskuddsløsningen i november mens ny barnehageløsning ble tatt i bruk i forbindelse med hovedopptaket 2015; jfr. periodemål 2.

Oppvekst og utdanning har utgjort den største ressursinnsatsen i programmet med fire store prosjekter. Digital meldingsbok fikk mye positiv oppmerksomhet høsten 2015, og tas i bruk i alle skolene våren 2016.

Arbeidet med å opprette en innbyggerportal med "Min Side" og generell selvbetjening ble forsinket på grunn av manglende tilbud i den opprinnelige anskaffelsen. Høsten 2015 ble det opprinnelige konkurransegrunnlaget bearbeidet og oppdatert.

Det siste store prosjektet er eBygg der Trondheim kommune er pilot på et nasjonalt arbeid. Konkurransegrunnlag ble ferdigstilt og lagt ut på Doffin høsten 2015.

Resultatmål og gjennomførte aktiviteter.

- Søknadsprosesser behandles fullelektronisk
 - Tilskuddsbasen lansert
 - Barnehagesøknadsløsning lansert
 - Igangsatte prosjekter: eBygg, oppvekstadministrativt system , MinSide, it-støtte barnevern, konkurransegjennomføringsverktøy
- Bookingløsninger er etablert for aktuelle tjenester
 - Bookingbasen lansert
 - Meldeboka i pilot
- Elektroniske meldinger og påminnelser brukes bredt
 - Meldeboka i pilot
 - Igangsatte prosjekter: MinSide og henvendelseshåndtering
- En virksomhetsarkitektur som støtter elektronisk tjenester er etablert
 - Sikkerhetsarkitekturarbeid gjennomført
 - Felles arkivkjerne anskaffet
 - Anskaffelse av publiseringsløsning og henvendelseshåndteringsløsning i gang
 - Ny integrasjonsløsning under etablering (it-tjenesten)

Organisasjonsutvikling

Nytt lønns- og personalsystem

I 2015 er siste del av fase 3 innført. De viktigste modulene i denne fasen er sykefraværsoppfølging og medarbeideroppfølging. All sykefraværsoppfølgingen skal nå dokumenteres i systemet. Oppfølgingsansvarlige får varsel om frister for ulike pålagte aktiviteter. Elektronisk integrasjon med NAV og videre mot fastleger har medført en klar forenkling i saksgang. Medarbeideroppfølgingen

består av modul for gjennomføring av utviklingssamtaler, livsfasesamtaler og prøvetidssamtaler. Det har vært gjennomført et omfattende opplæringsprogram i det nye systemet i 2015.

Det er også innført en helt ny modul for alle støttekontakter og avlastere. Utover dette er elektronisk arbeidsflyt på enhetene satt i system. I første omgang er det anvisning/attestering, delegering av oppgaver og fullmakter, godkjenning av lønnsbilag på enhetene m.m.

Håndtering av sensitive personopplysninger

Velferdsteknologien ble kontrollert av Datatilsynet i desember 2014. Kommunen mottok varsel om vedtak i januar 2015. Punktene som Datatilsynet hadde innsigelser på (mangler ved databehandleravtaler), ble svart ut før fristen. I oktober 2015 gjennomførte Datatilsynet kontroll på digitalisering av elevmapper i skolen. Det ble gitt en umiddelbar og muntlig tilbakemelding etter selve kontrollen. Disse punktene er også svart ut.

Varslingssekretariatet

Bystyret vedtok i 2007 å opprette et varslingssekretariat (bystyresak 2/07). Målet var å legge til rette for at ansatte kan varsle om kritikkverdige forhold. Sekretariatet mottar ikke alle varslingssaker i Trondheim kommune. Det er opp til den som varsler om ordinær tjenestevei skal benyttes, om tillitsvalgt eller verneombud kontaktes eller om saken meldes til sekretariatet.

I 2015 mottok sekretariatet 16 saker; i 2014 åtte saker. Sakene er fordelt innen kategoriene (med frekvens i parentes): brudd på etiske retningslinjer (seks), økonomiske misligheter (en), arbeidsmiljø (syv) og annet (to). Det er varsler som selv kategoriserer varslingen i web-løsningen. I fem av varslene har varsler valgt å være anonym.

Femten av sakene var ferdig behandlet ved utgangen av 2015. Av de ferdigbehandlede sakene er fem avsluttet fra sekretariatets side (har medført videre oppfølging på enhet eller medført andre konsekvenser), åtte er henlagt (påstand fra varsler er da ikke verifisert) og to er avvist.

Internkontroll

Rådmannen har gjennom 2015 utviklet og forbedret systemet for intern kontroll gjennom flere tiltak:

Forbedret rutine for gjennomføring av investeringsprosesser

Rådmannen vedtok nye rutiner for investeringsprosessen for kommunale bygg og anlegg 20. september 2015. Rutinen tydeliggjør et investeringsprosjekts ulike faser slik at formannskapet, rådmannens ledergruppe og prosjektets styringsgruppe tar de strategiske beslutningene til rett tid. I den nye rutinen er det spesielt arbeidet med å få inn følgende viktige endringer og tiltak:

- Tydeliggjøring av ulike faser i et investeringsprosjekt
- Forankring av arbeid med ideer, behov og mål for prosjekter til rådmannens ledergruppe
- Forankring av vedtatte prosjekter til styringsgruppe
- Tydeliggjøring av kommunaldirektørens ansvar som prosjekteier
- Fastsatte egne møtetidspunkter for gjennomføring av styringsgruppemøter
- Dagens benevnelse "bestiller" endres til "prosjektansvarlig"
- Opprettelse av prosjektgruppe, som ledes av prosjektansvarlig
- Sektorøkonomer skal i større grad involveres i hele prosessen
- Krav til dokumentasjon av ulike vedtak i ESA.

Alle saksfremlegg skal drøfte økonomiske konsekvenser av vedtak for kommunen

Rådmannen har i 2015 bestemt at alle saker som skal til politisk behandling skal ha med et punkt som beskriver eventuelle økonomiske konsekvenser av foreslåtte vedtak. Dette for å tydeliggjøre for alle som driver med saksbehandling at økonomiske konsekvenser skal vurderes og utredes. Hensikten er å oppnå et best mulig beslutningsgrunnlag, og at vedtak i enkeltsaker henger sammen med vedtatt handlings- og økonomiplan, og budsjett.

Alle saksfremlegg skal drøfte vedtakskonsekvenser for klima og det ytre miljø

Rådmannen har i 2015 innført ordning med at det i alle saker som legges frem for politisk behandling skal redegjøres for sakens eventuelle konsekvenser for klima og det ytre miljø. Hensikten er å sørge for at det i all saksbehandling foretas en vurdering av om saken kan ha en effekt på klima og det ytre miljø, og gjennom det oppnår økt bevissthet på faktorer som bidrar til kommunens mål på dette området.

Nytt system for planlegging og loggføring av internkontrolltiltak

I enhetenes elektroniske styringskort har rådmannen etablert et system som tar utgangspunkt i en sjekkliste med 13 hovedtemaer:

1. Retningslinjer for personalforvaltning
2. Informasjonssikkerhet
3. Lønn og refusjon
4. Innkjøp og offentlige anskaffelser
5. Fakturabehandling - elektronisk fakturaflyt
6. Regnskap
7. Inntekter på enheten
8. Arkiv, offentlig innsyn og partsinnsyn
9. Kontortjenester
10. Helse, miljø og sikkerhet(HMS)
11. Kommunikasjon
12. Økonomistyring
13. Beredskapsarbeid ved enheten

Likestilling

Resultatene fra kommunens likestillingsarbeid som arbeidsgiver for 2015 omfatter kjønn, innvandrere, redusert funksjonsevne og alder.

Et overordnet mål for likestillingspolitikken i kommunen er at arbeidsstokken skal gjenspeile befolkningssammensetningen. *Temaplan for et mangfoldig arbeidsliv i Trondheim kommune 2013-2016* ble vedtatt av bystyret 6. desember 2012. Planen omfatter rekruttering, likestilling og likeverd på arbeidsplassen. Bystyret har vedtatt flere strategier. Oppfølging av disse vil foregå både på enhets- og rådmannsnivå.

Likestillingsloven, diskrimineringsloven og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven pålegger kommunene å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering; både som offentlig myndighet og som arbeidsgiver. Disse pliktene gjelder kjønn, etnisitet, religion og nedsatt funksjonsevne. I årsrapporten skal det redegjøres for hvordan kommunen har oppfylt aktivitetsplikten. Det skal redegjøres for planlagte og gjennomførte tiltak. Handlingsplanen for *Temaplan for et mangfoldig arbeidsliv i Trondheim kommune 2013-2016* anses som kommunens redegjørelse. Denne følger som vedlegg til årsrapporten; jfr. vedlegg III. I tillegg skal den faktiske tilstanden for likestilling mellom kjønnene beskrives.

Kjønn

Ut fra befolknings sammensetningen skulle det ha vært lik fordeling mellom kvinner og menn i arbeidsstokken. Per 31. desember 2015 utgjorde imidlertid kvinnene 75,8 prosent av de fast ansatte; akkurat det samme som i 2014. 29,55 prosent av lederne er menn. Ut fra den kjønnsmessige sammensetningen av arbeidsstokken er mannlige ledere litt overrepresentert.

Menn i barnehage

Det langsiktige målet er at andelen menn i barnehager skal øke til 12 prosent. Andelen menn i barnehager i 2015 var på 9,4 prosent; en nedgang på 0,7 prosentpoeng fra 2014.

18 av de opprinnelig 28 "barnehagerekruertene" i prosjektet "Menn i barnehager", som ble rekruttert gjennom NAV Sør-Trøndelag, er i gang med fagopplæring innen barne- og ungdomsarbeiderfaget. De vil i 2016 bli et viktig bidrag for å øke andelen menn i trondheimsbarnehagene. Prosjektet i den formen det har hatt, ble avsluttet i 2015 fordi gruppen arbeidssøkere som disse mennene er rekruttert fra, ikke er innenfor innsatsgruppene som NAV skal prioritere fremover. NAV besluttet derfor å avslutte samarbeidet med Trondheim kommune

44 menn (16 prosent av totalen) fullførte førskolelærerutdanning ved Dronning Mauds Minne Høgskole i 2015. 75 menn påbegynte barnehagelærerutdanning i 2015. Dette utgjorde 19 prosent av totalen (392). Høsten 2014 var 19,5 prosent av de nye førskolestudentene menn.

Menn i omsorgstjenesten

Det langsiktige målet er at andelen menn i omsorgstjenesten skal øke til 20 prosent. I 2015 var det 16,7 prosent menn. Dette er en nedgang på 0,6 prosentpoeng fra 2014.

"Menn i helse" er implementert i ordinær drift. Årlig vil derfor deltakere fra "Menn i helse" tegne 20 lærekontrakter innen helsearbeiderfaget. I 2015 ble det tegnet 15 lærekontrakter i Trondheim kommune og fem i randkommunene.

Lønnsutvikling mellom kvinner og menn

Gjennomsnittslønnen for menn er høyere enn for kvinner. Dette skyldes primært at flere kvinner enn menn arbeider deltid. De største faggruppene er lønnet etter garantirammer og fagstiger der lønn fastsettes på grunnlag av ansiennitet, utdanning, kompetanse og meransvar. Dette sikrer lik lønn for likt arbeid i kommunen.

I og med at mye av lønnsveksten skyldes prosentvise tillegg, vil veksten i kroner være forholdsvis størst for de gruppene som har høyest lønn i utgangspunktet. Det er flere menn enn kvinner som er ansatt i stillinger med høye kompetansekrav og ansvar. Dette er også en medvirkende årsak til lønnsforskjellen.

Gjennomsnittlig lønn for fast ansatte; 2013, 2014 og 2015

Totalt	Sum 2015	Kvinner 2015	Menn 2015	Kvinner 2014	Menn 2014	Kvinner 2013	Menn 2013
Gjennomsnitt årsverk per ansatt i prosent	81	80	84	80	83	77	80
Gjennomsnitt lønn per årsverk	435.079	431.799	445.259	421.690	435.917	404.487	422.693

Kvinner har økt stillingsprosenten fra 2013, mens den er uendret fra 2014 til 2015. Menn har økt gjennomsnittlig stillingsprosent i 2015 sammenlignet med 2014 og 2013. Den gjennomsnittlige lønnsforskjellen mellom menn og kvinner er redusert i løpet av 2015. Vedlagt følger oversikt over stillingsgrupper og lønn, og lønn fordelt på sektor, jfr. vedlegg IV og V.

Fravær på grunn av barns sykdom

Fravær på grunn av barns sykdom var samlet på 0,44 prosent av årsverkene. Fordeling på virksomhetsområder framkommer i vedlegg V. Det varierer fra 0,19 prosent innen organisasjon til 0,80 prosent innen kultur og næring. (Kjønnsmessig varierer det fra 0,18 prosent blant kvinner innen organisasjon til 0,69 prosent blant kvinner innen kultur og næring.)

Omsorgs- og fødselspermisjon utgjorde 2,31 prosent av årsverkene. Fordeling på virksomhetsområder framkommer i vedlegg V. Det varierer fra 0,75 innen organisasjon til 2,63 prosent i helse og velferd. (Kjønnsmessig varierer det fra 0,71 prosent blant menn innen organisasjon til 3,04 prosent blant kvinner innen helse og velferd.)

Medarbeidere med innvandrerbakgrunn

Rådmannen gjennomførte per 1. januar 2016 en liten kartlegging over antall medarbeidere fra Øst-Europa, Afrika, Asia, Mellom- og Sør-Amerika og Oseania (bortsett fra Australia og New Zealand). Tilsvarende kartlegginger har blitt gjennomført flere ganger. Resultatene presenteres annerledes i år, og de er dermed ikke sammenlignbare med tidligere år.

	Vikar	Fast	Totalt
Ledere* under 50 prosent	0	0	0
Ledere 50-99 prosent	0	1	1
Ledere 100 prosent	1	10	11
Administrasjon** under 50 prosent	1	0	1
Administrasjon 50-99 prosent	0	3	3
Administrasjon 100 prosent	4	37	41
Utøvende*** under 50 prosent	169	233	402
Utøvende 50-99 prosent	50	239	289
Utøvende 100 prosent	54	386	440
Sum	279	909	1188

*Ledere: fagleder, avdelingsleder, områdeleder etc.

**Administrasjon: rådgiver, konsulent, saksbehandler, sekretær etc.

***Utøvende: lærer, assistent, sykepleier, arbeider etc.

Medarbeidere med innvandrerbakgrunn utgjør ca. 8,7 prosent av Trondheim kommunes ansatte. Bemanningen i Trondheim kommune skal speile befolknings sammensetningen. De er dermed underrepresentert blant kommunens ansatte. Innbyggere med landbakgrunn (som nevnt ovenfor) utgjør ca. 10,3 prosent av Trondheim kommunes befolkning.

I løpet av 2014 ble følgende aktiviteter gjennomført for å øke andelen ansatte med innvandrerbakgrunn:

- Fem ungdommer med innvandrerbakgrunn fikk tilbud om sommerjobb ("Ung i jobb").
- I 2015 tegnet 16 deltakere i Helsefagarbeiderutdanningen for innvandrere (HEFFI) lærekontrakt. I den pågående gruppa var det 16 HEFFI-lærlinger, men en av dem avsluttet læreforholdet. Totalt var det 32 HEFFI-lærlinger, inkludert lærlingen som sluttet. Ingen HEFFI-kull ble avsluttet i 2015.
- PraksisBanken er en oversikt over hvor det finnes ledige praksisplasser for språk- og arbeidspraksis for innvandrere. I 2015 ble det mottatt 222 påmeldinger (26 i 2014). Det er grunn til tro at antallet burde ha vært høyere, og dette følges opp overfor NAV. Registrering av inngåtte avtaler er per dato ikke god nok. Dette følges opp.

- Renholdsavdelingen i Trondheim eiendom har i 2015 tilbudt norskopplæring for noen av sine ansatte renholdere. AOF gjennomførte opplæringen som ble dekket gjennom Vox-midler. 19 medarbeidere var påmeldt. Deltakelse var frivillig og litt "av og på", da kurset gikk på ettermiddag.

Beholde og rekruttere medarbeidere med nedsatt funksjonsevne

En av målsettingene i IA-avtalen er å hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet. Antall interne attføringssaker er en indikasjon på om man lykkes med dette.

Attføring

Det var sju nye attføringssaker i 2015; tre fra Helse og velferd og fire fra Oppvekst og utdanning. Alle var kvinner.

Praksisplasser for ungdom med funksjonsnedsettelse

I 2013 inngikk Trondheim eiendom et samarbeid med NAV om å ta i mot ungdom med funksjonsnedsettelse i arbeidspraksis. I 2015 var det én kandidat fra NAV i arbeidspraksis ved Trondheim eiendom.

"Ung i jobb"

Ingen unge med funksjonsnedsettelse hadde sommerjobb i "Ung i jobb".

Nye uførepensjonister

Både fra sentralt og lokalt hold er det en målsetning at andelen uførepensjonister skal reduseres. I tidligere årsrapporter har man bare hatt tall fra Trondheim kommunale pensjonskasse. Fra 2015 har man tall også fra Statens pensjonskasse og Kommunal Landspensjonskasse. Totalt ble det 217 nye stønadsmottakere; 196 kvinner og 21 menn. Over halvparten av nye uføremottakere i 2015 var over 50 år. Mottakere over 60 år utgjør 28,57 prosent. Det som kan være mest bekymringsfullt er at 34,1 prosent av nye mottakere var mellom 30 og 50 år. Nesten halvparten av nye mottakere ble 100 prosent uføretrygdet. Ca. 10 prosent ble 20 prosent uføretrygdet.

Alder

Gjennomsnittsalderen for Trondheim kommunes ansatte i 2015 var 42 år. Dette er en nedgang fra 2014.

De siste årene har andelen som tar ut AFP vært synkende. For 2015 har det imidlertid vært en oppgang fra 2014. 24 prosent av ansatte i aldersgruppen 62 til 64 tok ut AFP i 2015. Dette er en oppgang på tre prosentpoeng fra 2014. I aldersgruppen 65-67 år tok 50,7 prosent ut AFP; en økning på 2,5 prosentpoeng fra 2014. Hva årsaken til denne uventede oppgangen skyldes, vet man ikke.

Periode	P-kasse	Prosent AFP 62+		
		Menn	Kvinner	Totalt
Pr.31.12				
2015	TKP*	25,9	29,6	28,6
62-64 år	KLP**	0,0	13,7	12,6
	SPK***	16,7	11,5	12,9
	Sum	23,2	24,3	24,0
2015	TKP	45,7	51,4	49,3
65-67 år	KLP	0,0	28,7	25,3
	SPK	58,0	57,0	57,3
	Sum	48,0	52,0	50,7
2015				
Sum		35,3	35,0	35,1

*Trondheim kommunal pensjonskasse

**Kommunal landspensjonskasse

***Statens pensjonskasse

Flere kvinner enn menn tar ut AFP. Årsakene til dette, vet man heller ikke. Andelen i aldersgruppen 62-64 år økte i TKP og KLP, men sank for både menn og kvinner i SPK fra 2014 til 2015. I aldersgruppen 65-67 år økte uttaket blant menn både i TKP og SPK med fra fem til ca. åtte prosentpoeng fra 2014 til 2015. Den sank blant kvinner i TKP med vel to prosentpoeng. Andelen som tar ut AFP før 65 år, er lavere både for kvinner og menn enn de som er 65-67 år. Dette er en ønsket utvikling både fra statlig og kommunalt hold.

Også den gjennomsnittlige pensjoneringsgraden økte noe fra 2014 til 2015; 1,5 prosentpoeng. Det vises til tabeller og graf i vedlegg VI for gjennomsnittlig pensjoneringsgrad og andel "årsverk" AFP.

Seniorpolitikk inngår som en del av Trondheim kommunes personalpolitikk. Det viktigste arbeidet foregår på enhetsnivå der ulike tiltak som tilrettelegging av arbeidssituasjonen, milepælsamtaler, kompetanseheving m.m. må vurderes. I tillegg har rådmannen gjennomført følgende tiltak i 2015:

- Prosjekt "Sluttsamtale" ble gjennomført i 2013 og 2014. Alle som søkte om hel eller delvis AFP ble invitert til en samtale. Målet var å skaffe kunnskap om hvorfor medarbeidere tar ut AFP, om arbeidsgiver kunne iverksette tiltak for å redusere andelen eller forskyve uttakstidspunktet. Formannskapet behandlet 27. mai 2015 rapport fra prosjektet (sak 115/15). Det ble blant annet vedtatt at alle medarbeidere over 60 år skal få tilbud om livsfasesamtale.
- Seniorsamling tilbys alle ansatte det året de fyller 60/61 år og gjennomføres i tett samarbeid med Trondheim kommunale pensjonskasse, Nav og arbeidstakerorganisasjonene. Målet for samlingen er å øke bevissthet rundt veivalg i seinyrkeskarrieren. Til disse samlingene inviteres seniorer og deres ledere. I 2015 var det en seniorsamling med 210 påmeldte inklusive 53 ledere (enhetsleder/fagleder). Det ble avviklet en Senkarrieresamling med 57 deltakere derav 21 ledere (enhetsleder/fagleder).

Årsregnskap interne tjenester og folkevalgte

Årsresultatet for 2015 viser et mindreforbruk på 8,1 millioner kroner for interne tjenester, noe som utgjør om lag 2 prosent av budsjetterte utgifter på 402 millioner kroner. Årsresultatet for folkevalgte viser et mindreforbruk på 5 millioner kroner. Dette utgjør om lag 7,7 prosent av et budsjett på om lag 65 millioner. Totalt på området er mindreforbruket på om lag 13,1 millioner kroner, som tilsvarer 2,8 prosent av et budsjett på 468 millioner kroner.

Interne tjenester og folkevalgte totalt leverer gode resultater regnskapsmessig, og driften er preget av god og nøktern økonomistyring og god kvalitet i tjenestene.

Resultatoversikt

	Regnskap 2015	Budsjett 2015	Avvik 2015
Samlet resultat	455 311	468 428	13 117
Finans	60 982	67 299	6 316
Organisasjon og felles	322 556	326 371	3 811
Det interne arbeidsmarkedet	11 335	9 270	2 065
Folkevalgte	60 432	65 487	5 054

Barnehager

Barnehager

Barnehagene melder om god måloppnåelse i 2015. De deltar systematisk og målrettet i prosjekt- og utviklingsarbeid og prioriterer refleksjon, vurdering og dokumentasjon av barns læringsprosesser høyt. Barnehagene lykkes særlig godt i arbeidet med å utvikle gode læringsmiljøer og samarbeid med foresatte for å sikre koordinert innsats i et familieperspektiv. Det er utfordrende at sykefraværet fortsatt øker. Videre er det fortsatt et potensial for å bedre arbeidet med grunnleggende ferdigheter, språkutvikling og det å gi hjelp og støtte i de ordinære tilbudene.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
-0,8 millioner kroner	-0,1 %

Årsresultatet for barnehageområdet, inkludert Oppvekstkontoret, er i balanse. Det er et merforbruk på ni millioner kroner knyttet til spesialpedagogiske tiltak basert på sakkyndig vurdering etter opplæringsloven og barnehageloven. Dette skyldes både en økning i antall enkeltvedtak og i tildelte timer per barn. Merforbruket balanseres av et mindreforbruk på til sammen ni millioner kroner i kommunale barnehager og ved Oppvekstkontoret.

Personal

Pedagogiske ledere og barnehagelærere i trondheimsbarnehagene utgjorde totalt 1153 årsverk i 2015, en økning på seks prosent fra året før. Andel medarbeidere med pedagogisk utdanning økte fra 51 prosent i 2014 til 58 prosent i 2015. Antall barnehager som ligger under normkrav for pedagogisk bemanning er betydelig redusert fra 2014. Gjennomsnittlig bemanningstetthet i grunnbemanningen er 6,2 barn per årsverk, om lag som i 2014.

Trondheim har god tilgang på barnehagelærere, og hadde derfor ingen dispensasjoner fra utdanningskravet i 2015.

Sykefraværet i barnehagene har over tid vært svært høyt. Fraværet i 2015 var 12,6 prosent, en økning på 1,3 prosentpoeng fra 2014. Økningen skjedde til tross for omfattende og målrettet innsats for å forebygge og redusere sykefraværet. Antall nye uføre innenfor barnehagesektoren har gått ned fra 2012 til 2015. Årsakene til uførepensjon ser ut til å være de samme som ellers i kommunen; lettere psykiske lidelser og muskel- og skjelettlidelser.

Mål og resultater

Mål for tjenesteområdet

Barnehage har et særlig ansvar for følgende delmål i Kommuneplanens samfunnsdel:

- 1.1: I 2020 har barn og unge i Trondheim kompetanse som styrker dem i møtet med framtidens utfordringer
- 1.2: I 2020 er kompetanseutvikling og livslang læring en mulighet for alle
- 3.1: I 2020 opplever barn og unge i Trondheim trygghet i hjem, barnehage, skole og fritid

- 3.6: I 2020 er sosiale helseforskjeller i Trondheim redusert

Periodemål 2015 – 2018

Mål: Barn og unge utvikler tilfredsstillende grunnleggende ferdigheter

Resultat:

I arbeidet med grunnleggende ferdigheter har barnehageområdet prioritert innsats med språk og relasjoner (vennskap). Innenfor Kvalitetsprogrammet har trondheimsbarnehagene særlig arbeidet med språk og personalets kunnskap om flerspråklighet, flerkulturell pedagogikk, metoder og tiltak. Arbeidet har bidratt til at mange barnehager nå arbeider mer systematisk med språkstimulering, språkopplæring og medarbeidernes rolle som gode språkmodeller.

Kartlegging av norskkunnskapene til minoritetsspråklige skolestartere er den eneste systematiske kartleggingen av barn i trondheimsbarnehagene. 83 prosent av de minoritetsspråklige skolestarterne i kommunale barnehager ble kartlagt i 2015, mens bare 14 prosent ble kartlagt i de private barnehagene. Totalt gjennomførte 67 prosent av minoritetsspråklige skolestartere kartleggingen.

Minoritetsspråklige barn som deltok i språkgrupper, scoret høyere på kartleggingen enn i 2014. Barn i de kommunale barnehagene scoret noe høyere enn barn i de private barnehagene. Gutter og jenter scorer ganske likt. Barn med fire-fem års barnehagekarriere scorer høyest.

Til tross for at minoritetsspråklige barn scorer høyere enn i 2014, økte antallet elever som har behov for særskilt norskopplæring på første trinn i grunnskolen. Andre styringsdata viser også at flere barn har behov for enkeltvedtak knyttet til språk i 2015.

Arbeid med relasjonens betydning for barns utvikling og læring er godt forankret i barnehagene. Særlig framheves systematikken i arbeidet og at flere barnehager utarbeider konkrete beskrivelser for hvordan det skal arbeides. Observasjon og dokumentasjon benyttes og voksne er bevisste på å tolke barns signaler, bekrefte barna og gi god veiledning og utviklingsstøtte.

Flere barnehager benytter et refleksjonsverktøy utgitt av Utdanningsdirektoratet for å vurdere minoritetsspråklige barns språkutvikling; Skjema for egenvurdering – Barnehagens arbeid med språk og språkmiljø. Verktøyet bidrar til å gi et reelt bilde av språkmiljøene for så å kunne sette inn tiltak. Videre bruker flere barnehager verktøy som ASK (Alternativ og supplerende kommunikasjon), Alle med, Tras, Bablepakken, Snakkepakken, Språkglede og Marte Meo i arbeidet med barns språkutvikling.

Flere barnehager mener de har et utviklingspotensial med tanke på medarbeidernes bevissthet når det gjelder utvikling av barns grunnleggende ferdigheter, arbeidsmetoder og aktiviteter.

Innsatsen på området videreføres. Det vil fortsatt være et særlig fokus på barns språkutvikling, trivsel og vennskap.

Mål: Barn og unge har gode læringsmiljøer

Resultat:

Det er særlig tre prosjekter/nettverk som støtter enhetene i arbeidet med å utvikle gode læringsmiljøer; Prossessorientert pedagogikk – barnehagepersonalets betydning i barns liv, Barn og Rom og Reggio Emilia- nettverket. Prossessorientert pedagogikk, der 17 enheter deltar, handler om hvordan medarbeiderne skal utvikle større bevissthet om seg selv, og hvordan egen adferd påvirker barns trivsel, læring og utvikling. Medarbeiderne har gjennom prosjektarbeidet fått større innsikt i seg selv og sin egen rolle overfor barn, foreldre og kollegaer.

58 enheter deltar i Barn og Rom og 46 enheter i Reggio Emilia. Disse to nettverkene har vært virksomme i flere år og er en del av et kontinuerlig arbeid med å utvikle det fysiske miljøet i barnehagene for å utvikle et rikt og variert læringsmiljø. Deltakelse og ny kunnskap bidrar til større forståelse for demokratiske læringsprosesser og pedagogisk dokumentasjon, og betydningen dette har for relasjoner mellom barn, mellom barn og voksne og fysisk miljø. Trondheim kommune samarbeider med NTNU, Sintef, Dronning Mauds Minne Høgskole og Reggio Emilia Institutet i Stockholm. En aktiv delingskultur mellom barnehagene, bidrar til at arbeidet gir læring både på individ- og organisasjonsnivå.

Barnehagene arbeider godt og systematisk med dette målet, både med barns tilknytning og det å utvikle gode leke- og læringsmiljø ute og inne. Barns mestring og medvirkning står sentralt i arbeidet. Medarbeiderne har god kunnskap om det fysiske miljøets betydning for barns utvikling og læring, og at det arbeides kontinuerlig med å finne gode romløsninger og tilrettelegge for stimulerende og varierte aktivitetstilbud.

Til tross for at flere enheter har et høyt sykefravær og at ustabilitet er særlig utfordrende når det gjelder barns tilknytning og utviklingen av gode leke- og læringsmiljø, vurderes måloppnåelsen å være god.

Mål: Flere barn og unge får hjelp og støtte i de ordinære tilbudene

Resultat:

Barnehagene beskriver et godt og systematisk arbeid på det spesialpedagogiske feltet. Det er lagt ned mye arbeid med å skape forståelse i personalgruppene for hva godt systemarbeid er og hva hjelp og støtte i det ordinære tilbudet innebærer. Enhetene har fokus på organisering i hverdagen, hvilken støtte enkeltbarnet har behov for i ulike situasjoner, barnegruppas påvirkning og foreldresamarbeid.

Flere barnehager rapporterer om godt samarbeid med foreldre i det spesialpedagogiske arbeidet, og opplever at foreldre i større grad enn tidligere etterspør veiledning i forhold til eget barn.

De fleste barnehagene vurderer at de samarbeider godt med BFT og fagteam, både når det gjelder førhenvvisning, tilbakemelding, veiledning og sakkyndig vurdering. Deltakelse i prosjektet Flerfaglig blikk bidrar til systematikk i arbeidet og er en svært god støtte for enhetene. Det er likevel behov for ytterligere bevisstgjøring og kompetanseheving av medarbeiderne i dette arbeidet, slik at de er i stand til å forebygge, se og handle så tidlig som mulig. Slik vil vi oppnå at enda flere barn får hjelp og støtte i de ordinære tilbudene.

Andelen barn som får spesialpedagogisk hjelp etter opplæringslovens § 5-7 har fortsatt å øke. Mens 301 barn fikk enkeltvedtak i 2014 (2,7 prosent), økte dette til 337 barn i 2015 (3,1 prosent). Selv om antallet timer per vedtak har gått noe ned, øker også antallet vedtak knyttet til språk. 127 barn hadde enkeltvedtak knyttet til språk i 2014, mens antallet hadde økt til 145 i 2015. Mange av barna med språkvansker har også atferdsproblematikk. Det er videre en økning i antall barn med medfødte eller tidlig ervervede sosiale vansker (sosialspektervansker) som får spesialpedagogisk hjelp.

Noe av forklaringen på at antallet vedtak øker, kan være at PPT våren og sommeren 2015 arbeidet intensivt med å få ned ventelistene på sakkyndig vurdering til barnehagebarn. Målet om saksbehandling på tre måneder for barnehagebarn fra PPT ble nådd i 2015. Dette betyr at enkeltbarn får tidligere hjelp. Vi så også en tendens til at flere barn fikk sakkyndig vurdering siste året før skolestart i 2015.

Av de 337 barna som hadde enkeltvedtak i 2015, er 227 gutter og 110 jenter. Dette er en fordeling som har vært konstant over år og som er en utfordring for barnehagesektoren.

Mens seks barn hadde utsatt skolestart i 2013/14, økte antallet til 11 i 2014/15.

Målet vurderes ikke som nådd.

Mål: Samarbeidet med foresatte styrkes, herunder samhandling for å sikre koordinert innsats i et familieperspektiv

Resultat:

Det er særlig arbeidet med ICDP – foreldreveiledning, veileder for oppstartssamtalen i barnehagen og prosjektet Flerfaglig blick som støtter opp under arbeidet med dette målet. ICDP skal bidra til å styrke omsorgen og oppveksten for barna ved å støtte og bevisstgjøre foreldrene i deres oppdragerrolle. Det er sertifisert 220 ICDP-veiledere (International Child Development Program) i Trondheim. Kompetansen anvendes først og fremst i medarbeidernes daglige samarbeid med foreldrene. I 2014-15 fikk 264 foreldre fra ulike språkgrupper foreldreveiledning.

Barnehagene arbeider systematisk med å koordinere innsatsen rundt barnet og familien, og enhetene mener de samarbeider godt og har en god dialog med foreldrene. Flere enheter tilrettelegger for foreldremøter og foreldresamtaler og mener de er gode på å gi råd og veiledning ved behov.

Flere enheter bruker tolk systematisk i arbeidet med minoritetsspråklige foreldre. Dette sikrer at nødvendig informasjon blir gitt, og erfaringene viser at særlig mødre blir mer delaktige i samarbeidet. Samtidig opplever enkeltenheter at samarbeid lett stopper opp når medarbeidere beskriver utfordringer for tidlig eller bruker for liten tid på å forklare eller ufarliggjøre samarbeidet med BFT.

Veileder for oppstartssamtalen brukes aktivt i barnehagene. Det vurderes at samtalen gir et godt utgangspunkt for samarbeidet med foreldrene. Flere rapporterer at samtalen bidrar til at de pedagogiske lederne får en tett og god relasjon til foreldrene, og at terskelen for å ta opp vanskelige forhold blir lavere.

Deltakelse i Flerfaglig blick gir personalet innsikt og kompetanse om trygghet og tilknytning. Dette er viktige faktorer for å få god kvalitet. Prosjektet øker også personalets bevissthet og evne til bedre å se foreldre som trenger oppfølging.

Måloppnåelsen vurderes til å være god.

Andre innsatsområder

Avvik og avvikshåndteringen

Det ble meldt om 490 avvik og hendelser i Kvaliteket i 2015, derav 366 avvik. Det var meldt 73 skader/nestenulykker på medarbeiderne. Meldingene omfatter i tillegg 51 forbedringsforslag gjennom året. Fordelingen av avvik, hendelser og skader/ulykker varierer svært mye mellom enhetene og viser ulik praksis og bruk av systemet. Forbedringsarbeidet i bruken av dette vil derfor bli en prioritert oppgave for rådmannen og enhetene i 2016.

Nøkkeltall (KOSTRA)

Foreløpige KOSTRA-tall 2015 for barnehage, Trondheim kommune, sammenlignet med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS-kommunene, unntatt Oslo

	Trondheim	ASSS
Andel 1-2 åringer med barnehageplass, prosent	88,5	82,2
Andel 3-5 åringer med barnehageplass, prosent	99,4	96,7
Andel 1-5 åringer med barnehageplass, prosent	95,1	91,1
Andel ansatte med barnehagelærerutdanning og annen pedagogisk utdanning, prosent	50,1	47,0
Korrigerte brutto driftsutgifter til basisvirksomhet i kommunale barnehager per korrigerte oppholdstime, kroner	46	46

Skoler

Skoler

Skolene har i hovedsak nådd periodemålene for 2015. Utviklingen er særlig positiv med tanke på grunnleggende ferdigheter og kvaliteten på de ordinære tilbudene. 2015 var første året med fire felles periodemål for hele oppvekst og utdanning, og skolene melder at det er nyttig å jobbe mer langsiktig med måloppnåelse og at dette gir en bedre styring. Det er viktig å jobbe videre med utvikling av gode indikatorer for måloppnåelse, analyse av styringsdata og bedre praksis for utvikling av tiltak og vurdering av måloppnåelse.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
-13,3 millioner kroner	-0,9 %

Årsresultatet for skoleområdet viser et merforbruk på 13,3 millioner kroner, en reduksjon på 2,4 millioner kroner fra 2014. Dette utgjør under én prosent av netto budsjett på cirka 1,6 milliarder kroner. Det gledelige er at enhetene har klart å snu et merforbruk på nesten ti millioner i 2014 til et mindreforbruk på over én million kroner i 2015. Det negative resultatet totalt sett skyldes i hovedsak reforhandlingen av en innkjøpsavtale knyttet til skoleskyss og fortsatt høye kostnader til skoleplasser for fosterhjemsplasserte barn i andre kommuner.

Omtrent 2/3 av skolene hadde et avvik i forhold til budsjettet innenfor tre prosent av netto lønn. Dette er innenfor rammen av reglementet for påplussing og inntrekk. Seks skoler hadde mindreforbruk utover tre prosent, mens ni hadde merforbruk utover tre prosent. Skoler med avvik utover tre prosent av netto lønn følges spesielt opp i 2016.

Personal

Sykefraværet for skolene er på 7,2 prosent. Sykefraværet varierer fra 2,1 til 11,9 prosent på de ulike skolene. Innsatsteamet følger opp enhetene med høyest fravær. Skolene etterspør i liten grad bistand fra Personaltjenesten i sykefraværsarbeidet, men bruker tjenesten i større grad i generelt personalarbeid.

Det er totalt registrert 2571 årsverk fordelt på 3730 medarbeidere i skolene. Pedagoger, bestående av adjunker, lærere og lektorer, men ikke lærere uten godkjent utdanning, utgjør 1549 årsverk fordelt på 1857 medarbeidere.

På skoleområdet er vi midt inne i et generasjonsskifte blant rektorene. Så langt har antallet kvalifiserte søkere til de ledige rektorstillingene vært tilfredsstillende.

Mål og resultater

Mål for tjenesteområdet

Skole har et særlig ansvar for følgende delmål i Kommuneplanens samfunnsdel:

- 1.1: I 2020 har barn og unge i Trondheim kompetanse som styrker dem i møtet med framtidens utfordringer

- 1.2: I 2020 er kompetanseutvikling og livslang læring en mulighet for alle
- 2.1: I 2020 er barn og unge aktive i miljøarbeidet og utviklingen av Trondheim som bysamfunn
- 3.1: I 2020 opplever barn og unge i Trondheim trygghet i hjem, barnehage, skole og fritid

Periodemål 2015 – 2018

Mål: Barn og unge utvikler tilfredsstillende grunnleggende ferdigheter

De undersøkelsene som viser hvordan elevene presterer i de grunnleggende ferdighetene er i all hovedsak positive for Trondheim kommune. Det er en bedring på de fleste av de nasjonale prøvene, gjennomføringen av videregående skole øker og flere elever går ut av ungdomsskolen med gjennomsnittskarakter over 3,0. Fylkeskommunen melder om at elever fra Trondheim har mindre fravær i videregående skole enn elever fra resten av fylket. Det er viktig å bygge videre på den positive utviklingen, så satsingen på grunnleggende ferdigheter vil fortsette i fireårsperioden.

Det innføres kartleggingsprøver i digitale ferdigheter for å bedre kunne følge utviklingen i de digitale ferdighetene. Rådmannen mener at satsingen på grunnleggende ferdigheter har vært vellykket.

Indikator for måloppnåelse: Elever får økt læringsutbytte i de fem grunnleggende ferdighetene

På de nasjonale prøvene på 5. trinn i 2015 er færre elever på det laveste mestringsnivået i lesing, regneferdighetene er omtrent som i 2014, mens engelskresultatene er litt svakere. Det er store forskjeller mellom skolene. Noen skoler har ingen elever på laveste mestringsnivå, mens andre har for mange elever der. På 8. trinn er det en gledelig nedgang i antallet elever på det nederste nivået i både lesing, matematikk og engelsk, for begge kjønn. På 9. trinn er flere elever på høyeste mestringsnivå i regning i 2015.

2015												
Indikator og nøkkeltall	Bergen kommune	Bærum kommune	Drammen kommune	Fredrikstad kommune	Kristiansand kommune	Oslo kommune	Sandnes kommune	Stavanger kommune	Tromsø kommune	Trondheim kommune	Sør-Trøndelag	
Engelsk 5. trinn	50	53	51	50	49	53	51	52	50	51	50	
Lesing 5. trinn	51	53	50	49	49	53	50	52	50	51	50	
Regning 5. trinn	50	53	50	49	50	53	51	51	51	50	50	
Engelsk 8. trinn	51	54	50	49	49	53	51	52	51	51	50	
Lesing 8. trinn	51	54	50	49	50	53	50	51	50	51	50	
Regning 8. trinn	50	54	50	49	49	53	50	51	51	51	50	

Tabellen viser resultat på nasjonale prøvene i 2015 i ASSS-kommunene og i Sør-Trøndelag.

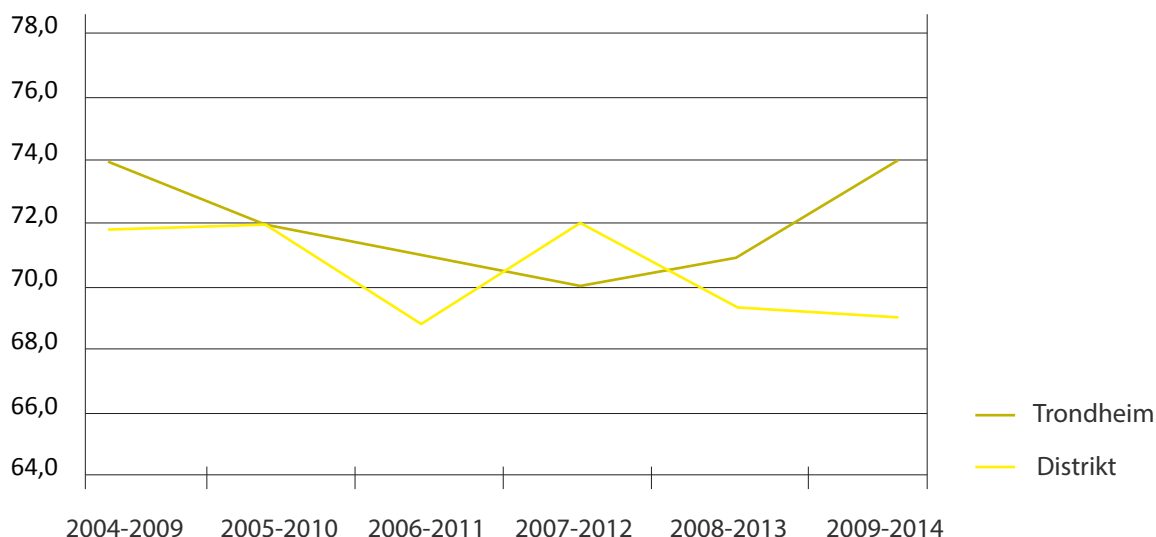
For Trondheim kommune totalt sett viser gjennomsnittresultatet av de nasjonale prøvene en gledelig fremgang i de grunnleggende ferdighetene, både i forhold til tidligere og i forhold til sammenlignbare kommuner.

Vi har ikke gode nok styringsdata for å vurdere elevenes digitale eller muntlige ferdigheter.

Indikator for måloppnåelse: Flere elever fullfører det 13-årige læringsløpet

Det er en gledelig økning i gjennomføringen av videregående skole. 70 prosent av 2007-kullet fra Trondheim gjennomførte videregående skole på fem år. Tilsvarende tall for 2009-kullet er 74 prosent. I Sør-Trøndelag utenfor Trondheim var det 69 prosent av 2009-kullet som gjennomførte på fem år. I 2007 var det flere som gjennomførte i distriktet enn i Trondheim. Figuren under viser den positive fremgangen i gjennomføring av videregående skole for elever fra Trondheim.

Andel elever som har fullført og bestått i løpet av fem år. Sør-Trøndelag, seks siste årskull. Kilde SSB

Gjennomføring av videregående skole er en viktig indikator på om vi lykkes med det helhetlige læringsløpet. Alle studier peker på at elever som ramler ut av videregående skole er overrepresentert i negative statistikker. Den økningen vi har sett i Trondheim de siste årene, viser at det jobbes godt i grunn- og videregående skole i Trondheim og i overgangen mellom skoleslagene. Det er likevel for mange som ramler ut av videregående skole, så satsing på grunnleggende ferdigheter og overgangen grunnskole- videregående skole må fortsette.

Indikator for måloppnåelse: Flere elever går ut av grunnskolen med over 3,0 i gjennomsnittskarakter

Det er en klar sammenheng mellom gjennomsnittskarakter på 3,0 eller lavere og lav gjennomføring i videregående skole. I Trondheim kommune har andelen elever som går ut av grunnskolen med 3,0 eller mindre i gjennomsnittskarakter (30 grunnskolepoeng) sunket fra 10,6 prosent skoleåret 2013/14 til 7,0 prosent skoleåret 2014/15. Antallet elever med under 3,0 i gjennomsnittskarakter har sunket fra 202 til 122. Det er en forbedring på 3,6 prosentpoeng, og lover svært bra i forhold til gjennomføring i videregående skole for elever fra Trondheim kommune. Særlig imponerende er nedgangen i antallet elever som har 3,0 eller mindre i gjennomsnittskarakter når vi vet at én av tre avgangselever fikk karakteren 1 og 2 på skriftlig eksamen i matematikk våren 2015.

Indikator og nøkkeltall	Bergen kommune	Bærum kommune	Drammen kommune	Fredrikstad kommune	Kristiansand kommune	Oslo kommune	Sandnes kommune	Stavanger kommune	Tromsø kommune	Trondheim kommune	Sør-Trøndelag
Grunnskolepoeng 2012	41,3	42,9	40,5	39,7	39,8	40,8	39,2	40,0	40,6	39,9	39,8
Grunnskolepoeng 2013	40,8	42,8	40,8	39,4	39,8	40,8	39,4	40,8	41,5	40,2	39,6
Grunnskolepoeng 2014	41,7	43,5	40,2	40,1	40,7	41,3	40,4	41,2	41,2	40,9	40,2
Grunnskolepoeng 2015	42,0	43,7	41,0	40,3	41,2	41,1	40,4	41,6	41,0	41,3	40,8

Tabellen viser utviklingen i grunnskolepoeng (gjennomsnitt) i ASSS-kommunene og Sør-Trøndelag, inkludert private skoler.

Det er svært gledelig at grunnskolepoengene har hatt en jevn stigning de siste årene. Tabellen viser at bare Stavanger kommune har hatt bedre utvikling de fire siste årene.

Måloppnåelsen på målet om grunnleggende ferdigheter vurderes som god.

Mål: Barn og unge har gode læringsmiljøer

Det fysiske læringsmiljøet i trondheimsskolen er i hovedsak godt, men elevtallsveksten er utfordrende på mange skoler. Skolene i Trondheim jobber aktivt med å styrke det psykososiale læringsmiljøet. Andelen elever som melder om mobbing og krenkelser er stabilt. Det jobbes godt med helhetlige satsinger på læringsmiljø, og arbeidet med relasjoner trekkes frem som særlig vellykket. Skolene melder om at det er særlig utfordrende med elever som viser psykiske vansker og atferdsvansker, og at kommunen må arbeide spesielt med dette.

Indikator for måloppnåelse: Elever møter et fysisk læringsmiljø som stimulerer til utforskende, praktiske og varierte arbeidsmåter.

Standarden på skolebyggene i Trondheim er i hovedsak god. Alle skoler er godkjent etter forskrift om miljørettet helsevern. Alle skoler har realfagrom med konkretiseringsmaterieell som sikrer utstyr til praktisk og variert undervisning. Alle ungdomsskolene deltar i Ungdomstrinn i utvikling, en satsing på blant annet praktisk og variert undervisning på ungdomstrinnet. Undersøkelser viser at Ungdomstrinn i utvikling ser ut til å gi gode resultater ved flere skoler. Mange skoler har opplevd en stor elevtallsvekst de siste årene, noe som fører til at flere skoler opplever et stort trykk på arealene.

Indikator for måloppnåelse: Færre elever melder om mobbing og krenkelser

Elevundersøkelsen viser en liten økning i elever som melder om mobbing i 7. trinn (fra 4,5 til 4,7 prosent). Det er noen færre som melder om at de mobbes flere ganger i uka. På 10. trinn er antallet stabilt (4,5 prosent). Skolene melder om at fokus på klasseledelse og relasjoner har hatt god effekt for elevenes opplevelse av trygghet.

Indikator for måloppnåelse: Flere elever opplever mestring og støtte fra lærerne

Elevundersøkelsen viser at noe flere elever på 10. trinn opplever mestring i 2015. På 7. trinn er andelen stabil. Elevene melder om like mye støtte fra lærerne som før. Skolene melder om at fokus på kunst og kultur og praktiske og varierte metoder, bidrar til gode resultater.

Indikator for måloppnåelse: Flere elever opplever gode relasjoner til lærere og jevnaldrende

Elevenes trivsel er litt bedre på 10. trinn i 2015. Skolene peker på de skoleomfattende forebyggende programmene Respektprogrammet, LP-modellen og Relasjonsprosjektet som viktige i arbeidet med å skape gode relasjoner mellom lærer og elev og mellom elever.

Målet om læringsmiljø vurderes som delvis nådd.

Mål: Flere barn og unge får hjelp og støtte i de ordinære tilbudene

Nedgangen i antallet elever som får vedtak om spesialundervisning fortsetter, og er større i Trondheim enn nasjonalt. Det har i 2015 vært et stort fokus på forvaltningsarbeid i spesialundervisningen som har gitt gode resultater, jamfør formannskapssak 45/16, Oppfølging: Forvaltningsrevisjon - Kvalitet i spesialundervisning, fra 1. mars 2016. Her viser rådmannen til at det har vært en positiv utvikling i forvaltningsarbeidet, og at resultatene av fokus på spesialpedagogikk i høsten 2015 har vært gode. Rådmannen peker også på at det fortsatt må satses på kvalitet i det ordinære tilbudet for at den positive utviklingen skal fortsette.

Indikator for måloppnåelse: Flere elever melder at lærerne arbeider i tråd med prinsippene i vurdering for læring

De fire hovedprinsippene i vurderingsarbeid, er at elevene:

- Forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem
- Får tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen
- Får råd om hvordan de kan forbedre seg
- Er involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling

Deltakelse i ungdomstrinn i utvikling og kompetansehevingstiltak om vurdering i skolen, klasseledelse og læringsmiljø, har ført til at skolene vurderer måloppnåelsen som god.

Indikator for måloppnåelse: Færre elever har vedtak om spesialundervisning

Det har vært en nedgang fra 8,0 prosent av elevene som hadde vedtak om spesialundervisning i skoleåret 2013/14, til 7,4 prosent av elevene som har et slikt vedtak i skoleåret 2015/16. I samme periode gikk andelen elever med vedtak om spesialundervisning ned fra 8,3 til 8,0 prosent nasjonalt.

Nedgangen er gledelig, og skyldes innsats på mange områder. Samarbeidet mellom skolene og Barne- og familietjenesten har ifølge skolene blitt bedre i perioden. Særlig trekkes BFTs arbeid med systemrettede tiltak, veiledning og tverrfaglig deltakelse i fagteam frem som viktig. Dessuten er det grunn til å anta at skolenes arbeid med grunnleggende ferdigheter, læringsmiljø, relasjoner og klasseledelse har hatt god effekt på den ordinære undervisningen. Ungdomsskoler melder at deltakelse i Ungdomstrinn i utvikling har økt kvaliteten på den ordinære undervisningen. Det er en klar sammenheng mellom kvaliteten på ordinær undervisning og andelen elever som trenger vedtak om spesialundervisning.

Måloppnåelsen om hjelp og støtte i de ordinære tilbudene anses som god.

Mål: Samarbeidet med foresatte styrkes, herunder samhandling for å sikre koordinert innsats i et familieperspektiv

Høsten 2015 gjennomførte skolene Utdanningsdirektoratets foreldreundersøkelse som skal gi data på de tre indikatorene under periodemål 4. Bare 12 av skolene hadde ved årsskiftet over 50 prosent svarandel på denne undersøkelsen, noe som reduserer muligheten til å bruke resultatene. Undersøkelsen er ikke ferdig analysert. Å skaffe gode styringsdata for å kunne analysere utviklingen for periodemålet, er prioritet i resten av fireårsperioden. Rådmannen anser samarbeid med foresatte for å være avgjørende for å skape gode skoler, og arbeid for å bedre samarbeidet vil derfor ha høy prioritet i resten av perioden.

Indikator for måloppnåelse: Flere foreldre er fornøyde med kommunikasjonen mellom hjem og skole

Forvaltningsrevisjonens rapport Kvalitet i spesialundervisning viste at foreldre i varierende grad er fornøyde med kommunikasjon med skolen om elever som viser vansker. Dette har vært et fokusområde i oppfølgingen av rapporten, både for de fire skolene og på skoleområdet generelt. Medvirkning fra foresatte er avgjørende for å lykkes med å skape god og tilpasset undervisning.

Indikator for måloppnåelse: Flere foreldre får veiledning fra skolen om hvordan de kan hjelpe sitt barn med skolegangen

Skolene vurderer selv at de gir god og tilpasset veiledning til foresatte, og at de stiller krav til foresattes deltakelse i elevenes opplæring. Den nye digitale meldeboka har bidratt til at involvering av foresatte er blitt enklere, og rådmannen ser frem til at alle skoler i løpet av skoleåret 2015/16 implementerer denne.

Indikator for måloppnåelse: Flere foresatte opplever at skolens roller tydeliggjøres med tanke på å styrke tidlig innsats, sikre gode relasjoner til venner og en god samhandling med foresatte

Deltakelse i relasjonsprosjektet har ført til økt bevissthet om viktigheten av profesjonelt arbeid med relasjoner i skolen, og at relasjonen lærer-elev er blitt bedre. Skolene melder om et godt samarbeid med foresatte og vurderer selv at samarbeidet med BFT rundt elever som viser vansker, er blitt bedre.

Målet vurderes som delvis nådd, da manglende datagrunnlag gjør det vanskelig å vurdere.

Andre innsatsområder

Avvik og avvikshåndteringen

Det ble meldt om 1134 avvik og hendelser i Kvaliteket i 2015. 434 av meldingene var avvik, mens 684 var skader/nestenulykker på medarbeiderne. Meldingene omfatter i tillegg 16 forbedringsforslag. Fordelingen av avvik, hendelser og skader/ulykker varierer svært mye mellom enhetene og viser ulik praksis og bruk av systemet. Forbedringsarbeidet i bruken av dette vil derfor bli en prioritert oppgave for rådmannen og enhetene i 2016.

Nøkkeltall (KOSTRA)

Foreløpige KOSTRA-tall 2015 for skole, Trondheim kommune, sammenlignet med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS-kommunene, unntatt Oslo

	Trondheim	ASSS
Netto driftsutgifter til grunnskoleundervisning og spesialundervisning per elev	77 920	80 732
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.4.årstrinn	14,9	14,6
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 5.7.årstrinn	15,1	14,7
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8.10.årstrinn	14,6	15,8
Lærertetthet i ordinær undervisning 1.-10. trinn	14,8	15,0
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, prosent	7,4	7,3
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt, prosent	16,3	17,1
Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring, prosent	5,4	7,7
Andel elever i grunnskolen som får morsmålsopplæring, prosent	4,6	-
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO, prosent	76,4	66,3
Korrigerede brutto driftsutgifter til kommunale musikk og kulturskoler per bruker	19 786	20 352
Andel elever i kommunens musikk og kulturskole av antall barn 6-15 år, prosent	15,3	10,2

Barne- og familietjenesten

Barne- og familietjenesten

Barne- og familietjenesten (BFT) hadde gjennomgående god måloppnåelse i 2015. Rådmannen la fram den første kvalitetsmeldingen for BFT, og meldingen er et viktig grunnlag for videreutvikling av de ulike fagtjenestene. En viktig del av denne utviklingen er å samlokalisere tjenestene i ett familiesenter i hver bydel. I 2015 ble dette gjennomført i Lerkendal bydel, og samlokaliseringen har allerede gitt gevinster i form av bedre samhandling og samordning i forhold til brukerne. Det er i løpet av året satt i gang prosesser for etablering tilsvarende familiesenter også i de øvrige bydelene.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
-8,5 millioner kroner	-1,4 %

BFT hadde et merforbruk på 8,5 millioner kroner. Avviket skyldes i hovedsak merforbruk knyttet til ressurskrevende tjenester på helse- og avlastningstjenester for barn og unge og høyt antall barnevernsplasseringer på institusjon og i fosterhjem.

Personal

BFT hadde totalt 686 årsverk i 2015 fordelt på fire bydelsenheter og to byomfattende enheter. Tjenesten har ansvar for kommunens hjelpe- og støttetjenester til barn og unge og deres familier, og besitter bred kompetanse gjennom medarbeiderne i helsestasjon, helse- omsorgstjenester, avlastning og helsehjelp, pedagogisk/psykologisk tjeneste for skole/barnehage, barnevern og i ulike tiltak for enslige mindreårige flyktninger. BFT har gjennom året hatt god tilgang på kompetente søkere ved ledighet i alle typer stillinger.

Sykefraværet har vært stabilt de siste tre årene, og gikk opp én tidel til 9,9 prosent i 2015. Fraværet varierer fra 6,1 til 12,3 prosent mellom enhetene. Det er jobbet målrettet gjennom året for å tilpasse arbeidsprosessene og arbeidsoppgavene i de mest utsatte delene av tjenesten.

Mål og resultater

Mål for tjenesteområdet

Barne- og familietjenesten har et særlig ansvar for følgende delmål i Kommuneplanens samfunnsdel:

- 1.1: I 2020 har barn og unge i Trondheim kompetanse som styrker dem i møtet med framtidens utfordringer
- 3.1: I 2020 opplever barn og unge i Trondheim trygghet i hjem, barnehage, skole og fritid
- 3.6: I 2020 er sosiale forskjeller i Trondheim redusert
- 4.4: I 2020 skal Trondheim kommune og kommunens innbyggere ha en felles forståelse av hvilke forventninger en kan ha til kommunens tjenester

Periodemål 2015 – 2018

Mål: Barn og unge utvikler tilfredsstillende grunnleggende ferdigheter

Resultat:

BFT har gjennomført helseundersøkelser og bistått barn og unge og deres familier for å forebygge at problemer utvikler seg og reduserer evnen til mestring i barnehage, skole og hverdag. Det gis blant annet gruppetilbud innen overvekt og fedme, psykisk helse og til barn av skilte foreldre. Barn med bistand fra barnevernet sikres tilpasset opplæring når det er behov for å sikre skoletilbudet. Barne- og familietjenesten har deltatt i ulike programmer for å utvikle kompetansen i PPT. Arbeidet med tidlig innsats innen pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) må styrkes, og utarbeidelsen av sakkyndige vurderinger er ikke i samsvar med forvaltningsmessige lovkrav. Dette kravet vil bli oppfylt innen midten av mars 2016.

Rådmannen har sammen med St. Olavs Hospital, barne- og ungdomspsykiatrien, iverksatt prosjektet Når bekymringsfullt fravær blir alvorlig funksjonstap. I prosjektet er det utviklet et standardisert, helhetlig pasient-/brukerforløp for barn og unge i alderen 6-15 år med bekymringsfullt fravær fra skole og fare for eller etablert alvorlig funksjonssvikt. Hensikten er å gi bedre og mer effektive tjenester til denne pasient-/brukergruppen, og å øke og bedre samhandling på og mellom hvert av nivåene i helsetjenestene og deres samarbeidspartnere. Forløpet skal iverksettes i 2016.

Målet vurderes som ikke nådd.

Mål: Barn og unge har gode læringsmiljøer

Resultat:

Det er bygd opp gode strukturer mellom barnehage, skole og BFT i form av fagteam og psykososiale team. BFT har fra tidligere også konsultasjonsteam med spesiell kompetanse innen vold og overgrep. Dette er arenaer for drøfting og felles innsats for barn og unge i barnehage og skole. Skolehelsetjenesten bidrar også direkte i arbeidet med å forbedre skolenes læringsmiljø.

Barnehager og skoler har egne kontaktpersoner i BFT. I tillegg er det etablert mottak for henvendelser fra medarbeiderne og fra befolkningen. Barnehager og skoler uttrykker at de får bedre bistand fra BFT enn tidligere.

Skoleteamet bistår skolene i elev- og læringsmiljø saker som har vært utfordrende over tid, i akuttsaker og i forebyggende arbeid knyttet til læringsmiljø.

Måloppnåelsen vurderes som god.

Mål: Flere barn og unge får hjelp og støtte i de ordinære tilbudene

Resultat:

Barne- og familietjeneste deltar i ulike prosjekter for å styrke det allmennpedagogiske arbeidet i barnehage og skole. Tidlig innsats i PPT er et vurderingsverktøy som skal være til hjelp for å vurdere effekten av tiltak og spesialundervisning i skolen, og er tatt i bruk ved 12 skoler høsten 2015. I prosjektet Gode lærer-elevrelasjoner har 16 skoler deltatt. 13 skoler deltar i prosjektet Læringsmiljø og pedagogisk analyse (LP-modellen), og 26 skoler deltar i Respektprogrammet. Fire skoler deltar

i et samarbeid mellom skole og barnevern i utvikling av metode for oppfølging av skolegangen for barn i institusjon. Prosjektet er et samarbeid mellom kommunen, fylkeskommunen og Bufetat. I barnehagene er prosjektet Flerfaglig blikk i barnehagen implementert.

Familieavdelingene i bydelene samarbeider tett med jordmor og helsesøster, og gir muligheten til å bistå barn og foreldre i første leveåret slik at mangelfull omsorg kan følges opp med råd og veiledning. Tilbudet tilpasses den enkelte families behov.

Rådmannen har gjennom aktivitetsrapportene til formannskapet meldt om en gradvis økning av andelen barn som får hjelp i hjemmet. Dette viser at målet om tidlig innsats og familieperspektivet følges godt opp av barnevernet. Familier der barn har funksjonsnedsettelse får støttekontakt, praktisk bistand og ulike typer avlastning. Målet er at barna i størst mulig grad får støtte i familien.

Antallet enslige mindreårige flyktninger i kommunens ulike tiltak for denne målgruppen, økte fra 80 i 2014 til 97 i 2015. Tiltakene skal sikre ungdommene en basis for videre integrering i ordinære tilbud gjennom opplæring, tilrettelagte boligtiltak og individuell oppfølging.

Måloppnåelsen vurderes som god.

Mål: Samarbeidet med foresatte styrkes, herunder samhandling for å sikre koordinert innsats i et familieperspektiv

Resultat:

Samarbeidet med foresatte styrkes gjennom samtaler med barn og foreldre, tiltaksplaner og omsorgsplaner i barnevernet, individuell plan, gjennom brukerundersøkelser og gjennom konkret samarbeid med brukerorganisasjoner. Barnevernet samarbeider med Forandringsfabrikken, og habiliteringsfeltet samarbeider med Norsk forbund for Utviklingshemmede (NFU) om brukermedvirkning og brukerundersøkelser.

Det ble gjennomført en utredning om koordinerende enhet og koordinatorrollen i 2015, og den nye oppgavefordelingen mellom systemkoordinator og familiens kontaktperson gjennomføres i 2016. Dette skal medvirke til at foreldrene i mindre grad opplever at de selv må ta ansvar for koordineringen av ulike offentlige tjenester som er inne i familien.

Det ble gjennomført en brukerundersøkelse for foreldre med barn med funksjonsnedsettelse i 2014/2015. Foreldre svarte at de ønsker bedre muligheter for tilrettelagt fritid for sine barn, og mer avlastning i form av dager og døgn i avlastningsbolig. Det er også gjennomført en brukerundersøkelse om gruppekonsultasjon på helsestasjon, fire måneder, som analyseres i 2016.

I det tverrfaglige samarbeidet rundt barn og familie er det fokus på rutiner og retningslinjer for å kunne utnytte ressursene på best mulig, slik at de blir virkningsfulle for barn og familier. Det er etablert rutiner for samarbeid med helse- og velferdskontor (HVK) og Nav, som gir samordnet innsats og avklaring av ansvar overfor den enkelte familie.

Brukerundersøkelse for fosterforeldre ble gjennomført våren 2014 med etterfølgende dialogmøte i 2015 for et utvalg av fosterforeldre. Resultatene av undersøkelsen var gode og følges opp med årlige dialogmøter for fosterforeldre.

Ungdomsteam i Omsorgenheten har deltatt i Forandringsfabrikken "Mitt liv", sammen med barnevernvakta og BFT Østbyen. Hensikten var å lytte mer til ungdommenes erfaringer og la deres innspill påvirke utforming av tjenestetilbud. Det arbeides med å lage et system for at ungdommene kontinuerlig skal gi tilbakemeldinger om sine opplevelser med barnevernet. Medarbeiderne i BFT har gjennomført opplæring i barnesamtalen, der formålet er at medarbeiderne skal bli mer lydhøre overfor medvirkning og valg av tiltak.

Det satses på å videreutvikle samtaletilbudet for biologiske foreldre som har fått barna plassert i barnevernet. Der foreldre får et slikt tilbud er resultatene gode, og samtalene bidrar til å skape ro rundt barnet etter plassering. Det vurderes oppstart av gruppetilbud for minoritetsfosterhjem, da man ser at disse ofte trenger litt annet og tettere oppfølgingstilbud.

Det er videre etablert felles prosedyre for familieegjenforeningssaker slik at man sikrer god oversikt. Det er også utarbeidet forslag til felles rutiner der søsken bosettes og flere ulike etater er involvert, for eksempel en enslig mindreårig og en eldre bror i voksentjenesten. Det er lagt ned en stor innsats for å bedre samarbeidet med voksentjenestene for ungdommer over 18 år med alvorlige atferdsvansker, som vil trenge langvarig tilbud av kommunen.

Oppretting av akutteam i barnevernssaker har resultert i svært godt samarbeid internt i enhetene. Det har forebygget akutt plasseringer i flere tilfeller, og gitt en kontinuitet for videre oppfølging i familier som er i krise. Dette er med på å sikre en trygg ramme rundt familiene.

Familieråd benyttes av bydelene i undersøkelses- og utredningsfasen for å vurdere muligheten for å finne en omsorgsbasis i familiens nettverk. Tiltaket har bidratt til at man finner løsninger gjennom bruk av dette nettverket for å forsterke omsorgen.

Gartnerhaugen og LINK er byomfattende hjelpetiltak for barn og ungdom som trenger mer omfattende bistand fra barnevernet. Gjennom 2015 er det gjort et viktig utviklingsarbeid for å utnytte denne kompetansen og ressursene ute i bydelene, og for å komme tidligst mulig inn i familier som har behov for bistand. Nøkkelen her er å utvikle fleksible tjenester som er tilgjengelige, og som kan gi rask hjelp til barn, familier og nettverk. For å oppnå dette har Gartnerhaugen og LINK etablert et felles familie- og nettverksteam med til sammen syv familie- og/eller nettverksterapeuter. Dette har økt kapasiteten til bistand i familier ute i bydelene betydelig gjennom året.

Måloppnåelsen vurderes som god.

Andre innsatsområder

Vridning over til forebygging og fosterhjem fremfor institusjonsplasser

Bystyret vedtok en bevilgning på åtte millioner kroner til BFT for å vri innsatsen over til forebygging og hjelpetiltak framfor plassering utenfor hjemmet, og særlig institusjonsplasseringer. Aktivitetsrapportene fra rådmannen gjennom året viste at andelen barn med tiltak i hjemmet øker, og at både antallet barn og plasseringer i institusjon er redusert.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Bystyret ga føringer for en styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten i 2015. Det er gjort en betydelig jobb for å bringe helsekontrollprogrammet opp til anbefalt nasjonal standard. Det er også gjort viktig utviklingsarbeid i skolehelsetjenesten for å utvikle nye metoder/verktøy for psykisk helsearbeid med ungdom i videregående skoler. Plan for styrking av helsestasjon 0-20 år behandles politisk 1. halvår 2016.

Mentorordning i BFT

Bystyrets føring om opprettelse av mentorordning i barnevernet er fulgt opp med ny teambasert organisering av barnevernadministrasjonen i hver bydel, der det blant annet sikres system for oppfølging og veiledning til nye saksbehandlere. Sykefravær og turnover i denne gruppen medarbeidere er fortsatt høyere enn i BFT for øvrig, men rådmannen forventer god effekt av den nye teamorganiseringen. Ordningen vil bli evaluert høsten 2016, med påfølgende sak til formannskapet.

Avvik og avvikshåndteringen

Antallet meldte avvik og hendelser i Kvaliteket i 2015 var 1229, derav 934 avvik. Det var meldt totalt 235 skader/nestenulykker på medarbeiderne, der over 90 prosent gjelder skader/ulykker i helse- og avlastningsenheten. Meldingene omfatter i tillegg 60 forbedringsforslag gjennom året. Fordelingen av avvik, hendelser og skader/ulykker varierer svært mye mellom enhetene og viser ulik praksis og bruk av systemet. Forbedringsarbeidet i bruken av dette vil derfor bli en prioritert oppgave for rådmannen og enhetene i 2016.

Nøkkeltall (KOSTRA)

Foreløpige KOSTRA-tall 2015 for barne- og familietjenesten, Trondheim kommune, sammenlignet med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS-kommunene, unntatt Oslo

	Trondheim	ASSS
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år	14,8	47,0
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst	7,4	109,0
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten, konsern	5,4	0,0
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	4,6	0,0
Stillinger med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år	76,4	0,0

Forvaltningstjenester

Forvaltningstjenester

Arbeidet med å skaffe aktive tiltak for ungdom har vært intensivert og viser en svak reduksjon i antall sosialhjelpsmottakere under 30 år siste halvår i 2015. Andelen langtidsmottakere av sosialhjelp viser en svak nedgang, mens det er en svak økning i antall barnefamilier som mottar sosialhjelp. Bruken av midlertidig bolig er redusert fra 2014 til 2015.

I perioden 2010 til 2015 er det samlede antall personer med uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, kvalifiseringsprogram og sosialhjelp redusert fra 17.600 til 16.700.

Antall arbeidssøkere er på samme nivå ved utgangen av 2015 som ved årets begynnelse. Kostnadene til brukerstyrt personlig assistanse økte med 15 prosent i løpet av 2015. Dette var forventet på bakgrunn av endringer i helse- og omsorgstjenesteloven fra 1.januar 2015.

Samhandlingen mellom helse- og velferdskontor, barne- og familietjeneste og NAV vurderes som god i alle bydeler.

Økonomi

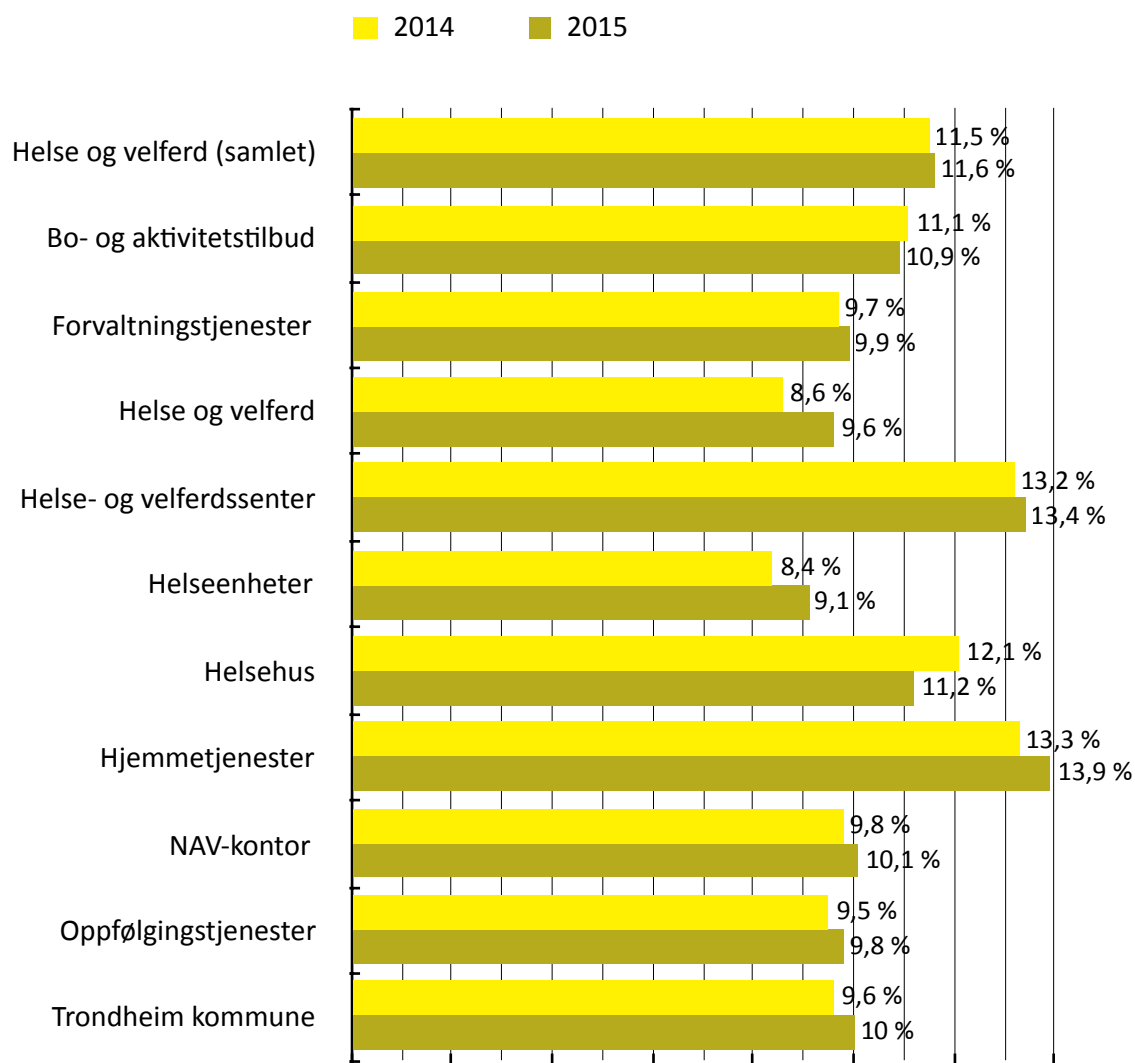
Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
-7,7 millioner kroner	-1,3 %

Vurdering av resultat:

Enhetene innenfor forvaltningstjenesten gikk med et samlet merforbruk på 7,7 millioner kroner. Dette er en betydelig forbedring fra 2014 da merforbruket var 18,2 millioner kroner. Årsaken til merforbruket er primært høyere utgifter til økonomisk sosialhjelp enn budsjettert. Utgiftsnivået har stabilisert seg i 2015 etter en kraftig oppgang i 2014.

Personal

Tabell 1 viser sykefraværet i Helse og velferd i 2014 og 2015 sammenlignet med snittet for Trondheim kommune.

Tabellen viser at Helse og velferd har hatt en liten økning (0,1 prosentpoeng) i sykefraværet fra 2014 til 2015, og fraværet er 1,6 prosentpoeng høyere enn snittet for Trondheim kommune. Den største økningen i sykefravær er i helseenheter (0,7 prosentpoeng) og hjemmetjenester (0,6 prosentpoeng), mens bo- og aktivitetstilbudene (0,2 prosentpoeng) og helsehusene (0,9 prosentpoeng) har redusert sykefraværet.

Mål og resultater

Mål for tjenesteområdet:

Forvaltningstjenester har et særlig ansvar for følgende delmål i kommuneplanen:

- 3.4: I 2020 har husholdningene i Trondheim muligheter for å skaffe seg en forutsigbar inntekt gjennom egen innsats
- 3.5: I 2020 har Trondheim en boligpolitikk som utjevner sosiale forskjeller
- 3.6: I 2020 er sosiale helseforskjeller i Trondheim redusert
- 4.4: I 2020 skal Trondheim kommune og kommunens innbyggere ha felles forståelse av hvilke forventninger en kan ha til kommunens tjenester

Periodemål 2015-2018

Mål: Sosialhjelpsmottakere har meningsfulle arbeidsfremskaffende tiltak

80 prosent av alle som mottar økonomisk sosialhjelp er i aktivitet innen to uker. Ti prosent færre brukere har mottatt sosialhjelp mer enn seks måneder per år.

Resultat:

De aller fleste sosialhjelpsmottakere som vurderes å være i stand til å være i aktivitet, tilbys aktive tiltak. De som har helsemessige utfordringer, mottar sosialhjelp som et supplement til andre ytelser, eller at de mottar sosialhjelp i enkeltsituasjoner eller en kort overgangsperiode, er unntak. I 2015 er det teknisk lagt til rette for at vurderinger og aktivitet skal dokumenteres og rapporteres tydeligere i løpet av 2016. I perioden 2010 til 2015 er det samlede antall personer med uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, kvalifiseringsprogram og sosialhjelp redusert fra 17.600 til 16.700. Selv om enkelte brukere med kvalifiseringsprogram og sosialhjelp kan være mottaker av utføretrygd eller arbeidsavklaringspenger, er dette en nedgang som vurderes som positiv.

Målet om at ti prosent færre brukere har mottatt sosialhjelp mer enn seks måneder er ikke nådd. Gjennomsnittlig antall langtidsmottakere har økt fra 647 til 676 personer i 2015 (4,5 prosent), mens gjennomsnittlig antall ungdommer under 25 år er redusert fra 412 til 395 personer (4,3 prosent).

Mål: God tilgang på bolig for vanskeligstilte

Gjennomsnittlig ventetid på kommunal bolig er redusert fra åtte til seks måneder. Antallet personer som har flyttet fra kommunal bolig per år. 30 prosent av flyktingene bosettes i det private boligmarkedet per år.

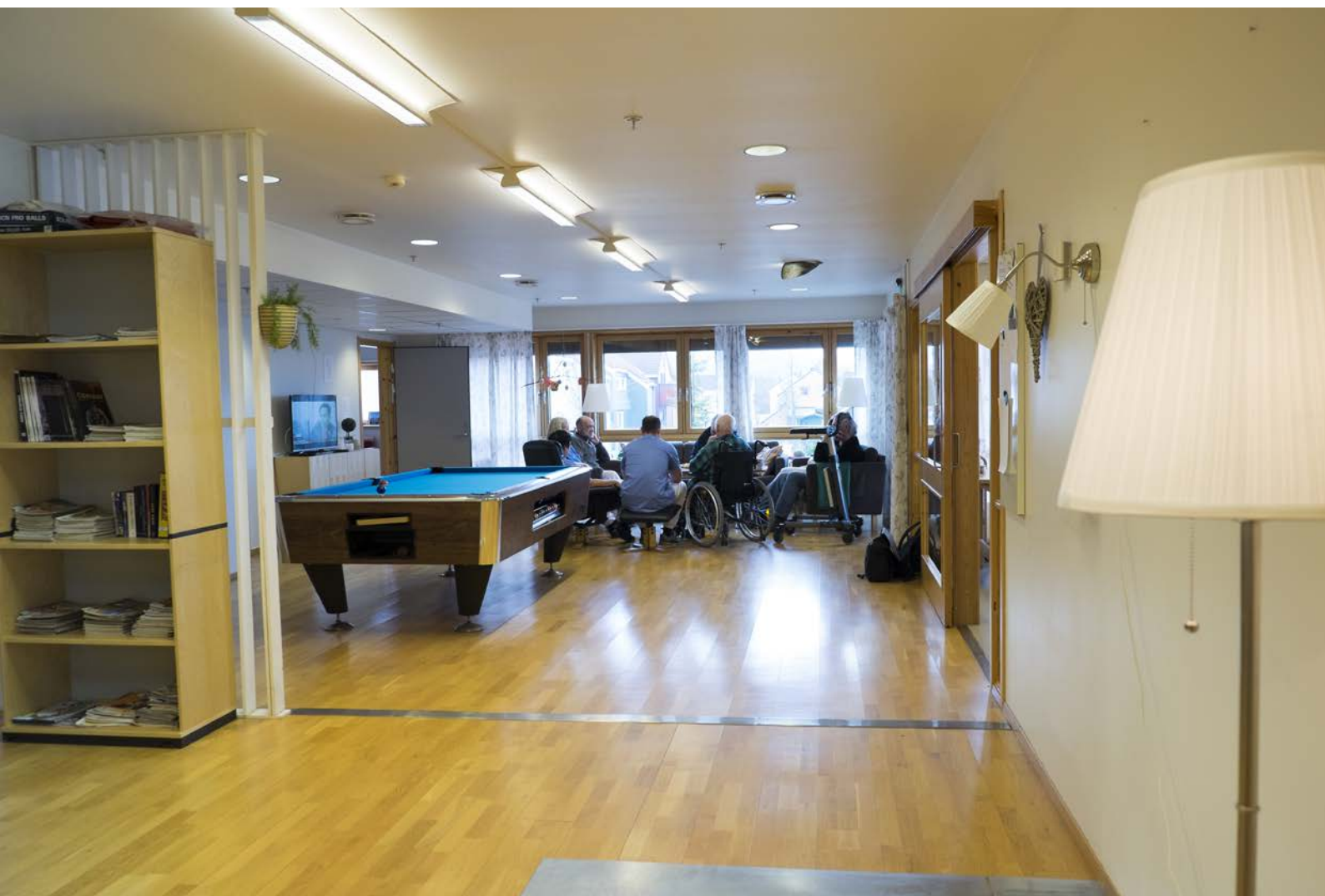
Resultat:

Gjennom målrettet arbeid er ventetiden på kommunal bolig redusert fra åtte til seks måneder i løpet av 2015. Bruken av midlertidig bolig er redusert med ti prosent fra 2014 til 2015. Antall personer som flyttet permanent fra kommunal bolig økte med tre prosent fra 2014 til 2015 (totalt 618 personer).

25 prosent av alle voksne flyktinger /familier ble bosatt i det private boligmarkedet, mens 32 prosent av alle flyktinger fra asylmottak ble bosatt i det private boligmarkedet.

Vi er på god vei til å nå målet om at 30 prosent av flyktingene bosettes årlig i det private boligmarkedet.

Oppfølgingstjenester

Oppfølgingstjenester

Vi er på god vei til å nå målet om at personer som er i ferd med å utvikle rusproblemer og/eller psykiske lidelser gjennomfører kurs som fremmer mestring. Det var 267 personer som deltok i kurs for å mestre angst, depresjon eller rusproblemer. 75 personer fikk kartlagt egne rus og psykiske lidelser (ROP), og vurdert for videre behandling. Vi er på vei til å nå periodemålet om at 50 prosent av ansatte har kompetanse i metoden Motiverende intervju (MI). 35 prosent av de ansatte har denne kompetansen nå.

Vi er på vei til å bedre resultatet i norskopplæringen ved Voksenopplæringen og nærmer oss resultatet for landsgjennomsnittet. 50 prosent av deltakerne i introduksjonsprogrammet gikk videre ut i arbeid etter utdanning etter fullført introduksjonsprogram. Målet var 55 prosent.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
-0,0 millioner kroner	-0,0 %

Vurdering av resultat:

Oppfølgingstjenestene gikk i balanse i 2015. Det har vært store økonomiske utfordringer innenfor Enhet for voksenopplæring (EVO) som hadde et merforbruk på seks millioner kroner i 2015. EVO har jobbet hele 2015 med å tilpasse driften til budsjettet nivå, og resultatet er forbedring fra 2014 da enheten gikk med 18,4 millioner kroner i merforbruk. Tjenestene innenfor psykisk helse og rus gikk med tilsvarende mindreforbruk, slik at hele tjenesteområdet gikk i balanse i 2015.

Mål og resultater

Mål for tjenesteområdet:

Helse- og velferdstjenesten har et tydelig ansvar for følgende delmål i kommuneplanen:

- 3.4: I 2020 har husholdningene i Trondheim muligheter for å skaffe seg en forutsigbar inntekt gjennom egen innsats
- 3.5: I 2020 har Trondheim en boligpolitikk som utjevner sosiale forskjeller
- 3.6: I 2020 er sosiale helseforskjeller i Trondheim redusert

Periodemål 2015-2018

Mål: Personer som er i ferd med å utvikle rusproblemer og/eller psykiske lidelser gjennomfører kurs som fremmer mestring

100 personer med rusproblemer og eller psykiske lidelser har deltatt i mestringskurs hvert år.

Resultat:

Målsettingen er at 100 personer deltar på mestringskurs hvert år. Vi har nådd målet i 2015, da det var 267 personer som gjennomførte mestringsstilbud. Av disse deltok 154 personer i gruppekurs, mens 113 fikk individuelle tilbud.

Mål: Personer med alvorlig rus og psykiske lidelser (ROP) sikres kartlegging og behandling

40 personer per år har fått kartlagt sitt behov for tjenester. 50 prosent av ansatte har kompetanse i metoden Motiverende intervju (MI).

Resultat:

Målet for 2015 om å kartlegge 40 personer ble nådd. 75 personer med alvorlig rus og psykiske lidelser ble kartlagt og vurdert for behandling.

Vi er på vei til å nå målet om at 50 prosent av ansatte har kompetanse i metoden Motiverende intervju (MI). 35 prosent av de ansatte ved Enhet for psykisk helse og rus, Enhet for rustjenester og Botiltak for psykisk helse og treffsteder har nå fått denne kompetansen.

Mål: Deltakere i norskopplæring skal oppnå gode resultater

Resultatet på norskprøvene skal være bedre enn landsgjennomsnittet.

Resultat:

Tidspunkt	Prøvetype	Sted	Antall	B2	B1	A2	A1	< A1
Vinter 2015	Muntlig	Trondheim	118	12	38	39	9	-
	Lytteforståelse	Trondheim	111	23	39	34	5	-
	Leseforståelse	Trondheim	109	34	38	23	5	1
	Skriftlig framstilling	Trondheim	112	2	26	63	7	1
Sommer 2015	Muntlig	Trondheim	246	-	28	59	12	-
	Lytteforståelse	Trondheim	250	-	58	33	9	0
	Leseforståelse	Trondheim	249	-	60	26	13	-
	Skriftlig framstilling	Trondheim	262	-	23	52	23	2

Tidspunkt	Prøvetype	Sted	Antall	B2	B1	A2	A1	< A1
Vinter 2015	Muntlig	Hele landet	5307	9	42	40	7	0
	Lytteforståelse	Hele landet	5639	21	36	34	9	0
	Leseforståelse	Hele landet	5553	29	31	24	14	2
	Skriftlig framstilling	Hele landet	6136	3	31	50	14	1
Sommer 2015	Muntlig	Hele landet	7976	-	40	50	9	0
	Lytteforståelse	Hele landet	8103	-	59	31	10	1
	Leseforståelse	Hele landet	8040	-	60	23	15	2
	Skriftlig framstilling	Hele landet	8952	-	26	50	21	2

Resultatene vurderes etter en skala B2, B1, A2, A1, hvor B2 er høyest nivå og A1 lavest nivå. Målet ble ikke nådd, da Trondheim lå noe under landsgjennomsnittet i den muntlige prøven (B1: 28 prosent i TK, landet: 40 prosent) og den skriftlige prøven (B1:23 prosent i TK, landet: 26 prosent) i juni 2015. I desember 2015 lå Trondheim noe over landsgjennomsnittet i muntlig (B2:12 prosent i TK, landet: 9 prosent), men det skriftlige resultatet var noe svakere sammenlignet med hele landet (B1:26 prosent i TK, landet 31 prosent).

Mål: Undervisningen skal organiseres slik at målene i strategien Bolig dag 1, arbeid dag 2 er realiserbare, og at 55 prosent av deltakerne i introduksjonsprogrammet går videre ut i arbeid eller utdanning

Undervisningen skal tilrettelegges slik at alle deltakere i introduksjonsprogrammet har fulltids program.

Resultat:

Det var i alt 225 personer som avsluttet introduksjonsprogram i 2015, og 112 deltakere var i jobb eller utdanning (50 prosent). Vi er på god vei til å nå periodemålet om at 55 prosent av deltakerne i introduksjonsprogrammet går videre ut i arbeid eller utdanning.

Fra august 2015 ble undervisningen ved enhet for voksenopplæring (EVO) fordelt over tre hele dager, slik at deltakerne får to hele dager til arbeidspraksis i regi av Kvalifiseringscenter for innvandrere. Målet om tilrettelagt undervisning ble nådd, slik at alle deltakere i introduksjonsprogrammet har fulltids program.

Bo- og aktivitetstilbud

Bo- og aktivitetstilbud

Bo- og aktivitetssenhetene har hatt store utfordringer med å tilpasse aktiviteten til budsjettet.

Ansatte i bo- og aktivitetssenhetene har startet opplæring i sentrale tema for blant annet å ivareta brukernes selvbestemmelse og sikre at de gis meningsfulle aktiviteter.

Det er en stor utfordring å redusere ventetiden på bolig i bofellesskap til maksimalt seks måneder. Det er registrert 28 personer på venteliste på bolig i bofellesskap. Sju personer har ventet over tre år.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
-33,7 millioner kroner	-6,5 %

Enhetene innenfor bo- og aktivitetstilbudene gikk med et samlet merforbruk på 33,7 millioner kroner. Det er en forverring fra 2014 da merforbruket var 29,7 millioner kroner. Seks av åtte enheter går med merforbruk. Tjenestemrådet har fått mange nye brukere de siste årene, og en del av denne brukerveksten er tatt innenfor eksisterende budsjetttrammer. 8,8 millioner kroner av merforbruket er fra 2014, fordi deler av merforbruket overføres til neste års budsjett. Tjenester til psykisk utviklingshemmede i Trondheim kommune har i tillegg lav ressursbruk i forhold til ASSS kommunene. I rapportene fra enhetene forklares avvikene i hovedsak med nye brukere, ressurskrevende brukere og små og uhensiktmessige bofellesskap. Dette er en betydelig del av forklaringen på avviket, samtidig som økonomistyringen ikke har vært god nok på enkelte enheter.

Personal

Årsverksutvikling for ansatte i bo- og aktivitetssenhetene i perioden 2012-2015

År	Totalt antall årsverk	Ufaglært	Faglært	Høgskole	Sum faglært/høgsk
2012	722,3	14,9 %	54,0 %	31,1 %	85,1 %
2013	769,0	15,4 %	54,5 %	30,0 %	84,6 %
2014	772,7	14,7 %	54,7 %	30,6 %	85,3 %
2015	772,1	14,2 %	56,7 %	29,1 %	85,8 %

Tabellen viser en økning på 50 årsverk i perioden og en svak økning fra ufaglærte til faglærte.

Stillingsstørrelse målt i antall ansatte i bo- og aktivitetssenhetene i perioden 2012-2015.

År	Stillingsstørrelse målt i antall ansatte		
	0-25 %	25-75 %	75-100 %
2012	16,3 %	36,1 %	47,5 %
2013	15,4 %	36,9 %	47,6 %
2014	14,9 %	38,0 %	47,1 %
2015	20,2 %	38,1 %	41,7 %

Tabell 2 viser at det er en større andel av ansatte i stillingsandeler < 25 prosent i perioden og at det er en mindre andel av ansatte som nå har stillingsandeler mellom 75 og 100 prosent.

Mål og resultater

Mål for tjenesteområdet:

Helse- og velferdstjenesten har et tydelig ansvar for følgende delmål i kommuneplanen:

- 3.5: I 2020 har Trondheim en boligpolitikk som utjevner sosiale forskjeller
- 3.6: I 2020 er sosiale helseforskjeller i Trondheim redusert
- 4.4: I 2020 skal Trondheim kommune og kommunens innbyggere ha felles forståelse av hvilke forventninger en kan ha til kommunens tjenester

Periodemål 2015-2018

Mål: Brukere opplever selvbestemmelse

Alle ansatte har startet opplæring i basiskompetanse (BOA – skolen).

Brukerundersøkelsen i 2016 viser at 90 prosent av brukerne opplever stor grad av tilfredshet på spørsmål om selvbestemmelse.

Resultat:

BOA- skolen startet med opplæring av ansattes basiskompetanse i august 2015. 185 ansatte har fått to dagers opplæring i blant annet etikk og utviklingshemming. Sammen med opplæringen i sosialtjenestelovens § 9 vil dette styrke ansattes evne til å bidra til at brukerne opplever selvbestemmelse. Vi forventer et styrket resultat på opplevelsen av selvbestemmelse i neste brukerundersøkelse.

Mål: Det er en målsetting at ingen psykisk utviklingshemmede brukere med omfattende tjenestebehov som har fått vedtak om bolig og tjenester skal vente mer enn seks måneder

Ventetid for den enkelte søker per år skal ikke overstige seks måneder. 22 personer fra ventelisten fra 2013 har fått bolig innen utgangen av 2015.

Resultat:

Antall personer som har ventet på bolig i bofellesskap før 1. februar 2013 er redusert fra 22 til sju personer i 2015. Målet ble ikke nådd i 2015, da alle sju skulle ha fått bolig. Noen av disse har ventet i fire år og ti måneder. Ved utgangen a 2015 er det registrert 28 personer som venter på bolig i bofellesskap, mens ni personer ønsker å bytte bolig til annet bofellesskap. Den gjennomsnittlige ventetiden på bolig for alle 28 er nå to år og ti måneder. Det vil være krevende å nå målet om maksimalt seks måneders ventetid på bolig i bofellesskap i 2017.

Mål: Brukere har meningsfulle aktiviteter

Alle brukere har en aktivitetsplan som viser det totale tjenestetilbudet. Brukerundersøkelsen i 2016 viser at 90 prosent av brukerne opplever stor grad av tilfredshet på spørsmål om de har meningsfulle aktiviteter. Flere brukere deltar på "Seniortreffene" ved Prima AS.

Resultat:

Aktivitetstilbudene benytter aktivitetsplaner for dagaktiviteter. Alle tjenestesteder benytter nå arbeidslister for å systematisere arbeidet. Planene skal evalueres kvartalsvis for å sikre at brukerne opplever å ha meningsfulle aktiviteter. Vi forventer et styrket resultat på trivsel og fornøydhets med dag- og fritidsaktiviteter i neste brukerundersøkelse.

Våren 2015 etablerte Prima A.S "Seniortreffene" en gang i uka for å tilby en møteplass for sosialt fellesskap og kulturelle tilbud. En gruppe på åtte brukere har benyttet tilbudet regelmessig.

Helse- og omsorgstjenester

Helse- og omsorgstjenester

Vi er på god vei til å nå periodemålet om full sykehjemsdekning, fordi hjemmeboende tildeles sykehjems plass eller bolig i et helse- og velferdssenter innen seks uker. Alle langtidsplasser i sykehjem har enerom. I 2015 har det vært langt færre utskrivningsklare pasienter som må vente på sykehuset før de utskrives til et kommunalt tiltak.

Ventetid for korttids plass innen to uker ble nådd i 44 uker i helse- og velferdssenter og i 45 uker for rehabiliteringsplass i helsehus, mens det i de øvrige ukene var en til tre som ventet noe lenger enn to uker.

Hverdagsrehabilitering er implementert i to bydeler, og det er ingen ventetid for hjemmesykepleie og praktisk bistand. For personer med kronisk sykdom er ventetiden opp til åtte måneder for å få fysioterapi og ergoterapi.

I 2015 er 17 helse- og velferdssenter sertifisert som livsgledesykehjem. Seks senter har startet arbeidet med sertifisering, mens fire senter ikke har begynt.

Vi har ikke nådd målet om at nytilsatte skal tilsettes i 100 prosent stilling.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
-19,3 millioner kroner	-1,2 %

Vurdering av resultat:

Enhetene innenfor helse- og omsorgstjenester gikk med et samlet merforbruk på 19,3 millioner kroner. Merforbruket er i hovedsak knyttet til helse- og velferdssenter og helsehus, men også noen hjemmetjenesteenheter har til dels stort merforbruk. Ved inngangen til 2016 er merforbruket i hovedsak knyttet til enkeltenheter som går med tildels store merforbruk.

Merforbruket er redusert fra 2014 og gjennom 2015. En god del av merforbruket er relatert til tidligere års merforbruk og økt demografisk vekst utover det som ble forutsatt ved inngangen til 2015. Det samlede inntrekket i 2015-budsjettet av merforbruk i 2014, utgjorde om lag 14 millioner. En betydelig del av merforbruket er knyttet til ordningen med ekstra helgegodtgjøring. Ordningen ga et merforbruk på om lag ti millioner i 2015, og den ble avvirket i 2015. Færre utskrivningsklare pasienter på St. Olav bidrar med et mindreforbruk på rundt 13 millioner.

Personal

Tabellen viser årsverksutvikling innenfor helse og omsorg i perioden 2012-2015.

	2012	2013	2014	2015
Helse- og velferdssenter	776	897	1020	1128
Helsehus	336	365	416	437
Hjemmetjenesten	370	428	467	502
Fastleger	143	156	162	162
Sykepleiere	426	523	615	624
Ergoterapitjenesten	40	44	44	45
Fysioterapitjenesten				
- Fastlønte fysioterapeuter	47	50	56	60
- Avtalefysioterapeuter	77	78	78	79

Tabellen viser at den største veksten i antall årsverk er i helse og velferdssenter, helsehus og hjemmetjenestene. Veksten må tolkes i lys av merforbruket, da en god del av veksten er relatert til merforbruket innenfor helse og omsorg i 2014 og 2015. Det ble ikke opprettet nye fastlegehjemler i 2015. Veksten i ergoterapi- og fysioterapitjenesten er knyttet til demografisk utvikling og satsningsområdet "hverdagsrehabilitering".

Heltid - deltid

Andelen heltidsstillinger i helse og velferd ved utgangen av 2015 var 38,8 prosent blant faste ansatte. Det er en nedgang på 0,3 prosentpoeng fra 2014. Målet for 2015 ble ikke nådd. Totalt ble det 68 færre hele stillinger i helse og velferd fra 31. desember 2014 til 31. desember 2015. Antall faste ansatte er økt i samme periode. Økningen er størst blant ansatte som har en stillingsstørrelse mellom 75 – 99,99 prosent stilling.

I 2015 ble det arrangert en temadag om heltid for alle enhetslederne innen turnusbaserte tjenester. Enhetslederne må gjennom arbeidet med arbeidsplaner og rekruttering legge til rette for flere stillinger med heltid. I 2015 har flere enheter gått fra kalenderplan til rullerende planer på seks uker. På disse enhetene vil det ikke være mulig å øke gjennomsnittlig stillingsprosent i noen særlig grad og tilby flere faste ansatte 100 prosent stilling. Behovet for personell ved kjent planlagt fravær som for eksempel ferieavvikling, gjennomføring av planleggingsdager og kurs kan ikke løses med faste ansatte på enheter med rullerende planer på seks uker.

Mål og resultater

Mål for tjenesteområdet:

Helse- og omsorgstjenestene har et tydelig ansvar for følgende delmål i kommuneplanen:

- 3.2: I 2020 er Trondheim en god by å bli gammel i
- 3.6: I 2020 er sosiale helseforskjeller i Trondheim redusert

Periodemål 2015-2018

Resultatindikatorer: Ingen ventetid på hjemmetjenester. Økt bruk av kommunal akutt døgnbehandling og færre innleggelser i sykehus.

Mål: Full sykehjemsdekning

Begrepet full sykehjemsdekning er et sammensatt og består av flere delmål:

Alle over 67 år som trenger heldøgns omsorg enten som sykehjems plass eller som bolig i et helse- og velferdssenter, skal få det innen seks uker

Resultat:

Målet er innfridd for hjemmeboende, men det er fortsatt enkelte som blir liggende på helsehus og vente på sykehjems plass i mer enn seks uker.

Alle som trenger utredning, behandling og rehabilitering i helsehus, skal få det innen to uker

Resultat:

Målet er ikke innfridd fullt ut, men ventetiden er ikke lang. Målet ble nådd i 44 uker for korttidsplass i helse- og velferdssenter og i 45 uker for rehabiliteringsplass i helsehus, mens det i de øvrige ukene var en til tre som ventet noe lenger enn to uker.

Avtalen med sykehuset om utskrivningsklare pasienter skal holdes

Resultat:

Vi har i hovedsak klart å overholde avtalen med sykehuset om utskrivningsklare pasienter. I perioden januar – mars ble målet ikke innfridd, det vil si det var fra fem til 19 pasienter som ventet i gjennomsnitt mer enn fem dager. Resten av året klarte vi i all hovedsak å innfri avtalen om ventetid under fem dager. For hele året var det i gjennomsnitt 3,1 pasienter som ventet mer enn fem dager (6,1 dager i 2014). Avtalen med sykehuset er at betalingsplikten fra dag null ble innført med samhandlingsreformen. Vi har valgt å bruke fem dager som et måletall også for 2015, da vi har benyttet fem dager tidligere år.

Alle pasienter med vedtak om langtids plass skal få tilbud om enerom i et helse- og velferdssenter

Resultat:

Målet er innfridd, da alle pasienter med vedtak om langtids plass får tilbud om enerom i et helse- og velferdssenter.

Pasienter på korttidsopphold skal få en avklaring innen tre uker; enten komme hjem med muligheter for et forsterket tilbud, komme videre på et rehabiliteringsopphold eller flyttes til langtidsavdeling

Resultat:

De fleste korttidsopphold varer i inntil tre uker, og pasienten får i den perioden avklart videre tilbud. Pasienter som venter på langtidsopphold kan bli værende tre til fire måneder på et korttidsopphold. Målet er ikke innfridd.

Resultat - oppsummert:

Vi er på god vei til å nå periodemålet om full sykehjemsdekning. Hjemmeboende tildeles sykehjems plass eller bolig i et helse- og velferdssenter innen seks uker, men de fleste av de som har korttidsplass må vente lenger. Alle langtids plasser er i enerom. Utfordringen er hovedsakelig knyttet til korttidsplassene i helsehusene der fremtidige behov ikke alltid kan avklares innen tre uker. Pasientene kan etter et vedtak om langtidsopphold bli værende tre, fire måneder i påvente av plass

i helse- og velferdssenter. Det er også avvik sammenlignet med ventetidsgarantien på to uker for korttidsoppholdene. I 2015 har det vært langt færre utskrivingsklare pasienter som må vente mer enn fem dager på sykehuset før de utskrives til et kommunalt tiltak.

Mål: Gjennom prioritering av tidlig innsats får brukere og pasienter rett behandling på rett sted til rett tid

Resultat:

Hverdagsrehabilitering er implementert i to bydeler, men kapasiteten er liten i hver bydel. Tidlig innsats som samarbeidsform mellom helse- og velferdskontor, fysioterapi- og ergoterapitjenesten er implementert i alle bydeler med godt resultat. Målet er nådd, da det ikke er ventetid på hjemmesykepleie og praktisk bistand. Det er heller ikke ventetid på fysioterapi og ergoterapi til utskrivningsklare pasienter, men det er mange ukers ventetid for personer med kronisk sykdom (inntil åtte måneder for enkelte). Det er også ventetid på innsatsteam og dagrehabilitering, og for de som ønsker utvidet aktivitetstilbud.

Målet om økt bruk av kommunal akutt døgnbehandling er nådd, og antall opphold i måneden varierer fra 55 til 95. I 2015 ble antall kommunale akutte døgnplasser (KAD) utvidet fra 10 til 15 plasser. Det var i alt 938 opphold på disse 15 plassene. Vi har ikke tall som med sikkerhet kan si at økt bruk av KAD plasser har ført til færre innleggelses i sykehus.

Mål: Folkehelsesatsingen er godt integrert i helse- og omsorgstjenestene

Alle sykehjem er livsgledesertifisert innen utgangen av 2015. Modell for livsglede for hjemmeboende eldre foreligger innen utgangen av 2015.

Resultat:

Helse- og omsorgstjenestenes ansvar for folkehelsearbeid handler primært om tidlig innsats og forebygging for utsatte grupper. Det berører alle enheter og aldersgrupper, men først og fremst de som møter barn og voksne tidlig etter at tjenestebehov oppstår. Satsingsområdet krever innarbeiding av nye måter å tenke på, kompetanseoppbygging og utvikling av nye arbeidsformer. Det har vært en utfordring å få satset tilstrekkelig på forebyggede arbeid, primært fordi det er vanskelig å prioritere på grunn av press på tjenestene.

I 2015 er 17 helse- og velferdssenter sertifisert som livsgledesykehjem, og seks senter startet arbeidet med sertifisering, mens fire senter ikke har begynt. Målet om at alle helse- og velferdssenter er livsgledesertifisert i 2015 er ikke nådd.

Arbeidet med å utvikle en modell for livsglede for hjemmeboende eldre kom ikke i gang i 2015, og målet ble ikke nådd. Det er planlagt å utvikle en modell som skal utprøves og implementeres i en bydel fra medio 2016.

Mål: Forutsetningene for å yte og utvikle gode helsetjeneste er til stede i alle enheter

Alle enheter har egen kompetanse- og kvalitetsplan som viser tiltak for å sikre kritiske områder. Alle fast ansatte over 25 prosent stilling har en helse- og sosialfaglig utdanning. Alle nytilsatte unntatt student- og rekrutteringsstillinger, tilsettes i 100 prosent stilling.

Resultat:

Alle enheter har forsvarlige, men stramme rammer. Enhetene har en kompetanse- og kvalitetsplan som viser tiltak for å sikre kritiske områder.

I 2015 er det innenfor helse og omsorg tilsatt 123 faste sykepleiere. Av disse er 74 tilsatt i 100 prosent stilling, fem er tilsatt i stillingsandeler fra 80 til 96,59 prosent. Det er 28 ansatte som er tilsatt i stillingsandeler fra 60 til 79,99 prosent.

Velferdsteknologiprogrammet

Velferdsteknologiprogrammet ble opprettet høsten 2014 med en programplan frem mot 2020. I 2015 er det utarbeidet og godkjent handlingsplan for 2015 og 2016. Programmet har politisk vedtatte mål og strategier som ligger til grunn for planene. Programmet er forankret i Helse- og velferd, men skal dekke hele kommunen. Hovedfokus inntil nå har vært å utrede områder som det skal satses på videre. Det har vært jobbet med å implementere pasientvarslingsanlegg i helse- og velferdssenter og å etablere ny vaktsentral.

Programmet har samarbeidet tett med NTNU og Sintef i 2015. NTNU har egen "Ekspertes i team-landsby" for velferdsteknologi som gjennomføres sammen med programmet. To masterstudenter har skrevet masteroppgave om vaktsentraletablering og innføring av pasientvarslingsanlegg. I tillegg har flere studenter gjennomført intervjuer om velferdsteknologiprojekter i Trondheim som en del av deres bacheloroppgave. Det er etablert en visningsleilighet med ulike velferdsteknologiløsninger, og det ble innledet samarbeid med NTNU om å utrede en mulig virtuell læringsarena i denne visningsleiligheten. Det er gjennomført workshop med ansatte fra helse og velferd og samarbeid med utdanningsinstitusjoner for å videreutvikle leiligheten som læringsarena.

I 2015 har programmet deltatt i nasjonalt utredningsarbeid med fokus på standardisering og utredning. Trondheim kommune har vært med i det nasjonale programmet siden oppstarten i 2013, da med GPS som en videreføring av "Trygge spor" sammen med Sintef. Trondheim har fått en viktig rolle i det sentrale arbeidet og ble i 2015 bedt om å være en av fire nasjonale piloter på en stor satsing med avstandsoppfølging av kronisk syke. Prosjektet finansieres av Helsedirektoratet. Det ble utarbeidet en prosjektplan i samarbeid med Helse- Midt-Norge, St. Olavs Hospital og kommunene i trondheimsområdet.

Følgende fire FOU- prosjekter ble avsluttet i 2015: 1) HelsaMi: Oppfølging av KOLS- pasienter i samarbeid med Sintef og St. Olavs Hospital, 2) Forprosjekt: Utredning av trygghetsalarmbehov i samarbeid med Sintef, 3) Trygge Spor i samarbeid med Sintef, 4) Evaluering av etableringsprosessen av vaktsentral i samarbeid med NTNU

Nøkkeltall (KOSTRA)

Foreløpige KOSTRA-tall 2015 for pleie og omsorg, Trondheim kommune, sammenlignet med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS-kommunene, unntatt Oslo

	Trondheim	ASSS
Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning, prosent (2014 tall)	82	74
Plasser i sykehjem i andel av befolkning over 80 år, prosent	21,4	19,6
Legetimer per uke per beboer i sykehjem	0,41	0,59
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner, prosent	91	94
Gjennomsnittlig listelengde hos fastleger - antall innbyggere	1 263	1 270

Flyktninger og innvandrere

Flyktninger og innvandrere

Vi har nådd bystyrets vedtak om å bosette 300 flyktninger. Det ble bosatt 432 flyktninger i 2015, 44 av disse var enslige. Vi er på god vei til å nå målet om 30 prosent bosetting av flere flyktninger i det private boligmarkedet og gjennomføring av kontrollert selvbosetting. Kontrollert selvbosetting betyr at de som er innvilget oppholdstillatelse bosetter seg selv i det private boligmarkedet.

Mål og resultat

Mål for tjenesteområdet

Helse og velferd har et tydelig ansvar for følgende delmål i kommuneplanen:

- 3.3: I 2020 er Trondheim en flerkulturell by der det er godt å bo som innvandrere

Mål: Trondheim kommune bosetter 300 flyktninger hvorav 20 enslige mindreårige

For å nå dette målet må minst 30 prosent av all bosetting skje i det private boligmarkedet.

Resultat:

I 2015 ble det bosatt 432 flyktninger. 44 var enslige mindreårige. I tillegg ble det bosatt 63 personer på grunnlag av familiegjenforening med personer med flyktningbakgrunn. 25 prosent av alle voksne flyktninger /familier ble bosatt i det private boligmarkedet, mens 32 prosent av alle flyktninger fra asylmottak ble bosatt i det private boligmarkedet.

Vi er på god vei til å nå målet om bosetting i det private boligmarkedet.

Bosettingen var fordelt slik:

Antall overføringsflyktninger	70
Antall personer bosatt fra mottak	318
Antall familiegjenforente	63
Antall enslige mindreårige	44

Flyktingers nasjonaliteter:

Opprinnelsesland	Antall personer
Syria	152
Eritrea	148
Afghanistan	40
Somalia	23
Statsløs	16

Mål: Trondheim kommune har et effektivt introduksjonsprogram der 55 prosent av deltakere er i jobb eller ordinær utdanning ved endt program

Strategien Bolig dag 1 og arbeid dag 2 er implementert og iverksatt i kommunens enheter med ansvar for bosetting og introduksjonsprogram. Gjennomsnittlig deltakertid i introduksjonsprogrammet er 21 måneder.

Resultat:

Det var i alt 225 personer som avsluttet introduksjonsprogram i 2015. 112 deltakere var i jobb eller utdanning (50 prosent). Vi er på god vei til å nå periodemålet om at 55 prosent av deltakerne i introduksjonsprogrammet går videre ut i arbeid eller utdanning.

Målet om en gjennomsnittlig deltakertid i introduksjonsprogrammet på 21 måneder ble nådd.

Kultur

Kultur

Biblioteket økte utlånet til barn, gjennomførte kreative verksteder og tilrettela for selvbetjening der publikum selv kan låse seg inn og ut. Barnekulturfestivalen ble arrangert for første gang med stor suksess. All utendørs kunst er merket med QR-kode for digital formidling. Områdeprogrammet Saupstad-Kolstad fikk støtte fra Husbanken i 2015, og bidro både til belysning av underganger og aktivitetstilbud for barn og unge.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
3,2 millioner kroner	1,2 %

Årsregnskapet 2015 for kultur- og kirkeområdet viser at det er brukt 3,2 millioner kroner mindre enn budsjettet. Dette utgjør 1,2 prosent av et budsjett på 273 millioner kroner. Det er god økonomistyring på området.

Kulturenheten har et mindreforbruk på 1,5 millioner kroner. Biblioteket har et mindreforbruk på 0,7 millioner kroner. Begge enhetene får med seg mindreforbruk til 2016 i henhold til reglementet for påplussing og inntrekk. I tillegg er det gitt 1,8 millioner kroner i 2015 i investeringstilskudd til kunsthallen, noe som er 1,1 millioner kroner lavere enn bystyrets bevilgning for 2015. Gjenstående arbeider vil bli utført i 2016, og må bevilges på nytt.

Personal

Kulturområdet har to enheter. Fagstab kultur tilrettelegger for kultur- og kirkeområdet gjennom planlegging, saksbehandling og tilskudd til profesjonelle aktører og kulturinstitusjoner.

Biblioteket består av hovedbiblioteket og fem bydelsbibliotek. Biblioteket hadde 46,9 årsverk, 59 ansatte og et sykefravær på seks prosent i 2015. Ved utlysninger får biblioteket mange høyt utdannede søkere, en overvekt av søkerne har mastergrad og flere har doktorgrad, men mangler arbeidserfaring. Biblioteket søker i dag etter ansatte med bred faglig bakgrunn.

Kulturenheten er organisert i ti virksomheter med tilbud tilpasset målgrupper med ulik alder i alle bydelene. Kulturenheten hadde 82,2 årsverk, 102 ansatte, og et sykefravær på 8,4 prosent i 2015, og kontrakter med om lag 800 støttekontakter og fritidsassistenter. Ved utlysning av stillinger er det en økende andel søkere med mastergrad.

Mål og resultater

Mål for tjenesteområdet

Kultur er organisatorisk tilknyttet virksomhetsområdet Kultur og næring. I kommuneplanens samfunnsdel har dette virksomhetsområdet hovedansvar for følgende delmål:

- 1.3: I 2020 er Trondheim Norges mest attraktive by for studenter og forskere
- 1.4: I 2020 er rammevilkårene for byens utdannings- og forskningsmiljøer styrket
- 1.5: I 2020 skjer Trondheimsregionens vekst og verdiskaping i et samvirke mellom forskning, kultur, næringsliv og offentlig sektor
- 3.7: I 2020 er byens ulike arenaer tilrettelagt for mangfoldet i befolkningen
- 4.6: I 2020 deltar kulturlivet, næringslivet og frivillige organisasjoner sammen med kommunen i utviklingen av bysamfunnet

I tillegg er tjenesteområdet kultur bidragsyter til flere av de øvrige delmålene i kommuneplanens samfunnsdel.

Hovedmål for kulturområdet i handlings- og økonomiplan 2015-2018: Målrettet satsing på bredde og kvalitet i utviklingen av kulturbyen Trondheim.

Periodemål kultur 2015-2018

Mål: Trondheim - en attraktiv by for profesjonell kunst og kultur

Trondheim skal være en by der det legges til rette for å kunne bo og arbeide som profesjonell kunstner. Med gode kulturinstitusjoner legges grunnlaget for en by der man har gode vilkår både som utøver og konsument av kultur. Arbeidet med dette er videreført i 2015 – blant annet ved at *Kommunedelplan for kunst og kultur er vedtatt*. Arbeidet med oppfølging av planen er igangsatt.

Resultat:

Ferdigstilling av *Kommunedelplan for kunst og kultur* er forsinket, og rådmannen har nå lagt opp til samtidighet for det videre arbeidet med denne planen og rulleringen av den fireårige handlingsdelen for *Kommunedelplan for kulturarenaer 2012-2024*. Rådmannen velger å samkjøre arbeidet med planene for å danne et helhetlig grunnlag for kulturpolitikken i Trondheim. Planene vil bli lagt fram for politisk behandling i 2016.

Øvrige resultater under dette målet:

Tiltak i *Kommunedelplan for kulturarenaer 2012-2024* som er gjennomført:

Utbedringer på Lademoen kunstnerverksteder er igangsatt.

Planlegging av en utvidet gjestekunstnerordning med leiligheter i det gamle gymnastikkbygget er videreført i 2015, men arbeid med detaljprosjektering og igangsetting av byggeprosjekt er utsatt til 2016.

Prosjektering av Olavskvartalet / Olavshallen er igangsatt.

Dette ble ikke igangsatt i 2015. Formannskapet ba i sak 134/15 om ytterligere utredning.

Fleksible små scener er etablert på bydelsbibliotekene

Arbeidet er delvis gjennomført. Scenene mangler nå baktepper og lysrigger. Det har vært en rekke tilbud til barn og familier ved bibliotekene; ferietilbud, familielørdager med turné på alle filialer,

ukentlig eventyrstund i Magistratsalen og arrangement for besteforeldre og barnebarn.

Kunstverkene på Brattørkaia er ferdigstilt, som en del av prosjektet *Uterom Brattørkaia* og *Trondheim sentralstasjon*.

Målet er nådd. I alt fem nye kunstverk og utearealene ble ferdigstilt til åpningen 30.august.

Utvikling av parken ved Adresseavisens nye hovedkontor – som en arena for kunst, teknologi og media – er startet. Dette er et samarbeid mellom Adresseavisen, NTNU og Trondheim kommune.

Målet er nådd. Infrastrukturen i parken ble ferdigstilt i løpet av høsten 2015 og er nå under uttesting. Aktørene jobber videre for å utvikle innholdet i parken.

Organisasjonen Kunsthall Trondheim er opprettet, direktør ansatt og oppstart av byggearbeider i kunsthallens lokaler igangsatt.

Stiftelsesmøtet for Kunsthall Trondheim AS ble gjennomført 9. januar 2015. Direktør ble ansatt i juni, og i desember vedtok Norsk kulturråd å gi driftsstøtte til kunsthallen for 2016. Byggearbeidene pågår, og Kunsthallen, folkebiblioteket og Litteraturhuset planlegger åpningen i slutten av oktober 2016.

Mål: Trondheim – en mangfoldig og inkluderende kulturby

Trondheim skal være en by med lav terskel for deltagelse i kultur- og fritidstilbud, med et mangfold av muligheter for opplevelse og mestring. Møteplasser på tvers av etnisk og nasjonal opprinnelse, sammen med inkluderende kultur- og fritidsaktiviteter, skal bidra til å forebygge rasisme og etnisk diskriminering. Det skal være gode vilkår for frivilligheten og fritidskulturlivet. Gjennom samarbeid mellom kultur og helse skal kommunens kulturtilbud til seniorer være en del av et mangfoldig og helhetlig omsorgstilbud.

Resultat:

Det er etablert ny kultur- og fritidsarena som et sambruk mellom bibliotek og fritidsklubb, med fokus på fysisk aktivitet, i det nye tribunebygget på Ranheim.

Målet er delvis oppnådd. Kulturtribunen, som er navnet på den nye arenaen, er under bygging og vil stå ferdig sommeren 2016 med planlagt åpning oktober 2016.

Nytt datasystem for utlån av lokaler er tatt i bruk, og har bedret frivillighetens muligheter til å benytte kommunale lokaler.

Dette er gjennomført, bookingbasen ble lansert våren 2015.

Ny kulturkortordning har bidratt til at terskelen for deltakelse i kulturaktiviteter er senket.

Ordningen er utredet, saken ble behandlet i formannskapet i sak 41/15. Vedtaket var at Visit Trondheim skal se på muligheten for å etablere et Trondheimskort som både kan benyttes av besøkende og byens befolkning.

Nytt datasystem for tilskuddsbehandling er tatt i bruk, og har gjort det enklere å søke om tilskudd.

Tilskuddsbasen ble lansert i november 2015, implementeringen skjer i 2016.

All utendørs kunst er merket med QR-kode for digital formidling.

Målet er oppnådd. All kunst utendørs er nå merket med et lite skilt som har både QR kode samt adresse til kommunens nye nettsted for kunst i offentlige rom, hvor man kan finne mer ut om kunsten i uterommet.

Mål: Trondheim – en kulturby for barn og unge

Barn og unge skal ha lett tilgang til kulturopplevelser, både som utøvere og publikum. I tråd med kommunens strategi om tidlig innsats, skal tilbud til barn og ungdom bidra til deltagelse, mestring og positive opplevelser. Bibliotekene skal utvikles slik at barn og unge gis mulighet til å utvikle sine kreative og innovative evner.

Resultat:

Tiltak i *Kommunedelplan for kulturarenaer 2012-2024* er gjennomført: Utbedringer på utendørs og innendørs kulturarenaer (ISAK, diverse tiltak på biblioteket og på skoler).

Utbedringen av uterommet på ISAK er under planlegging i samarbeid med brukerne.

Barnekulturfestival er etablert med støtte fra kommunen.

Barnefestivalen Juba Juba ble gjennomført for første gang i 2015. Målet er gode kulturopplevelser for familier med barn i alderen 0-12 år. Formannskapet vedtok støtte til festivalen under forarbeidet i 2014, til selve festivalen i 2015, og har gitt støtte til ny festival i 2016.

Gjennom Områdeprogram Saupstad-Kolstad er det etablert flere nye aktivitetstilbud og møteplasser for barn og ungdom, og plan for etablering av kultur- og aktivitetspark ved Kolstadtunet er ferdigstilt.

Forprosjekt for Dalen aktivitetspark er ferdigstilt og det er satt av penger for å bygge denne i økonomiplanperioden. Møteplasser for dialog blant unge er etablert. Underganger og mørke gangveier er oppgradert med bedre belysning og veggmalier. Kulturskolen har gjennom områdeløftet igangsatt dansetilbud i samarbeid med barneskoler og elevtallet i kulturskolen har økt betraktelig i bydelen.

Det er etablert kreative verksteder for barn og ungdom på bydelsbibliotekene på Risvollan og Saupstad.

Det er i 2015 gitt en rekke tilbud til barn og familier. Det er gjennomført kreative verksted, kalt "Folkeverkstedet", både på Risvollan, Saupstad og på Byåsen. Verkstedene har bl a hatt 3D-printing, littlebits og film som tilbud. Kulturenhetens "Makers-prosjekt" ble etablert og gjennomført i 2015, og vil bli videreført.

Mål: Trondheim – kunnskapsbyen

Kommunens samhandling med institusjoner innen forskning, utdanning, kunst og kultur løfter Trondheim som kunnskaps- og kulturby. Kommunen skal stimulere til mer forskningsbasert kunnskap innenfor kulturområdet. Trondheim trenger god arrangørkompetanse, og kommunen skal bidra til å utvikle dette.

Resultat:

Bibliotekene er viktige både som læringssteder, debattarena og generelt ved utlån av bøker. I 2014 ble det bevilget 2 mill kroner ekstra for innkjøp av litteratur for barn og unge. Utlånstallene under viser stor økning av utlån av litteratur for barn i 2015.

MEDIETYPE	2011	2012	2013	2014	2015
Fag barn	36 778	39 239	38 346	38 949	42 892
Skjønn barn	267 233	276 375	284 132	290 635	338 146

Kunnskapsformidling utgjør omlag halvparten av bibliotekets arbeid, og det samarbeides med for eksempel NTNU og Adresseavisen.

Bibliotekene merket i 2014 og 2015 460 000 medier med radiobrikker, og nye inn- og utleveringsautomater ble innkjøpt til alle byens biblioteker. Byens innbyggere kan nå enkelt låne og levere bøkene selv, og dette medfører at bibliotekene kan være tilgjengelige når de ikke er betjent. Moholt og Heimdal bibliotek er klargjort for at lånere selv kan låse seg inn hver dag mellom 7 og 23, ”meråpent bibliotek”. Ordningen ble iverksatt fra februar 2016.

Resultat:

Bibliotekene utvikles til lokale læringscentre med spesielt fokus på IT, språk og kultur gjennom kurs og foredrag.

Oppstart av dette arbeidet skjer i 2016.

Bibliotekene utvikles som debattarenaer, med et spesielt fokus på lokale samfunnsproblemer.

Flere debatter er gjennomført i samarbeid med blant annet Kunnskapsbyen og Litteraturhuset i Trondheim.

En regional strategi for kunst i offentlig rom er utviklet i samarbeid med Trøndelag senter for samtidskunst, fylkeskommunen, NTNU med flere.

Strategien ble vedtatt i formannskapet 24.11.15, sak 193/15.

Det nye filmfondet Fiminvest3 AS ble vedtatt etablert. Trondheim kommune er deleier sammen med Sør-Trøndelag fylkeskommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune, Hedmark fylkeskommune og Oppland fylkeskommune og Lillehammer, Øyer og Gausdal kommuner.

Stipender, legat og priser

Ramallahstipendet på 50 000 kroner gikk til musiker Astrid Tvetter. Kommunens kulturpris gikk til Luftforsvarets musikkorps og Pilegrimsfelleskapet St Olav. Kulturstipend gikk til åtte søkere innen musikk, scenekunst, litteratur og visuelle uttrykk: Ingeborg Dugstad Sanders, Marius Adams, Espen Berg, Birgit Kvamme Lundheim, Gjermund Gisvold, Kristin Ribe, Trond Wiger og Tora Seljebø. Kulturlegat for Trondheim 2015 på kroner 50.000 ble tildelt scenekunstner Janne Brit Rustad.

Trondheim kommunes ordning for kunst i offentlige rom, ”Utsmykkingsordningen”

Det ble bevilget 13,9 millioner kroner til kommunens ordning for kunst i offentlige rom i 2015. I alt er 39 kunstprosjekter under gjennomføring. Til sammen ble 18 prosjekter ferdigstilt i 2015, fordelt mellom åtte i uterommet, tre i barnehage, to skoler, to helse- og velferdsbygg og to av annen type.

Kulturfondet

Kulturfondet gikk til delfinansiering av ulike prosjekt og arrangement innen kultur, kulturnæring og idrett, og i alt ble 12 søknader innvilget tilskudd. Seks av disse var engangstilskudd, de øvrige flerårige tilskudd. Avsetningen fra kulturfondet har variert mellom fire millioner kroner i 2008 til 2,4 millioner kroner i 2015. Fondet, er et godt, men ustabil verktøy for å utvikle Trondheim som kultur- og idrettsby.

Tilskudd fra kulturfondet i 2015

Søker	Prosjekt	Tilskudd
Trondheim kunstmuseum	Publikumsutvikling TKM Gråmølna	316.000
Knut Lauritzen storband (KLSB)	Rekrutteringsprosjekt, unge talenter (Storband som regional motor)	200.000
Trondheim Kultur & Næring AS	JubaJuba barnefestival	300.000
Rådet for folkemusikk og folkedans	Interaktiv danseformidling	160.000
Trondhjems skiskyttere og byåsen skiskytterlag	NM skiskyting 2016 junior og senior	150.000
Styringsgruppa for litteraturhus i Trondheim	Utviklingsprosjekt 2014-2016	300.000
Jødisk museum	Utvikling av samlingsforvaltning	300.000
Nasjonalt pilegrimssenter	Pilgrims Crossing Borders 2015; Pilegrimstafett Trondheim-Jerusalem	200.000
DansiT	Publikumsutviklingsprosjekt - pilot Nasjonalt turnénettverk for dans	100.000
Kjernehuset	Unge dramatikere - Videre med den unge, nye stemme	100.000
Arthotelnorway	Videre forretnings- og organisasjonsutvikling	100.000
Midtbyen management	Kulturnatt i Trondheim	150.000
Sum		2.376.000

Områdeløft Saupstad-Kolstad

Regjeringen bevilget 2 700 000 kroner til videreføring av Husbankens arbeid med områdeløft i bydelen Saupstad-Kolstad i Trondheim i 2015. Trondheim kommunes egenandel var 1 350 000 kroner. Programmet er forankret i bystyrets vedtak 71/13, og er direkteplassert under rådmannen.

Områdeprogram Saupstad-Kolstad 2013-2020 gjennomføres som et tverrfaglig arbeid der kommunale enheter fra ulike fagområder tar prosjekteierskap til områdeløftprosjektene. Noen av de største områdeløftprosjektene i 2015 er ikke finansiert av staten, men gjennom politiske prioriteringer i fylkeskommunen og kommunen.

Resultat:

Livskvalitet og helse

Aktive Saupstad; Søbstad vandresti, kurs og diverse aktivitetstilbud. Dansesatsing; Dans på Saupstad og Transformers dans. Dyrking på Saupstad; dyrkingskurs og etablering av satsing.

Kvinnenettverket Kvinner sammen; kurs og fotoutstilling som reflekterer mangfold. Prøvebelysning av flere områder for å skape trygghet i bydelen.

Barn og unges kompetanse

Medvirkning og underveistiltak i Dalen aktivitetspark. Ungdområd er utviklet, inkludert dialogmøter og arrangementer. Elevundersøkelser blant alle unge på Saupstad. Medvirkning i utvikling nye skoler, ungdomstråkk.

Bærekraftig bydel

Bomiljøpott til tiltak i nærmiljøet. Borettslagsforum etablert for løpende dialog og deltakelse i utviklingen. Mulighetsstudie for Saupstad bydelssentrum igangsatt. Forskning om eldre boligpreferanser og behov igangsatt. Byutvikling med sykkelbriller i samarbeid med Miljøpakken.

Møteplasser og deltakelse

Nye Saupstad bydelskafe etablert. Samarbeidsavtale med næringslivet om drift bydelstorget inkludert møblering bydelstorg. Oppgradert danselokale på Boxåpner kultursenter. Revegården bydelshus skillevegg for flerbruk i nærmiljøet. Storstua Kolstad skole oppgradert som nærmiljølokale. Saupstad.no som felles infokanal etablert for bydelen. Familiedag etablert og gjennomført i tilknytning til Blokkrock. Idrettsforum er startet. Nærmiljøutvalg for bydelen etablert.

Fylkeskommunen har i 2015 planlagt ny Heimdal videregående skole i bydelen, med ny idrettshall. Trondheim kommune besluttet at Huseby ungdomsskole skal rives, og at ny ungdomsskole skal bygges. Ny felles barneskole er også besluttet bygget. Programledelsen for områdeløft har deltatt i planleggingsprosessene. Områdeløftet har hatt ansvar for medvirkningsprosessene, gjennom folkemøter, planverksteder, utstillinger, innspillskasser – knyttet til endring av hele skoleaksen i bydelen.

Nøkkeltall (KOSTRA)

Foreløpige KOSTRA-tall 2015 for kultur og kirke, Trondheim kommune, sammenlignet med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS-kommunene, unntatt Oslo

	Trondheim	ASSS
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger	1919	2296
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger	175	249
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger 6-18 år	1734	1243
Netto driftsutgifter til muséer per innbygger	67	95
Netto driftsutgifter til kunstformidling per innbygger	304	283
Netto driftsutgifter til Den Norske Kirke per innbygger	393	397
Netto driftsutgifter til kirkegårder, gravlunder og krematorier per innbygger	127	110
Netto driftsutgifter til andre tros- og livssynssamfunn per innbygger	56	71
Medlem av Den norske kirke i prosent av antall innbyggere	73	69

Samlet ressursbruk for kultur er lavere enn gjennomsnittet i ASSS-kommunene, og nest lavest av ASSS-kommunene. Samlet ressursbruk for kirke og kirkegårder er like over gjennomsnittet i ASSS-kommunene. Kostratallene for 2015 viser at Trondheim kommunes netto utgifter til aktivitetstilbud for barn og unge ligger over gjennomsnittet for ASSS-kommunene, mens ressursbruken på andre delområder gjennomgående er lavere.

Idrett og friluftsliv

Idrett og friluftsliv

2015 ble et begivenhetsrikt år for idretten i byen. Bystyret vedtok 30. april 2015 Plan for idrett og fysisk aktivitet 2015-2020. Planen er det viktigste styringsverktøyet for kommunen i idrettsforvaltningen.

Tre nye idrettshaller er etablert, og et stort utendørs flerbruksanlegg for amerikanske idretter er ferdigstilt på Lade. Reguleringsplan for Lade idrettspark nærmer seg ferdigstilling, med nytt sambruksanlegg for tennis, bordtennis og kampsport. Trondheim Spektrum skal utvides og ombygges med fire nye fullverdige hallflater, og stå ferdig til EM-kamper i håndball 2020.

Søknad for VM på ski i Trondheim for 2021 er overlevert. I Granåsen er skiskytteranlegget ferdigstilt, i tillegg til en treningsløype for hundekjøring i de gamle VM-løypene. Kommunen fikk tilsagn om 150 millioner kroner fra staten til utvikling av Granåsenanlegget.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
0,2 millioner kroner	0,2 %

Årsregnskapet 2015 for Enhet for idrett og friluftsliv viser et mindreforbruk på 0,2 millioner kroner. Dette utgjør 0,2 prosent av et netto driftsbudsjett på 101,8 millioner kroner.

Enhet for idrett og friluftsliv yter økonomisk tilskudd til idretten, både i form av anleggsdrift, aktivitet og idrettstipend. I 2015 fikk 119 lag og foreninger tilskudd på i overkant av 13,2 millioner kroner, og det ble brukt om lag 58 millioner kroner til drift av kommunens anlegg for idrett og friluftsliv.

Personal

Området idrett og friluftsliv består av Enhet for idrett og friluftsliv. I 2015 hadde enheten sju årsverk med sju ansatte og 6,9 prosent sykefravær.

Mål og resultater

Mål for tjenesteområdet

Idrett og friluftsliv tilhører tjenesteområdet kultur og næring. I kommuneplanens samfunnsdel har kultur og næring hovedansvar for følgende delmål:

- 1.3: I 2020 er Trondheim Norges mest attraktive by for studenter og forskere
- 1.4: I 2020 er rammevilkårene for byens utdannings- og forskningsmiljøer styrket
- 1.5: I 2020 skjer Trondheimsregionens vekst og verdiskaping i et samvirke mellom forskning, kultur, næringsliv og offentlig sektor

- 3.7: I 2020 er byens ulike arenaer tilrettelagt for mangfoldet i befolkningen
- 4.6: I 2020 deltar kulturlivet, næringslivet og frivillige organisasjoner sammen med kommunen i utviklingen av bysamfunnet

I tillegg er enheten bidragsyter til flere av de øvrige delmålene i kommuneplanens samfunnsdel.

Periodemål idrett og friluftsliv 2015-18

Mål: Trondheim - byen hvor dekningsgraden av idrettsanlegg øker

Innen 2018 er målet at alle idretter med aktivitet i Trondheim har tilgang til anlegg, enten i kommunen eller i nabokommunene. Dekningsgraden for idrettsanlegg (forholdet mellom befolkningstetthet og antall idrettsanlegg) skal være høyere i 2018 enn i 2014.

Resultat:

Det er etablert seks nye kunstgressflater og fire nye idrettshaller i Trondheim.

I 2015 er fem nye kunstgressbaner ferdigstilt, med to på Lade idrettspark (kommunale) og en på Dalgård idrettspark (kommunal). Kattem IL fotball og Astor FK etablerte hver sin kunstgressbane i privat regi.

Tre idrettshaller ble etablert: Åsveihallen (kommunal), Thora Storm VGS (fylkeskommunal) og Utleirahallen (privat med kommunal samarbeidsavtale).

Anleggssituasjonen for små idretter er bedret.

Lade kunstgress stor bane er tilpasset de amerikanske idrettene lacrosse, baseball og amerikansk fotball. Kunstgressflaten stod ferdig i oktober 2015. Hele anlegget vil bli ferdigstilt med mål og lys i april 2016.

Idrettene tennis, bordtennis og kampsport Idrettene tennis, bordtennis og kampsport har fått tilbud om å leie et areal til bygging av sambruksanlegg nordøst i Lade idrettspark med en størrelse på arealet tilpasset slik at idrettene kan bygge et anlegg med en innvendig lengde på minimum 99 meter, jf formannskapssak 206/15. Planer for Lade idrettsanlegg er behandlet i formannskapssak 294/15. I 2016 har kommunen bevilget 19,5 millioner kroner i et samlet tilskudd til utbyggerne av sambruksanlegget, jf formannskapssak 15/16. Reguleringsplan for idrettsparken blir fremmet i løpet av 2016.

Ett av målene i den vedtatte planen for idrett og fysisk aktivitet 2015-2020, er at kommunen skal ta initiativ til at fylkene og kommunene langs Trondheimsfjorden utarbeider felles bruksplan for fjorden, for å legge til rett for større aktivitet og bruk av den enn i dag. Arbeidet ble påbegynt i 2015.

Det er etablert en to kilometer lang helårs treningsløype for hundekjøring i Granåsen i 2015.

Trondheim kommune har lagt til rette for at idretten selv kan sørge for utbygging av flere idrettsanlegg.

Kommunen samarbeider med idretten om realisering og drift av idrettsanlegg.

Det er gjennomført en mulighetsstudie av Tillertomta.

Mulighetsstudien på Tillertomta er ikke igangsatt i 2015.

Mål: Trondheim – tidlig innsats gir bedre folkehelse og livskvalitet

Å legge til rette for fysisk aktivitet for alle vil gi positive effekter for folkehelse og trivsel. Kommunen har en viktig oppgave i å sikre arealer og etablere infrastruktur som gjør friluftsliv og fysisk aktivitet lett og naturlig.

Resultat:

Arealer for å ferdigstille Ladestien til Være er sikret.

Ervervsprosess er igangsatt, men ikke fullført.

Forlengelsen av Nidelvstien til Klæbu grense er ferdig prosjektert.

Mulighetene for sammenhengende sti opp til Tiller bru er utredet i Kommuneplanens arealdel. Trase videre opp mot Klæbu grense må harmoniseres med trase for videreføring på Klæbusida av grensa.

Det er vurdert som krevende å få etablert en elvenær og sammenhengende trase fra Valøya til Trondheim Spektrum. Det er i 2015 ikke gjort konkrete vurderinger som kan gi grunnlag for plan- og prosjekteringsprosess.

Badeplassene fra Korsvika til Ringvebukta er opprustet.

Flere tiltak er iverksatt, i tråd med formannskapssak 212/2014, blant innkjøp av mobile toalettvogner og prøveordning med strandvoktere.

Flere innbyggere har tilgang til et grøntområde eller en tursti i sitt nærområde.

Det er i 2015 igangsatt et nærturprosjekt i samarbeid med Trondheim Turistforening for å synliggjøre muligheter for friluftsliv i byens nærområder. Midtbyrunden åpnes i april 2016, det planlegges også tilsvarende for Nardo og Saupstad.

Mål: Trondheim – økt frivillig deltagelse gir bedre infrastruktur for idrett og friluftsliv

Lag og foreninger deltar i et aktivt samarbeid med kommunen for å etablere flere idrettsanlegg og annen infrastruktur for idrett og friluftsliv. Frivilligheten deltar også aktivt med drift og skjøtsel av arealer og anlegg for idrett og friluftsliv.

Resultat:

Kommunen og frivilligheten har utvidet samarbeidet for å etablere idrettsanlegg.

Kommunen arbeider for å hjelpe idretten med idrettsanlegg. Se periodemål 1.

Lag og foreninger har fått økt ansvar innen skjøtsel og drift av anlegg og områder for idrett og friluftsliv.

Trondheim kommune og Trondhjems Skiklubb har samarbeidsavtale om skjøtsel og drift av områder i marka.

Flere lag og foreninger har gjennomført tiltak i sitt nærmiljø.

Antallet søkere på tilskuddsordningen *Støtte til frivillige lag for tiltak i friområder* øker, og en rekke tiltak er blitt gjennomført på ulike friområder.

Det er utarbeidet en plan for hvordan frivilligheten kan bidra mer i idretts- og friluftsarbeidet.

I ny plan for marka og grønstrukturen som ferdigstilles i 2016, drøftes blant annet hvordan organisering og tilrettelegging for frivillighetsarbeidet kan utløse ressurser. Kommunen deltar i en gruppe i VM-prosjektet som arbeider for å samle, forsterke og koordinere frivilligheten i byen.

Mål: Trondheim – førstevalget for store idrettsarrangement

Trondheim har lange tradisjoner innen idrett, og har gjennomført mange store idrettsarrangement. Idretten og kommunen vil intensivere innsatsen for å få flere store arrangement lagt til Trondheim. Ved å bygge ut anlegg og infrastruktur styrker byen mulighetene for fortsatt å være attraktiv som vertsby for slike arrangement. I tillegg skal lagene stimuleres til økt satsing på arrangement, fra klubbmesterskap til VM.

Resultat:

Prosjektering av nye Trondheim Spektrum er igangsatt.

Prosjektering av nye Trondheim Spektrum skjer i perioden 2015-2018. Trondheim Spektrum AS har ansvaret for utbyggingen og fremtidig drift. Både Idrettsrådet og kommunen bidrar med idrettsfaglige råd og innspill.

Trondheim kommune og Norges skiforbund har levert søknad om å få arrangere VM på ski i 2021.

Søknaden ble levert i mai 2015.

Trondheim kommune har lagt til rette for at idretten skal øke innsatsen for å skaffe flere idrettsarrangement til byen.

I 2015 er flere anlegg som kan benyttes til større arrangement blitt etablert. Kommunen har tett dialog med blant annet Studentlekene 2017, veteran-VM i orientering 2020 og Toppidrettsveka. Andre store arrangement det arbeides med: World Cup Hopp – Kombinert, NM i skiskyting, UEFA Supercup finale, EM-kamper i håndball 2020.

Store idrettsarrangement har et sidearrangement med fysisk aktivitet for barn og ungdom.

Trondheim kommune arrangerte aktivitetsdag for skolene under World Cup hopp og kombinert i Granåsen.

Nøkkeltall (KOSTRA)

Foreløpige KOSTRA-tall 2015 for idrett, Trondheim kommune, sammenlignet med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS-kommunene, unntatt Oslo

	Trondheim	ASSS
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger	392	622
Netto driftsutgifter til idrett per innbygger	269	183

Næring og samfunn

Næring og samfunn

For studie- og kunnskapsbyen Trondheim ble 2015 et godt år, der mange viktige beslutninger falt på plass; regjeringsvedtak om samling av NTNU nær Gløshaugen, oppstartbevilgning for nytt helse - og sosialfagsbygg i Elgeseter gate og fullmakt til kontrakt om lærerutdanningsbygg på Kalvskinnet. 19 aktører er enige om å arbeide for at Trondheim skal bli Nordens beste studieby. Det regionale samarbeidet er videreført, og arbeidet med kommunereformen har gått inn i en ny fase. SUA-kontor for utenlandsk arbeidskraft fikk penger på statsbudsjettet for 2016.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
0,22 millioner kroner	2,6 %

Årsregnskapet 2015 for næring og samfunn viser at det er brukt 0,22 millioner kroner mindre enn budsjettet. Dette utgjør 2,6 prosent av et budsjett på 8,3 millioner kroner

Det er brukt 1,5 millioner kroner i 2015 av midler bevilget til Universitetskommunen - fond for OFU-prosjekter (offentlig forskning og utvikling). Dette er 0,3 millioner kroner lavere enn budsjettet i 2015. Gjenstående utgifter vil komme i 2016, og må bevilges på nytt.

Mål og resultater

Mål for tjenesteområdet

Næring og samfunn er organisatorisk tilknyttet virksomhetsområdet kultur og næring. I kommuneplanens samfunnsdel har dette virksomhetsområdet hovedansvar for følgende delmål:

- 1.3: I 2020 er Trondheim Norges mest attraktive by for studenter og forskere
- 1.4: I 2020 er rammevilkårene for byens utdannings- og forskningsmiljøer styrket
- 1.5: I 2020 skjer Trondheimsregionens vekst og verdiskaping i et samvirke mellom forskning, kultur, næringsliv og offentlig sektor
- 3.7: I 2020 er byens ulike arenaer tilrettelagt for mangfoldet i befolkningen
- 4.6: I 2020 deltar kulturlivet, næringslivet og frivillige organisasjoner sammen med kommunen i utviklingen av bysamfunnet

I tillegg er tjenesteområdet bidragsyter til flere av de øvrige delmålene i kommuneplanens samfunnsdel.

Periodemål for næring og samfunn 2015-2018

Mål: Helhetlig campus- og byutvikling som styrker teknologi- og kunnskapsbyen, og en styrket innsats for å bli Nordens beste studieby

Regjeringen har signalisert at den framtidige campusløsningen for NTNU er avklart i 2015. Kommunen vil arbeide med å sikre dette og sørge for at realisering påbegynnes. Kommunen vil også

arbeide videre for å få realisert andre viktige prosjekter i bycampus som HiSTs helse og sosialbygg, utbygging av Studentersamfundet, psykiatribygg på Øya, nytt idrettsbygg for studentene, innovasjonssenter og økt tilgang på studentboliger. I 2015 vil det bli gjennomført tiltak i samarbeid med eksterne parter som utvikler bycampus til et mer attraktivt område. Studiebysamarbeidet reorganiseres og innsatsen innenfor omdømme og kommunikasjon, student – næringsliv, studentfrivillighet og studentmedvirkning styrkes.

Resultat:

Bygg- og campusutvikling

En milepæl i arbeidet med helhetlig campus- og byutvikling ble nådd i 2015 da regjeringen i september besluttet at NTNU skal samle hoveddelen av sine campusfunksjoner rundt Gløshaugen. Nytt senter for psykisk helse (i samarbeid med St. Olavs hospital) på Øya og Innovasjonssenter på Elgeseter ses i sammenheng med NTNUs helhetlige campusplan.

HiST fikk i 2015 klarsignal for de siste brikkene i sin campusplan; oppstartsbevilgning til nytt bygg for helse- og sosialfag i Elgeseter gate 10-14, og fullmakt til å inngå leiekontrakt for nytt lærerutdanningsbygg i E.C. Dahlskvartalet på Kalvskinnet.

Studentsamskipnaden fikk tilskudd til 220 studentboliger, og er godt i gang med utbygging tre høyhus i massivtre på Moholt.

Grunnundersøkelser på Fængselstomta viste at det er behov for store tiltak for å kunne realisere nybygg for Studentersamfundet. Samfundets nybygg må derfor ses i sammenheng med NTNUs campusplaner i Høgskolebakken, og avventer avklaringer på disse.

Arbeidet for nytt idrettsbygg for studentene fortsatte i 2015. Pirums plass ble realisert som en spennende ny scene og møteplass i Høgskoleparken.

Trondheim kommune fikk tilskudd fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til pilotprosjektet Trondheim bylab, der Kunnskapsaksen og Bycampus er delprosjekter.

Nordens beste studieby

3. juni 2015 underskrev 19 aktører en samarbeidsavtale, der de forplikter seg til helhetlig samarbeid om å utvikle Trondheim til Nordens beste studieby. I underkant av 200 mennesker deltok på Studiebykonferansen, som ble arrangert for å gjøre visjonen om Nordens beste studieby kjent.

Studiebysamarbeidet har i 2015 vært i en etableringsfase. Semesterstartsløsningen for studenter uten bolig, Tak over Hodet, fikk positiv vurdering fra studentene. Avtalen med Scandic Lerkendal som tilbyder av overnatting fungerte godt.

Trondheim kommune og NTNU inviterte de internasjonale studentene til fotballkamp på Lerkendal, og innsatsområdet helse og velferd gjennomførte blant annet eksamensboost med eksamenstips.

Mål: Bærekraftig vekst og utvikling i byen og regionen gjennom bedre lokal og regional samhandling

For å lykkes med bærekraftig vekst og utvikling og sikre gode løsninger innen arealbruk, transport og næringsutvikling, må samhandlingen lokalt og regionalt styrkes.

Arbeidet med kommunereform og tilretteleggingen for befolkningsveksten krever økt innsats i perioden. Trondheim kommune skal videreføre samarbeidet med vesentlige aktører i regionen, og fremme landsdelens og byens muligheter overfor sentrale myndigheter.

Resultat:

Regionalt samarbeid

Trondheim kommune har videreført regionalt samarbeid med Byer i Midt-Norge, Trøndelagsrådet, Trondheimsregionen, Hitra-Frøya-samarbeidet med mer, og bidratt i påvirkningsarbeid for byen og landsdelen overfor sentrale myndigheter.

Kommunereformen og befolkningsveksten

I arbeidet med kommunereformen har det vært et aktivt administrativt samarbeid med tre nabokommuner og erfaringsutveksling gjennom fylkesmannen/KS. Etter valget har det vært politiske forhandlinger med Klæbu kommune. Den økte befolkningsveksten betyr at flere skal ha offentlige tjenester, og Næring og samfunn har deltatt i arbeidet med Plan for areal til offentlige tjenester.

Internasjonale og nasjonale flyavganger

Trondheim kommune deltar i Luftfartsforum, som i 2015 kan vise til ny utenlandsrute til Barcelona. I tillegg er flytilbudet mot Berlin, Krakow, Riga og Gdansk bedret gjennom flere avganger. Nasjonalt ser vi at Trondheim - Oslo har solid vekst, mens det er en nedgang i antall reisende mellom Trondheim og Bergen. Direkteruten Trondheim - Kristiansand har nær doblet seg i antall passasjerer og antall flyavganger.

Mål: Trondheimsregionen skal ha 20 000 ansatte og 1000 bedrifter innen kommersialisering av teknologi innen 2025

Trondheim har sin styrke og sitt potensial i å utnytte regionenes sterke FoU-miljø til å skape næringsutvikling ut fra et bredt felt av teknologisk kunnskap. For å lykkes med målet må det jobbes med å påvirke rammebetingelsene for universitets- og høyskolesektoren slik at det blir tydelige insentiver for innovasjon. Samtidig jobbes det for å hjelpe utdanningsinstitusjoner med å øke samspillet mellom studenter og næringsliv, bedre tilgang på tidligfasefinansiering for oppstartsbedrifter, og utvidet støtte for miljøbyggende initiativer og møteplasser innenfor teknologimiljøet. De siste årene har det skjedd mye nyskaping og etablering med utspring fra FoU-institusjonene, og kommunens egne virkemidler innen næringsutvikling må prioriteres innenfor slike tiltak. Investorer med bakgrunn fra å starte teknologibedrifter (business angels) må involveres for å sikre økt kommersialisering.

Resultat:

Stimulere etableringer

Trondheim kommune har i 2015 lagt vekt på å legge til rette for å stimulere det voksende gründermiljøet i byen. 1200 personer har deltatt i orientering om etablering, og 500 har fått rådgivning om etablering. Alene og sammen med Trondheimsregionen har kommunen gitt oppstartstøtte til både DIGS og WorkWork. For å nå målet er det viktig med et langsiktig kulturarbeid. Ungt Entreprenørskap er fortsatt et viktig virkemiddel, og i 2015 ble det også gitt støtte etablering og drift av elevlabben Maker Space.

Innovasjonsarbeid

Prosjektet Forsker ut i bedrift i samarbeid med SINTEF jobber med å koble FoU-miljøene mot bedrifter med potensial for vekst. I samarbeid med Næringsforeningen og Technoport er det arrangert innovasjonsfrokoster som kobler ledende forskningsmiljø og relevant næringsliv. Trondheim som teknologihovedstad er profilert gjennom www.teknologihovedstaden.no.

Finansiering, fond og OFU-kontrakter

På finansieringssiden er det gjort nyinvesteringer i Proventure Seed AS, ett av fondene Trondheim kommune er eier i. I 2015 er det tildelt to OFU-kontrakter gjennom de midlene som ble øremerket formålet. Arbeidet med OFU-kontrakter fortsetter i 2016.

Mål: Økt internasjonalt samarbeid og engasjement skal bidra til å fremme bærekraftig vekst og utvikling i Trondheim og til å heve Trondheim kommunes innsikt i EU/EØS og i relevante tilskuddsordninger

Internasjonalisering og spesielt Europasamarbeid står sentralt når Trondheim og Trøndelag skal møte våre utfordringer, når næringslivets konkurransekraft skal styrkes og for at FoU-miljøene oppnår ønsket kvalitet og relevans. I perioden skal kommunen spesielt arbeide for på å utnytte EUs program og tilskuddsordninger. Vi vil vurdere deltagelse i EU-prosjekter som effektivt bidrar til å nå kommunens vedtatte mål.

Resultat:

SUA-kontor

Bevilgning til Servicesenter for utenlandsk arbeidskraft kom på plass i 2015, og vil bidra til å legge til rette for den viktige vekstimpulsen høyt utdannet utenlandsk arbeidskraft er. Kontoret sikter seg blant annet inn mot service for internasjonale arbeidstakere og forskere.

Øke mulighetene for EU-støtte

Det er etablert ei intern tverrsektoriell kompetansegruppe som skal bidra til effektiv koordinering av kommunens arbeid samt bidra til at kommunens innsikt i EUs politikk, program og tilskuddsordninger styrkes. Kommunen har fått EU-finansiering i by til by-samarbeide SØT, som i 2015 fikk i innvilget støtte fra EUs Interreg Sverige – Norge program. Finansiering går til et tre-årig prosjekt Smart Green Region Mid-Scandinavia. Trondheim kommunes egenandel er 300 000 kroner og cirka tre millioner kroner i arbeidstid over en treårsperiode, mens prosjektets totale budsjett fra i alt 25 partnere og EU er på 32 millioner kroner.

Kongresser og møter

Trondheim kommune betaler årlig Visit Trondheim for at de skal bidra til å trekke enda flere kongresser og møter til Trondheim. Arbeidet bidrar til positiv omdømmebygning for Trondheim, og styrker Trondheim og Trondheimsregionens posisjon. Visit Trondheim rapporterer om cirka 1000 små og store kongresser og konferanser i 2015. 41 internasjonale kongresser er meldt inn til det internasjonale registeret ICCA.

Det er registrert drøyt 1,1 millioner gjestedøgn ved hotellene i Trondheim i 2015. Av disse var rundt 15 prosent kongresser og konferanser, rundt 42 prosent annen arbeidsreise og rundt 43 prosent ferie og fritidsreiser.

Plan- og bygningstjenester

Plan- og bygningstjenester

Gjennom deltakelse i forhandlingene i bymiljøavtalen har plan- og bygningstjenestene sammen med Miljøpakken fått på plass et viktig grunnlag for framtidig samordnet areal- og transportforvaltning. Beslutningen om å samlokalisere NTNU byintegreert vil styrke kollektivbuen, og gjennom utvikling i sentrum og planene for Nyhavna og Tempe, Valøya og Sluppen vil flere kunne bo, arbeide og utføre sine daglige gjøremål uten bil.

Gjennom byromsstrategien og aktivt samarbeid i Midtbyen Management, NTNU og andre viktige samarbeidspartnere i byen har plan- og bygningstjenestene bidratt til bedre sentrumsutvikling og styrking av kunnskapsaksen. Tjenestene var også en viktig bidragsyter for at Trondheim i 2015 mottok Statens pris for attraktiv by med St. Olavs hospital.

Plan- og bygningstjenestene har bidratt til økt fortetting innenfor eksisterende tettstedsstruktur og har gjennom behandling av større og mindre planer, dele- og byggesaker bidratt til at et betydelig antall boliger er klare for utbygging.

Plan- og bygningstjenestene har gjennom 2015 lagt til rette for at tjenestene er forbedret gjennom forenkling av saksframlegg, forberedelser for bedre digitaliserte løsninger innenfor karttjenester, dele- og byggesaksbehandling og sørget for at man har fått på plass både en digital og 3D printet bymodell som er tilgjengelig for publikum.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
3,6 millioner kroner	6,9 %

Eksklusive selvkosttjenester

Byplankontoret fikk et resultat som var 2,6 millioner kroner bedre enn budsjettet på sin bykasserettede aktivitet. Overskuddet skyldes at inntektsnivået ble noe høyere enn hva som var forutsatt i budsjettet.

Byggesakskontoret måtte i 2015 benytte fem millioner kroner av sine i fondsmidler for å gå i balanse med byggesaksbehandlingen. Det var budsjettmessig lagt opp til å benytte 6,9 millioner kroner. Byggesaksbehandlingen skal i henhold til Plan og bygningsloven drives til selvkost, så resultatet er belastet området selvkostfond.

Selvkostområdet 1.del planbehandling, fikk et mindreforbruk på 0,5 millioner kroner i 2015. Resultatet er godskrevet selvkostområdet til området. Selvkostområdet delesaker etter matrikkelen, fikk et merforbruk på 0,6 millioner kroner i 2015. Beløpet er godskrevet området selvkostfond.

Kart og oppmålingskontoret fikk et resultat som var én million kroner bedre enn budsjettet i 2015. Overskuddet skyldes noe høyere salgsinntekter enn budsjettet og lavere driftsutgifter delvis relatert til en forskyvning av kartleggingen.

Personal

Enhet	Ansatte	Årsverk	Fravær i %
Byplankontoret	74	71,6	4,9
Byggesakskontoret	47	45,6	11,0
Kart og oppmålingskontoret	31	30,4	2,8
Samlet (for tjenesteområdet)	152	147,6	6,4

Byplankontoret har medarbeidere med allsidig kompetanse. Enheten har vært organisert i fire fagområder og med egen prosjektleder for Miljøpakken og en egen prosjektleder for IKAP (Interkommunal Arealplan for trondheimsregionen). Etter en omorganisering av Miljøpakken gikk leder av Miljøpakken og en medarbeider i august 2015 over i det nye sekretariatet for Miljøpakken. I 2015 ble det foreslått å dele enheten inn i fem avdelinger med avdelingsledere, i tråd med den nye lederplattformen på byutviklingsområdet. Avdelingene følger geografi og nivå, og består av Indre by, Bydeler øst, Bydeler vest, Bydeler sør og By og region.

I 2015 har Byggesakskontoret hatt et høyt sykefravær som i hovedsak skyldes flere langtidssykemeldte. Fraværet skyldes i hovedsak forhold som ikke er knyttet til arbeidsplassen. Korttidssykefraværet er ikke unormalt høyt. Det har vært mange godt kvalifiserte søkere ved utlysning av stillinger. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har ikke økt fra 2014 til 2015. Innføring av avdelingsledernivå på Byggesakskontoret har ført til at det er en mer tilgjengelig og synlig ledelse.

Kart og oppmålingskontoret har god og tilfredsstillende kompetanse. Enheten har svært lavt sykefravær med 2,8 prosent. To personer har hatt 50 prosent sykepermisjon. Fraværet skyldes ikke forhold på arbeidsplassen. Nytt ledelsesnivå med avdelingsledere ble formelt innført fra 1. april 2015.

Mål og resultater

Mål for tjenesteområdet:

Tjenesteområdet bidrar til å oppnå følgende mål i kommuneplanens samfunnsdel:

- 2.3: I 2020 skal Trondheim ha en fysisk byutforming som fremmer livskvalitet og helse
- 2.4: I 2020 skal Trondheim ha en bærekraftig forvaltning av naturmiljø og areal
- 2.6: I 2020 er Trondheim rollemodell for konkurransedyktige og bærekraftige areal- og transportløsninger
- 3.1: I 2020 opplever barn og unge i Trondheim trygghet i hjem, barnehage, skole og fritid (bidragsyter)
- 3.8: I 2020 har Trondheim et levende bysentrum

Periodemål 2015-2018

Mål: Oppfylle nasjonale mål om bærekraftig byutvikling

Det overordnede planarbeidet skal sikre en forutsigbar og målrettet bærekraftig byutvikling i Trondheim. Nasjonale mål om reduserte klimautslipp skal følges opp gjennom arbeidet med Miljøpakken, og gjennom bidrag i andre store planarbeid som nytt logistikknutepunkt, tospors jernbane og annet. Overordnede prinsipper for utviklingen av Østbyen skal konkretiseres og følges opp i planprosesser for nye utbyggingsområder.

Resultat:

Tjenesteområdet har bidratt i bymiljøforhandlingene, i Miljøpakken og i rutestrukturprosjektet. Flere store transportutredninger er utført.

Området er bidragsyter i utarbeidelsen av kommunal planstrategi, og det er arbeidet målbevisst med mange store planoppgaver og styrking av knutepunktutvikling.

Bidrag i arbeidet med utredninger rundt ny kommunestruktur.

Sak om grønn strek er fremmet i 2015 og vil bli ferdigbehandlet i 2016.

Området har bidratt i viktige saker om kulturminner.

Trondheim kommune fikk i 2015 Statens pris for Norges mest attraktive by, overrakt av kommunalministeren til ordføreren.

Bærekraftig byutvikling er et kontinuerlig arbeid som pågår i hver enkelt bygge- og tilsynssak og som gjenspeiles i virksomhetsplan og tilsynsstrategi.

Forvaltning og tilgjengeliggjøring av kart- og plantjenester oppfylles i henhold til avtalte og lovpålagte krav og frister (Norge digitalt-avtalen og Plan- og bygningsloven).

Mål: Trondheim er en attraktiv by med god folkehelse og trivsel i hverdagen

Folkehelseperspektivet løftes fram på en måte som gjør det enklere og mer attraktivt for innbyggerne å leve sunnere. Byen tilrettelegges for at flere skal kunne gå, sykle og reise kollektivt i hverdagen. Befolkningens tilgang til offentlige rekreasjonsområder og sammenhengende grønnstruktur fra marka via vassdrag til fjorden skal styrkes.

Resultat:

Det er utarbeidet mulighetsstudie for Tiller Sentrum med parallelle oppdrag som ga tre ulike løsninger.

Det er arbeidet med områdeløftet, og tjenesteområdet har bidratt til å sikre en god løsning for skoleutbyggingen og fremmet plan for ny videregående skole. Tjenesteområdet har gjort en stor innsats i områdeløftet gjennom studentarbeid, gjennom dialog med borettslagene og gjennom å sette søkelys på lokalsenterutvikling.

Områdeplan for Granåsen er fremmet for første gangs behandling, og er lagt ut på høring.

Tjenesteområdet har bidratt i søknaden om VM i Nordiske grener, og til å utvikle et grunnlag for det videre arbeidet med arrangementet.

Tjenesteområdet har bidratt i arbeidet med plan for Trondheim Spektrum og utredninger om Fredlybekken.

God helse og trivsel i hverdagen er et kontinuerlig arbeid som pågår i hver enkelt bygge- og tilsynssak.

Mål: Midtbyen styrkes som regionens identitetsbærer og viktigste handels- og kultursentrum

Midtbyen med tiliggende sentrumsområder styrkes som det mest attraktive stedet å drive handel og næring, arbeide, besøke, oppleve og bo i Midt-Norge. En byromsstrategi for Midtbyen skal etableres med økt vekt på kvalitet, attraktivitet og aktivitet i byens offentlige rom. Midtbyens

tilliggende sentrumsområder skal utvikles på en måte som bidrar til å gi positive ringvirkninger for utviklingen innenfor elveslyngen. Satsingen "En blå tråd" brukes aktivt til å rette søkelys på Nidelva, Kanalen og kulturminneverdier som ressurs i byutviklingen.

Resultat:

Byromsstrategien ble sluttprodusert i 2015. Strategien vil bli sluttbehandlet i 2016. En blå tråd og andre tiltak har bidratt til økt byliv i Midtbyen. Norsk sentrumsutviklings utmerkelse for 2015 ble tildelt Trondheim på sentrumskonferansen for byens sentrumsarbeid.

Arbeidet med Midtbyplan er ikke startet opp. Det blir sett på behovet for dette i arbeidet med planstrategiarbeidet.

Kommunedelplan for Nyhavna har vært på høring og vil bli sluttbehandlet i 2016. Det er ikke påbegynt arbeid med utvikling av Brattøra. Arbeidet med campusutvikling er påbegynt og vil bli prioritert i 2016.

Periodemålet har oppmerksomhet i hver enkelt bygge- og tilsynssak og gjenspeiles i virksomhetsplan og tilsynsstrategi.

Mål: Plan- og bygningstjenestene er effektive og tilgjengelige for alle gjennom økt bruk av digitale verktøy

I løpet av 2015 skal det finnes oppdatert informasjon og dokumentasjon om pågående plan-, bygge- og delesaker via selvbetjening på internett.

Resultat:

Fulldigitalisert ut-post er innført.

Trondheim 2030 ble lansert 11.november 2015. Tjenesteområdet har bidratt til realiseringen av og bidrag inn i magasinet.

Fysisk 3D modell er etablert i desember 2015.

En digital modell er lagt inn i webkartet og gjør det mulig med selvbetjente helnings-, sikt- og sol/skyggeanalyser.

Effektivisering av tjenesteområdet gjennom digitalisering og bruk av digitale verktøy.

Webservices for delesaker er i bruk med integrasjon mot kartet, mens tjenester for plan- og byggesaker ikke er klargjort i sak/arkivløsningen ennå. Det arbeides med å kunne avgi høringsuttalelse via kartet til pågående reguleringsplaner.

Aktiv innsats i eBygg-prosjektet.

Miljøpakken

Miljøpakken for transport er et samarbeid mellom Statens vegvesen, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune. Samarbeidet er nå utvidet med Jernbaneverket som partner og fylkesmannen som observatør. Miljøpakken inneholder en rekke politiske mål og styringssignaler for en miljøvennlig byutvikling. Halvparten av den planlagte rammen på nærmere 14,6 milliarder kroner skal gå til å bygge ut hovedvegnettet. Den andre halvparten brukes til å utvikle et godt kollektivtilbud, etablere et hovednett for syklistene, bedre trafiksikkerheten, øke gangtrafikken og bedre miljøforholdene.

Miljøpakken omfatter nå over 230 godkjente prosjekt. Av disse er 90 ferdigstilt og 140 aktive. Omlag 30 medarbeidere i de tre etatene er prosjektledere i Miljøpakkens prosjekter, og betydelig flere er involvert i prosjektarbeidene.

Med en bymiljøavtale på plass, er en storsatsning på superbuss finansiert. Mange holdeplasser skal oppgraderes til en høyere superbussstandard med universell utforming. Bedre vinterdrift av sykkelveger og sykkelfelt har bedret standarden for helårssyklisten betraktelig. Det jobbes også videre med å forbedre hovedsykkelrutene. Slik vil vi få et mer sammensatt nett for syklende. Miljøpakken vil også fortsette suksessen med snarvegprosjektene og begynne arbeidet for et helhetlig gangnett i Trondheim. Planleggingen av Johan Tillers veg og Elgeseter gate vil fortsette.

Miljøpakken har ti konkrete og etterprøvbare mål som skal nås fram til 2018. Så langt er Miljøpakken i rute på de fleste målene. De nye bomstasjonene har gitt en viss reduksjon i biltrafikken, men foreløpig ikke så mye som først antatt. Det er vekst i kollektivtrafikken, men det kan se ut som at veksten avtar. Årsakene til redusert vekst kan forklares med økning i billettprisene og nedskjæring i rutetilbud.

Det er markert lavere utslipp av nitrogen dioksid (NO₂) i sentrale bygater som følge av overgang til gassdrevne busser. Disse vil kunne benytte biogass når dette er tilgjengelig, som vil gi en ytterligere reduksjon i utslippene. Trondheim har fått tildelt 50 millioner kroner til oppstart av biogass gjennom ekstraplysning av belønningsmidler fra Samferdselsdepartementet.

Utviklingen i sykkeltrafikken er så langt svært positiv. Tellingene tyder på at sykkeltrafikken til og fra Midtbyen økte med 20 prosent i perioden 2011-2013. I 2014 vedtok bystyret en meget ambisiøs sykkelstrategi med visjon om å bli Norges beste sykkelby. Kort sagt sier strategien at flere skal sykle, det skal bli tryggere å sykle og enklere å velge sykkel som transportmiddel i Trondheim. Det satses også på å heve kompetansen blant planleggere i byen gjennom den nye plansatsingen som er et samarbeid mellom Trondheim kommune, Miljøpakken og NTNU. Forelesere fra Nederland skal bidra til å løfte Trondheims sykkelstrategi enda høyere.

Nøkkeltall og KOSTRA-tall

Nøkkeltall

Beskrivelse	2011	2012	2013	2014	2015
Antall reguleringsplaner behandlet	49	52	52	43	40*
Herav private reguleringsplaner etter ny PBL-lov.	27	28	30	28	31
Saksbehandlingstid priv. reg.pl. etter PBL-08	42	43	46	51	51
Vedtak om fradeling	169	194	179	192	189
Antall trafikksaker	110	160	240	240	290
Saksbehandlingstid byggesaker (gjennomsnittlig antall dager alle saker under ett)	55	45	33	31	30
Antall meldingssaker byggesak (heter fra 2014 søknad uten ansvarsrett)	579	621	666	751	546
Antall ett- trinns byggesaker (heter fra 2014 ett-trinnsøknader med 12 ukers frist)	65	167	61	49	67
Antall enkle saker (heter fra 2014 ett-trinnsøknader med 3 ukers frist)	1447	660	648	700	742
Antall to trinns byggesaker (heter fra 2014 rammesøknader)	521	390	379	328	377
Sum byggesaker	2612	1838	1754	1828	1762
Saksbehandlingstid oppmålingsforretning (uker)	10	11	10	10	9
Saksrestanse delesaker, etter godkjent fradelingsvedtak	60	91	77	68	70
Antall nyopprettede matrikkelenheter	332	295	540	467	356
Antall oppmålingsforretninger	177	168	193	222	231
Antall seksjoneringsaker	105	112	137	162	170

* Av disse sakene er det flere store planer med mellom 300 og 950 boliger.

Foreløpige KOSTRA-tall 2015 for plan- og bygningstjenester, Trondheim kommune, sammenlignet med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS-kommunene, unntatt Oslo

Plantjenester	Trondheim	Snitt ASSS
Brutto driftsutgifter til plansaksbehandling	369	359
Netto driftsutgifter til plansaksbehandling	204	246
Brutto driftsinntekter til plansaksbehandling	190	137
Byggesakstjenester		
Brutto driftsutgifter til byggesaksbehandling	234	236
Netto driftsutgifter til byggesaksbehandling	13	1
Brutto driftsinntekter til byggesaksbehandling	230	244
Kart & oppmålingstjenester		
Brutto driftsutgifter til kart og oppmåling	149	151
Netto driftsutgifter til kart og oppmåling	47	63
Brutto driftsinntekter til kart og oppmåling	109	96

De foreløpige KOSTRA-tallene viser at Trondheim benytter mindre av sine kommunale midler på Plan- og bygningstjenester enn snittet av ASSS kommunene.

Miljø- landbruks- og laboratorietjenester

Miljø- landbruks- og laboratorietjenester

I 2015 startet de fysiske arbeidene med for å få en renere havn, med mudring, tildekking og etablering av deponi, som gir nytt land for byutvikling. Trondheim kommune tilfredsstilte i 2015 nasjonale mål for luftkvalitet, som er betydelig strengere enn forskriftskrav. Det er gjort et omfattende arbeid for å revidere Trondheim kommunes energi- og klimahandlingsplan. Dette arbeidet blir ferdigstilt i 2016. Analysesenteret dekker Trondheim kommunes behov for analysetjenester og er underleverandør for det kommunale aksjeselskapet LabTjenester AS som selger analysetjenester til det private marked.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
2,2 millioner kroner	6,7 %

Miljøenheten hadde i 2015 et positivt nettoresultat på 2,0 millioner kroner. Resultatet skyldes at utgiftene har vært noe lavere enn budsjettet og inntektene noe høyere enn budsjettet.

Analysecenteret fikk i 2015 et resultat som var bedre enn budsjettet. Analysecenterets ble i 2015 tilført 3,3 millioner kroner fra kommunens disposisjonsfond for å få et resultat i tråd med budsjett. Denne disponeringen er i tråd med vedtaket om å benytte inntil 10 millioner kroner på omstillingstiltak ved Analysecenteret. Overføringen er rundt én million kroner mindre enn hva som ble estimert i tertialrapportene i 2015. Hovedårsaken til at resultatet ble bedre enn forutsatt, er merinntekter knyttet til analyser for LabTjenesterAS sine kunder.

Personal

Enhet	Ansatte	Årsverk	Fravær i %
Miljøenheten	41	37,8	5,2
Analysecenteret	21	19,2	8,6
Samlet (for tjenesteområdet)	62	57	6,4

Miljøenheten har spesialkompetanse innen mange fagfelt, og har i hovedsak hatt god søknad på sine stillinger. I 2015 lyktes det å ansette samfunnsmedisiner, etter to utlysninger. Sykefraværet fra 2015 viser en liten økning fra 4,9 i 2014. Langtidsfravær hos enkeltpersoner trekker opp. I 2015 har det vært sykefravær som skyldes for stor arbeidsbelastning/ for stort ansvar.

Analysecenteret har medarbeidere med spesialkompetanse innen laboratoriearbeid. Tilgang på nye kvalifiserte medarbeidere er svært god. Nåværende kompetanse er tilfredsstillende for enheten. Arbeidskapasiteten vurderes også å være bra avpasset til interne oppdrag i Trondheim kommune og for eksterne oppdrag gjennom LabTjenester AS. Sykefraværet i 2015 var høyt på grunn av noen få personer med langtids sykefravær. Det er ikke registrert fravær som skyldes forhold på arbeidsplassen.

Mål og resultater

Mål for tjenesteområdet:

Tjenesteområdet bidrar til å oppnå følgende mål i kommuneplanens samfunnsdel:

- 2.2: I 2020 skal Trondheim være et lavenergisamfunn
- 2.3: I 2020 skal Trondheim ha en fysisk byutforming som fremmer livskvalitet og helse
- 2.4: I 2020 skal Trondheim ha en bærekraftig forvaltning av naturmiljø og areal
- 3.8: I 2020 har Trondheim et levende bysentrum
- 4.5: I 2020 har Trondheim god beredskap i forhold til samfunnssikkerhet (bidragsyter)

Periodemål 2015-2018

Mål: Utslippene av klimagasser i 2020 er minst 25 prosent lavere enn i 1991

Trondheim kommune har gjennomført mange små og store tiltak for å redusere klimagassutslippene. Kunnskap om både utfordringer og løsninger utvikler seg raskt. Det blir viktig å følge opp, evaluere og revidere eksisterende klimahandlingsplan.

Resultat:

I 2016 kom utslippstallene for klimagasser i kommunene til og med 2013 fra Statistisk sentralbyrå, som utgir de offisielle utslippstallene i Norge. CO₂ utslippene i Trondheim har økt med 12,7 prosent i perioden 1991-2013. Dataene fra SSB kommer for sent og for sjelden til å kunne evaluere 2015. Det er likevel grunn til å tro at vi er et godt stykke unna periodemålet for 2020 på 25 prosent reduksjon i utslippene. Klimahandlingsplanen med foreslåtte nye tiltak er noe forsinket og sendes på høring våren 2016.

Trondheim kommune har blitt partner i forskningssenteret Klima 2050, som skal øke kunnskapen om klimatilpasning. Det pågår et arbeid for å velge relevante demonstrasjonsprosjekter i Trondheim innen vedlikehold av bygg og nybygg som takler et endret klima. I tillegg er det satt i gang et demonstrasjonsprosjekt (gjennom en doktorgrad) med grønt tak på Høvringen renseanlegg.

Kommunen og Sør-Trøndelag fylkeskommune arbeider med klimasårbarhetsanalyse som skal ferdigstilles våren 2016.

Mål: Bedre folkehelse gjennom bedre luftkvalitet

For å forebygge plager for astmatikere og allergikere og unngå hjerte- og karlidelser, bør Trondheim tilfredsstillе nasjonale mål for lokal luftkvalitet på lengre sikt. Det krever at vi reduserer konsentrasjonen av støv og nitrogendioksid (NO₂) hvert år.

Resultat:

Luftkvaliteten i Trondheim har aldri vært så god siden målingene startet. I 2015 tilfredsstilte luftkvaliteten nasjonale mål som er betydelig strengere enn forskriftskrav.

Det er gjennomført en rekke oppdrag for innbyggere, næringsliv og det offentlige i målinger av inneklima (CO₂ og analyse av muggsopp).

Mål: Bærekraftig og langsiktig forvaltning av naturmiljøet og matproduserende areal

Det er betydelig billigere å ta vare på eksisterende naturmiljø og matproduserende areal, enn å restaurere og istandsette slike arealer. Det er derfor nødvendig å definere klart hvilke natur- og landbruksarealer som er viktigst.

Resultat:

Det overordnede virkemidlet for å oppnå bærekraftig forvaltning av naturmiljøet og matproduserende areal, er arealpolitikken. Rådmannen har i 2015 utarbeidet forslag til grønn strek for Trondheim kommune. Skjøtsel og holdningsskapende arbeid er i stor grad gjennomført med gode resultater.

Renere havn har etablert deponi for forurensede masser i Nyhavna, og gitt nytt land for videre byutvikling. Mudring i Kanalen krevde stabilisering av kanalveggene i Gryta. Mudring og tildekking er i stor grad gjennomført og arbeidene skal være ferdige i mai 2016.

Det er utført over 57.000 miljøanalyser (vann, avløp, slam, bekker og annen naturtilstand) for å sjekke ut forholdene i miljøet. Analysesenteret ble i desember 2015 utpekt av Helse og omsorgsdepartementet og Statens Strålevern til å være ett av seks nasjonale beredskapslaboratorier for analyse av radioaktivitet

Mål: Ivareta byens kulturminner og spre kunnskap om dem

Kulturminneplanen 2013-2025 beskriver særpreget og mangfoldet av kulturminner i Trondheim. Planen skal følges opp med vitalisering av bryggene og med styrking av de historiske verdiene og miljøkvaliteten i veiter og bakgårdsbebyggelse.

Resultat:

Det er gjennomført flere aktiviteter knyttet til bryggerekka i Kjøpmannsgata, blant annet sommermarked, tegnekonkurranser og vintermarked. Det er også gjennomført fagseminarer og kurs, blant annet med tema tradisjonshåndverksforankret refundamentering av bryggene.

Kjøpmannsgatebryggene har, i samsvar med kulturminneplanens handlingsprogram, vært prioritert, mens registreringer knyttet til prosjekt for veiter og bakgårder ikke kom så langt som planlagt i 2015.

Tekniske tjenester

Tekniske tjenester

MeTroVann-prosjektet sørger for at sikkerheten i kommunens vannforsyning blir betydelig styrket. Bygging av ny reservevannsforsyning ble tilnærmet slutført i 2015, og det ble kjørt prøvedrift av anlegget. Fra januar 2016 ble anlegget satt i ordinær drift og store deler av Byåsen forsynes nå fra Benna i Melhus. Innen avløp er Ladebekken kulvert ferdigstilt. Dette er et prosjekt som tar hensyn til klimaendringer og økt byvekst og som har stor betydning for arealutnyttelse på Lade. Prosjektet vil medføre at kostnader knyttet til avløpstransport og avløpsrensing reduseres. Rehabilitering og fornyelse av vann- og avløpsnettet er et arbeid som pågår kontinuerlig.

Arbeidet med å utarbeide digitalt vegregister ligger foran planen. Vegregisteret vil gi mulighet for å drive en kunnskapsbasert drift og forvaltning av kommunale veger på et helt annet nivå enn det som er tilfelle i dag. Utskifting av gatelys pågår som planlagt. Det er registret en god del jordingsfeil på kabelnettet som nå utbedres.

Brukerundersøkelser viser at innbyggerne er fornøyd med vinterdriften av kommunale veger. Renhold og vedlikehold av offentlige areal i Midtbyen viser høy skår.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
-8,3 millioner kroner	-1,8 %

Eksklusive selvkosttjenester

Vegområdet endte opp med et merforbruk på 3,7 millioner kroner i 2015. Hovedårsaken til merforbruket er at det ble asfaltert for to millioner kroner mer enn forutsatt ramme og at gatelysområdet fikk et merforbruk på 1,7 millioner på grunn av flere store og kostbare jordingsfeil.

Et år med enklere vinterdrift enn forutsatt ga en driftsmessig besparelse på rundt sju millioner kroner. Det er disponert på økt vedlikehold av bruer med omlag to millioner kroner, økt gaterenhold på anslagsvis 2,5 millioner kroner og økt forbruk på flere mindre vedlikeholds- og driftsaktiviteter.

Branntjenester fikk et merforbruk på noe over fem millioner kroner i 2015. Avviket skyldes i all hovedsak forskjell mellom tildelt budsjett og krav fra tjenesteområdet.

Selvkostområde	Avvik budsjett/regnskap driftsbudsjett	Resultat i prosent av driftsbudsjett
Vann	6,5	6,9
Avløp	-5,8	-5,4
Renovasjon	3,4	2,1

Vann fikk et resultat som var 6,5 millioner kroner bedre enn budsjettet. Gebyrinntektene ble 8,4 millioner kroner høyere enn budsjettet. Driftsutgiftene ble 1,9 millioner høyere enn budsjettet, noe som skyldes kjøp av en eiendom ved Jonsvatnet.

Avløp fikk et negativt avvik på 5,8 millioner kroner. To millioner kroner av avviket skyldes lavere gebyrinntekter enn forutsatt. 3,8 millioner kroner skyldes høyere driftsutgifter enn forutsatt, hovedsakelig knyttet til nødvendige tiltak ved rensesanleggene

Renovasjon fikk et driftsresultat som var 3,4 millioner kroner bedre enn budsjettet. Området hadde gebyrinntekter som var 6,2 millioner kroner høyere enn budsjettet og utgifter som var 2,8 millioner kroner høyere enn budsjettet. Hovedårsaken til de økte utgiftene var høyere forbrenningskostnader enn forutsatt på søppelforbrenningsanlegget.

Personal

Enhet	Ansatte	Årsverk	Fravær i %
Kommunalteknikk	54	52,2	6,4
Trondheim Bydrift	354	349,2	6,8
Samlet (for tjenesteområdet)	408	401,4	6,8

Innenfor tekniske tjenester er det viktig med høy utdanning innen fagområdene veg, vann og avløp og geoteknikk. Det har vært vanskelig å rekruttere medarbeidere innenfor disse områdene på grunn av stor etterspørsel i privat og offentlig sektor. I tillegg har det vært for få med denne utdanningen de siste årene. Søkermassen til disse studieretningene er økende. Innenfor tekniske tjenester i kommunen er det nå et generasjonsskifte som vil pågå noen år framover Dette forsterker utfordringen med å skaffe nye medarbeidere.

Trondheim bydrift har i hovedsak fulltidsstillinger. Deltidsstillingene er for det meste knyttet mot Husebybadet. Det er god tilgang på fagarbeidere, mens det tidvis er vanskelig å få tak i ingeniører med vann og avløpskompetanse og vegkompetanse. Sykefraværet viser en nedgang fra 2014. Nedgangen har kommet i langtidsfraværet. I 2015 er det registrert 32 skader/nestenulykker i TQM, kommunens avvikssystem. Det er usikkert om nestenulykker underrapporteres. Dette jobbes det kontinuerlig med.

Kommunalteknikk hadde et høyt sykefravær i 2015, med et langtidssykefravær som var høyere enn tidligere. Dette sykefraværet er ikke arbeidsmiljørelatert, men skyldes andre forhold.

Mål og resultater

Mål for tjenesteområdet:

Tjenesteområdet bidrar til å oppnå følgende mål i kommuneplanens samfunnsdel:

- 2.3: I 2020 skal Trondheim ha en fysisk byutforming som fremmer livskvalitet og helse
- 2.4: I 2020 er Trondheim ren og ryddig og kommune der 90 prosent av avfallet gjenvinnes
- 3.8: I 2020 har Trondheim et levende bysentrum
- 4.5: I 2020 har Trondheim god beredskap i forhold til samfunnssikkerhet

Periodemål 2015-2018

Mål: Flere bydeler har bedre utendørs rekreasjonstilbud

Varierte nærmiljøanlegg og lett tilgjengelige rekreasjonsområder skal øke mangfoldet i aktivitetstilbudet, og de skal utformes i samarbeid med brukerne. I et folkehelseperspektiv er det viktig å stimulere til variert aktivitet i alle aldersgrupper.

Resultat:

Det er arbeidet med forvaltningsplanen som nå blir en samlet plan for marka og grøntområdene. Målet er at planen også kan fungere som et underlag for programmering av nye offentlige uteområder som bygges i regi av andre enn Trondheim kommune.

Selv om nærmiljømidlene er flyttet til et annet tjenesteområde, er prosjektledelse og gjennomføring av flere av de nye nærmiljøanleggene innenfor dette tjenesteområdet.

Endringen har vært tilfredsstillende, basert på resultat fra brukerundersøkelser.

Mål: Alle tilknyttet kommunalt nett har godt, nok og sikkert vann

Trondheim skal ha en god og sikker reservevannsforsyning og skal ha klatret fra 6. til 3. plass på Norsk Vanns gradering når det gjelder standarden på vannforsyningen sammenlignet med de ti største kommunene.

Resultat:

Det har vært noen mindre forsinkelser på Vikåsen vanntunnel og på MeTroVann-prosjektet. Ingen av forsinkelsene har kritisk betydning for hverken forsyningsikkerhet, kapasitet eller kvalitet på vannet.

I 2015 er det ingen store hendelser i driften. Prøvedrift med vann fra Benna ble igangsatt mot slutten av 2015.

Mål: Reduserte forurensingsutslipp til bekker og elver

Tiltak skal gradvis føre til at byens elver og bekker blir renere og bedre egnet for lek og rekreasjon. Tiltakene vil også føre til at det frigjøres kapasitet på ledningsnett og renseanlegg for å gi plass til framtidig byvekst og klimaendringer.

Resultat:

Arbeidet med å redusere forurensningsutslipp til bekker og elver er et langsiktig arbeid. Strategien for arbeidet med tiltak og framdriftsplan for gjennomføring er fundert i Hovedplan avløp, og arbeidet følger oppsatt plan.

Lekkasjesøk på avløpsnettet med 40 registrerte lekkasjer vurderes som tilfredsstillende.

Mål: Brukertilfredsheten med kommunale vegger samt gater og parker i Midtbyen øker

Det gjennomføres årlig brukerundersøkelser der innbyggerne bedømmer kvaliteten på de ulike tjenestene. Brukertilfredshet for vegger skal være minimum 60 prosentpoeng i 2018, og brukertilfredsheten med renhold av gater og parker i Midtbyen skal være minimum 70 prosentpoeng. Målet i 2015 er en skår på 57 på kommunale vegger og 64 for gater og parker i Midtbyen.

Resultat:

Brukerundersøkelsen med tilbakemelding fra innbyggerne danner grunnlaget for om man har lyktes eller ikke:

Alle gater og veier vinter 66 prosent. Alle gater og veier sommer 68 prosent.

Renhold gater Midtbyen 68 prosent. Tømming søppel/renhold Midtbyen 66 prosent. Renhold gågater/torg og plasser Midtbyen 71 prosent.

Vedlikehold gågater/torg og plasser Midtbyen 72 prosent.

Helhetsinntrykk parker/stier 71 prosent.

Tallene er høyere enn det som er satt som periodemål, men årlig resultat vil nok variere med været. Ett år er ikke tilstrekkelig og snittet i perioden frem til 2018 avgjør om vi lykkes.

Mål: Fra 40 prosent til 60 prosent materialgjenvinning for husholdningsavfall innen 2020

Økt materialgjenvinning skal oppnås gjennom et regionalt samarbeid med satsning på sentral ettersortering av avfall i tillegg til kildesortering. Et forprosjekt for sentralsortering skal i løpet av 2016 gi grunnlag for å beslutte om det skal bygges nytt sentralsorteringsanlegg.

Resultat:

Arbeidet med en regional avfallsplan har gått etter planen i 2015, og den er under ferdigstillelse.

Arbeidet i 2016 og videre i planperioden vil konsentrere seg om operasjonisering av målene i strategien. I handlings- og økonomiplan for 2016-2019 er dette periodemålet skjøvet ut i tid. Med dagens fremdrift i arbeidet med nytt ettersorteringsanlegg er det ikke realistisk å oppnå 60 prosent materialgjenvinning innen 2020, og målsettingen er derfor utsatt til 2025.

Nøkkeltall

Beskrivelse	2012	2013	2014	2015
Erstatningssaker veg, stykk	47	90	50	40
Vedlikehold veg/innbyggere (kr/pers)	155	149	370	245
Drift veg/innbyggere (kr/pers)	377	427	586	562
Nye offentlige vannledninger, lm.	12.000	21.800	9.600	12.500
Nye offentlige avløpsledninger, lm.	10.400	8.300	26.700	21.400*
Lekkasjetap vann i prosent	29	30	29	25**
Vann- og avløpsgebyr, forbruk 200 m3, inkl. stoppekran. og mva	5.956	6.149	6.017	6.095
Antall off. vannlekkasjer, stk.	152	179	157	131
Antall fortettinger off. avløpsnett, stk.	50	69	57	54
Erstatningssaker vann/avløp, stk. (fra 2014 innmeldte saker)	14	5	31	16
Mengde avfall i kg pr. innbygger	403	394	378	360
Gebyr avfall per husstand (3x140l) (inkl.mva.)	1870	1685	1685	1735

*Inkluderer AF, SP og OV – ledninger. **Lekkasjeprosent er basert på foreløpige data og kan bli endret.

Eiendomstjenester

Eiendomstjenester

Innenfor eiendomstjenester er de fleste mål for 2015 innfridd. Energiforbruket ble redusert med 2,2 prosent, mens resultatmålet var to prosent.

Resultatmålet om verdibevarende vedlikehold og utskifting på 70 prosent ble nådd. 88,5 prosent av de totale vedlikeholdsmidlene ble brukt til planlagt verdibevarende vedlikehold og utskiftinger. Resultatmålet om 80 prosent gjenvinning fra byggeplasser på kommunens egne bygg ble nådd. Resultatet ble 95 prosent. Bedre bygg i et livsløpsperspektiv og oppfølging av reklamasjoner har vært et prioritert arbeidsområde og pågår fortsatt. Bygningsdriften er ytterligere profesjonalisert.

Det er utarbeidet oversikt over grunneierdommer (eiendomsgrunn) til kommunen og utarbeidet rutiner for kommunalt tomteerverv.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
5,1 millioner kroner	0,7 %

Eiendomstjenester fikk et resultat som var 5,1 millioner kroner bedre enn budsjettet i 2015. Hovedårsaken til resultatet er at det er styrt mot et mindreforbruk på vedlikeholdet av formålsbygg, forvaltning og renhold.

Personal

Enhet	Ansatte	Årsverk	Fravær i %
Eierskapsenheten	48	48,1	3,9
Trondheim eiendom	550	530,8	11,0
Utbyggingsenheten	21	20,6	5,3
Samlet (for tjenesteområdet)	619	599,5	10,3

Eierskapsenheten har bra kompetanse for å løse oppgavene. En del medarbeidere nærmer seg aldersgruppen der man har anledning til å trappe ned Rekruttering av nye medarbeidere er tilfredsstillende.

Sykefraværet på Eierskapsenheten viser en nedgang fra 2014 på 0,15 prosent. Det er ingen indikasjoner på at det er arbeidsrelatert fravær.

Arbeidet med organisasjonsutvikling på Eierskapsenheten gjennom prosjektet "I riktig retning" pågikk gjennom året. Konklusjonen på dette arbeidet ble klar i februar 2016, og faggruppe avfall vil nå bli flyttet til Kommunalteknikk.

På Trondheim eiendom var det i 2015 48 nytilsetninger, mens 46 personer sluttet. Av disse gikk 13 over på AFP eller alderspensjon. Det er lett å rekruttere nye medarbeidere. De ansatte har generelt høy kompetanse og dermed et godt grunnlag for å levere gode tjenester. Svært mange har fagbrev, men mange har også universitets- og høyskoleutdanning, og sammen har de vid og omfattende erfaring. Trondheim eiendoms største utfordring er høyt sykefravær, og det gjelder særlig

langtidssykefraværet blant renholderne. Det samlede sykefraværet for Trondheim eiendom var 11 prosent i 2015, en nedgang fra 12,2 prosent i 2014. Det brukes mye tid og ressurser på å redusere sykefraværet blant renholderne. I 2015 var dette sykefraværet på 14,4 prosent, det nest laveste på mange år, og vi har grunn til å tro at sykefraværet blant renholderne vil reduseres ytterligere i 2016.

Utbyggingsenheten har hatt små endringer i personalsituasjonen, og ved avgang er det rekruttert nytt personell. Til tross for gode søkertall på ledige stillinger er det ikke lett å rekruttere nye kompetente medarbeidere siden kommunen må konkurrere med rådgivende ingeniørfirma og entreprenører om disse. Sykefraværet er noe høyere enn i fjor, som skyldes en influensaepidemi.

Mål og resultater

Mål for tjenesteområdet:

Tjenesteområdet bidrar til å oppnå følgende mål i kommuneplanens samfunnsdel:

- 2.2: I 2020 skal Trondheim være et lavenergisamfunn
- 2.4: I 2020 skal Trondheim ha en bærekraftig forvaltning av naturmiljø og areal
- 2.5: I 2020 er Trondheim en ren og ryddig kommune der 90 prosent av avfallet gjenvinnes
- 2.6: I 2020 er Trondheim rollemodell for konkurransedyktige og bærekraftige areal- og transportløsninger
- 4.2: I 2020 skal Trondheim kommune ha styrket sin posisjon som attraktiv arbeidsgiver
- 4.4: I 2020 skal Trondheim kommune og kommunens innbyggere ha felles forståelse av hvilke forventninger en kan ha til kommunens tjenester

Periodemål 2015-2018

Mål: Gode og miljøvennlige løsninger med klimatilpasning i alle ledd

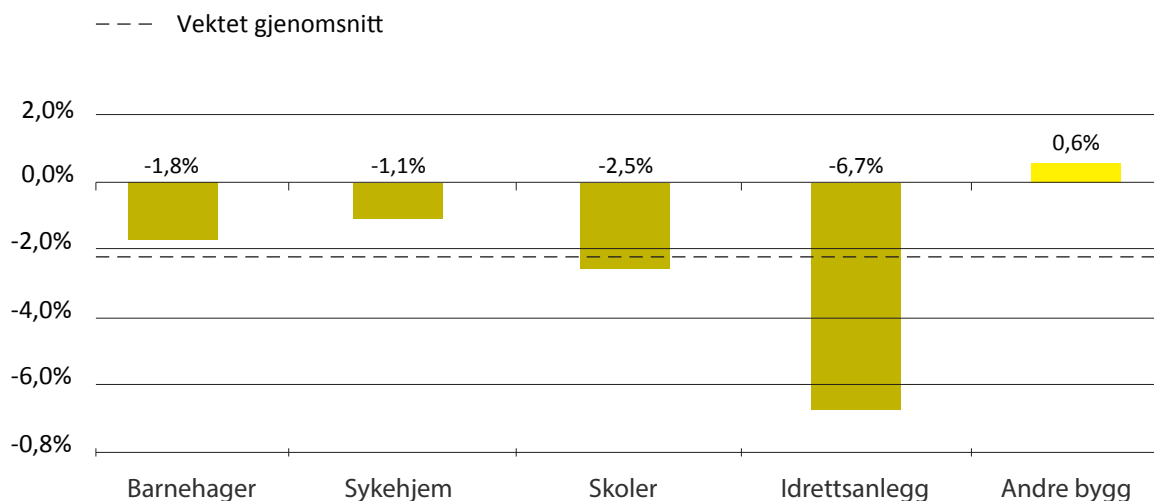
I perioden skal stasjonært energibruk reduseres med sju prosent. Klimagassutslipp og avfallsmengden skal også reduseres.

Resultat:

Resultatmålene for 2013, 2014 og 2015 tyder på at periodemålet for 2013 – 2016 vil bli nådd.

I 2015 ble det gjort en energieffektivisering på 2,2 prosent i Trondheim kommunes energioppfulgte bygningsmasse. Figuren under viser besparelser i forhold til 2014 for bygningene som er delt opp i fem kategorier.

Besparelser fra 2014-2015

Besparelser fordelt på bygningskategori

Sammenliknet med landsgjennomsnittet ligger Trondheim kommunes energibruk betydelig under for alle byggkategorier med unntak av barnehagebygg. Alle byggeprosjekt er gjennomført med et energiforbruk minimum tilsvarende lavenergistandard.

Biobasert forbrenningsentral på Vikåsen ferdigstilles høsten 2016. Anskaffelsesprosessen har tatt lengre tid enn forventet.

Oppvarmingsanlegg på Stabbursmoen skole ble utsatt i påvente av rådmannens vurdering av skolestrukturen i området. Ombyggingen står fortsatt på planen i planperioden 2016 – 2019, men denne gangen ikke tidfestet til hvilket år. Det avventes beslutning om skolestruktur.

Det ble fjernet to oljekjeler i 2015.

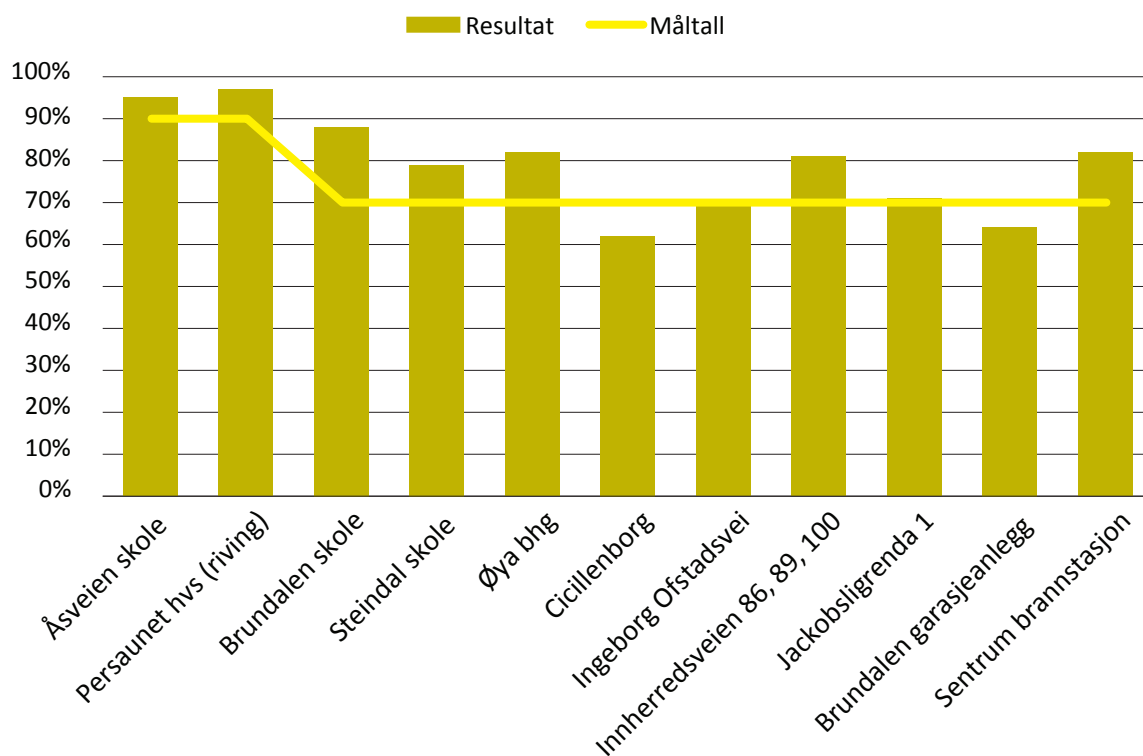
Alle skoleprosjekter igangsatt i 2015 har passivhusstandard, og det er minimum lavenergistandard på alle andre nybyggprosjekt i 2015.

Ved rehabilitering av Singsaker skole var det antikvariske føringer ved bytte av yttertak og fasader, og utskifting til passivhuskomponenter var dermed ikke mulig. Ved utskifting av vinduer ved Brundalen helse- og velferdssenter tilfredsstiller deler av bygningene passivhuskrav.

Erfaringene etter arbeidet med klimagassutslipp fra Åsveien skole er videreført til byggeprosjektet Lade skole.

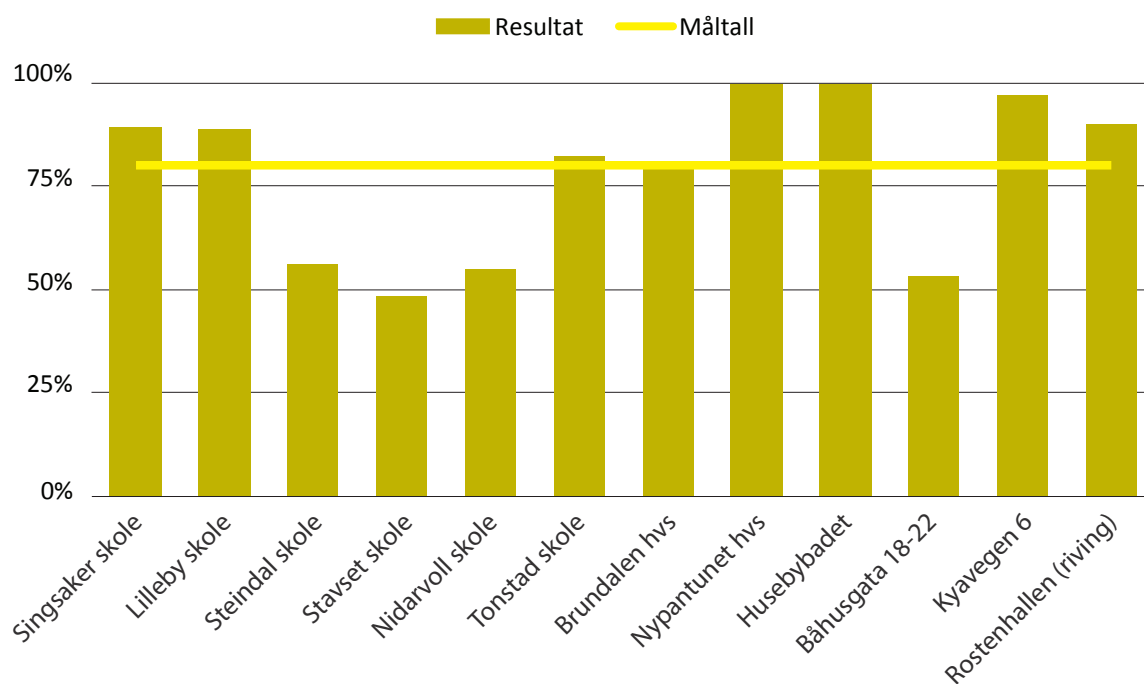
Målet om 80 prosent sorteringsgrad fra byggeplasser på kommunens egne bygg ble nådd. Resultatet ble 95 prosent. Det vises til figuren under.

Sorteringsgrad på byggeprosjekter 2015

Målet om 80 prosent sorteringsgraden av bygningsavfall for rehabiliteringsprosjekt og større vedlikeholdsprosjekt ble ikke nådd. Resultatet ble 70 prosent, mens lovkravet er 60 prosent. Syv av tolv byggeprosjekt nådde målet om 80 prosent sortering. Det vises til figuren under.

Sorteringsgrad på vedlikeholds- og rehabiliteringsprosjekter 2015

Muligheter for grønne tak eller regnbed har blitt vurdert på nye byggeprosjekt. Brundalen skole har fått fordryningsanlegg, og det vurderes grønne tak eller regnbed på Lade skole.

Mål: Sikrer kvaliteten på nye og eksisterende bygninger gjennom planlagt verdibevarende vedlikehold og tidlig innsats

Trondheim kommune har betydelige investeringer i eksisterende bygningsmasse. Et målrettet verdibevarende vedlikehold er nødvendig for å sikre disse verdiene på en økonomisk optimal måte.

Resultat:

Arbeidet med verdibevarende planlagt vedlikehold har høy prioritet.

Avvik i forhold til lov- og forskriftskrav lukkes fortløpende.

88,5 prosent av det totale vedlikeholdet har vært planlagt verdibevarende vedlikehold og utskiftinger. Det vises til tabellen under.

Vedlikeholdsutgifter	Formålsbygg	Bolig	Totalt 2015	2015 i %
Planlagt verdibevarende vedlikehold	85.872.750	43.162.290	129.035.040	63,5 %
Ut- og innflytting bolig		50.871.481	50.871.481	25,0 %
Sum planlagt vedlikehold	85.872.750	94.033.771	179.906.521	88,5 %
Akutte uforutsette vedlikeholdstiltak	11.886.089	11.476.340	23.362.429	11,5 %
Samlet vedlikehold	97.758.838	105.510.111	203.268.949	100,0 %

Vedlikeholdet i de kommunale bygningene ble økt med 10,1 kroner per m² fra 2014 til 2015. Økningen skyldes i hovedsak kommunale utleieboliger, hvor antall oppussinger etter utflyttinger har økt fra 532 i 2014 til 563 i 2015. Boligbyggene er selvfinansierende og har lukket økonomi.

Formålsbyggene hadde samme totale vedlikeholds nivå på 134 kroner per m² i 2014 og 2015, men det er interne justeringer på vedlikehold i kroner per m² mellom de ulike byggkategoriene, avhengig av hvilke bygg som står på årets vedlikeholdsplan.

Arealoversikt per 31. desember 2015. Areal i brutto m²

Areal pr. byggkategori	Eide bygg	Leide bygg	Totalt
Administrasjonsbygg	14.022	79.000	93.022
Skoler	356.816	2.743	359.559
Barnehager	80.056	12.133	92.189
Helsehus	150.160	26.215	176.375
Bolig	217.136	107.260	324.396
Idrettsbygg	47.969		47.969
Kulturbygg	28.742	1.976	30.718
Parkeringshus		18.500	18.500
Andre bygg	981.056		86.154
Totalt	981.056	247.827	1.228.883

Mål: Sikrer tilstrekkelig areal for Trondheim kommunes behov

Befolkningsøkningen i Trondheim tilsier stor utbygging av barnehager, skoler, velferdssenter og idrettsanlegg. Kommunen er ingen stor grunneier av utbyggingsgrunn på områdene hvor det er aktuelt med utbygging. For å lykkes med bygging av offentlige bygg må kommunen derfor være aktiv grunnerverver med et langsiktig perspektiv.

Resultat:

Tjenesteområdet har fått utviklet et kartverktøy for registrering av private og kommunale tomter og tomteområder, og gjennomført en analyse av verdien av Trondheim kommunes eiendommer. Verdivurderingen ble behandlet i formannskapssak 57/15, 17.3.2015.

En sammenstilling av kartverktøyet og analysen ble behandlet på politisk nivå i formannskapssak 262/15, 24.11.2015. Saken inneholder en helhetlig oversikt over kommunens ubebygde eiendommer med vurderinger om fremtidig utnyttelse og salg.

Det er brukt mindre til erverv av areal i 2015 enn budsjettert. Dette skyldes seinere oppkjøp av flere store eiendommer.

Plan for areal til offentlige tjenester er en videreføring av 2030-prosjektet. Det inneholder en oversikt over dagens tilbud og behov fram til 2050. Dokumentet ble behandlet i formannskapssak 07/16, 12.1.2016

Mål: Bidrar aktivt til utvikling av prioriterte utbyggings- og byomformingsområder

Gjennom utbyggingsavtaler og rammeavtaler med private grunneiere samarbeider kommunen om fortetting og utbygging av nye bolig og næringsområder.

Resultat:

Utbyggerne på Lilleby-området har vært i dialog med Trondheim kommune i 2015, og det arbeides videre med utbyggingsavtaler i området.

Som følge av mange reguleringsaker de siste årene har det vært høy aktivitet knyttet til inngåelse av utbyggingsavtaler. Dette forventes å vedvare i planperioden.

Nøkkeltall (KOSTRA)

Foreløpige KOSTRA-tall 2015 for eiendomstjenester, Trondheim kommune, sammenlignet med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS-kommunene, unntatt Oslo

	Trondheim	ASSS snitt
Utgifter til drift per kvm	550	601
Utgifter til vedlikehold per kvm	148	111
Energikostnader per kvm	87	97

De foreløpige KOSTRA-tallene for eiendomstjenester indikerer at Trondheim har lavere driftsutgifter og høyere vedlikeholdsutgifter til eiendomsforvaltning enn snittet av ASSS kommunene. Energikostnadene er lavere enn snittet.

Vedlegg

Vedlegg I.....	138
Vedlegg II.....	139
Vedlegg III.....	140
Vedlegg IV.....	146
Vedlegg V.....	148
Vedlegg VI.....	150

Vedlegg I

Antall ansatte/årsverk i Trondheim kommune; fordelt på virksomhetsområde og kjønn, 2015*

Virksomhetsområder	Antall kvinner	Årsverk kvinner	Antall menn	Årsverk menn	Antall totalt	Årsverk totalt
Helse og velferd	4505	3165	1136	789	5641	3955
Finansforvaltning	64	64	35	33	98	97
Oppvekst og utdanning	4804	4160	1236	1086	6040	5246
Ordføreren	37	26	39	24	76	50
Organisasjon	261	226	147	137	408	363
Kultur og næring	118	88	64	51	182	140
Byutvikling	597	554	651	638	1248	1193
Sum	10341	8283	3297	2759	13638	11042

*Tabellen viser totalt antall personer med en stillingsprosent i Trondheim kommune. Ansatte som kun arbeider på timebasis, er ikke inkludert i materialet.

Vedlegg II

Lærlinger

Fag	Søkere til læreplass 2015			Inntak lærlinger i løpet av 2015		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Barne- og ungdomsarbeiderfaget	127	46	173	55	30	85*
Helsearbeiderfaget	112	38	150	74 ***	27	101**
Andre fag	30	57	***87	6	7	13
Totalt	269	141	410	135	64	199

* Av disse er 3 lærekandidater og 16 fra Menn i barnehage.

** Av disse er 2 lærekandidater, 15 fra Menn i helse, 5 fra Kompetanseløftet 2015 og 16 fra HEFFI.

*** Av disse er 4 lærlinger i aktivitørfaget.

**** Av disse er 1 lærekandidat i idrettsanleggsgaget.

Det er alltid et visst frafall av lærlinger i løpet av læretida. Antall avbrutte lærekontrakter varierer fra år til år. Kommunen har ikke som praksis å rekruttere flere lærlinger enn måltallet, fordi frafallet er uforutsigbart. Selv om det er et løpende inntak til læreplasser, blir ikke ledige plasser alltid fylt opp.

De fleste som ikke får læreplass fra august, starter på andre studier eller kvalifiseringsløp.

	Aktive lærekontrakter pr. 31.12.15 (1. og 2. års lærlinger)		
	Kvinner	Menn	Totalt
Barn- og ungdomsarbeiderfaget	96	39	135
Helsearbeiderfaget	137	41	178
Andre fag	16	9	25
Totalt	249	89	338

Vedlegg III

Handlingsplan for ”Temaplan for et mangfoldig arbeidsliv i Trondheim kommune 2013-2016”

Rekruttering

Kjønn:

Strategi	Tiltak	2013	Ansvarlig	2014	2015
Når søkerne står tilnærmet kvalifikasjonsmessig likt, tilsettes menn i kvinnedominerte yrker og kvinner i mannsdominerte yrker	Informere ledere	Oppdatere personalreglement/ personalhåndbok	Personaltjenesten	Fortløpende arbeid	Fortløpende arbeid
Menn kvoterer til stillinger i barnehager, SFO og skole	Informere ledere	Oppdatere personalreglement/ personalhåndbok	Personaltjenesten	Fortløpende arbeid	Fortløpende arbeid
Arbeidet med å opprette flere heltidsstillinger og å redusere uønsket deltid innen Helse og velferd videreføres	Ulike prosjekter	Prosjektene videreføres Uønsket deltid kartlegges	Rådmannen Enhetsledere Helse og velferd	Arbeidet videreføres	Arbeidet videreføres

Etnisitet:

Strategi	Tiltak	2013	Ansvarlig	2014	2015
Kvalifiserte søkere med innvandrerbakgrunn skal innkalles til intervju	Informere ledere	Oppdatere personalreglement/ personalhåndbok	Personaltjenesten	Drøfte med Mangfoldsrådet hvordan man kan få flere kvalifiserte søkere til ledende stillinger	Kurs ble gjennomført i 2014
Når søkerne står kvalifikasjonsmessig likt, tilsettes medarbeidere med innvandrerbakgrunn	Informere ledere	Oppdatere personalreglement/ personalhåndbok	Rådmannen	Kurs for enhetsledere gjennomføres i samarbeid med Mangfoldsrådet	Dette er et fortløpende arbeid
Trondheim kommune skal tilby praksisplasser for innvandrere	En prosjektgruppe begynte i 2012 arbeidet med å få bedre struktur på arbeidet med praksisplasser	Oppdatere personalreglement/ personalhåndbok Prosjektgruppa leverer forslag 1. mars. System for registrering videreutvikles	Personaltjenesten Rådmannen Personaltjenesten	Fortløpende arbeid Nytt registreringssystem for praksisplasser skal innføres i løpet av året	Fortløpende arbeid Praksisbanken blir operativ i løpet av året. (Arbeidet ble litt forsinket i 2014)

Funksjonsevne:

Strategi	Tiltak	2013	Ansvarlig	2014	2015
Kvalifiserte søkere med redusert funksjonsevne skal innkalles til intervju	Informere ledere	Oppdatere personalreglement/ personalhåndbok	Personaltjenesten	Fortløpende arbeid	Fortløpende arbeid
Mulighetene for tilrettelegging som NAV kan bistå med, skal være kjent blant kommunens enhetsledere	Orienterer lederne om muligheten (uten at de skal kjenne regelverket i detalj)	Dette må gjøres fortløpende	Rådmannen Arbeidsmiljøenheten	Fortløpende arbeid	Fortløpende arbeid
Det skal legges til rette for praksisplasser for personer med redusert funksjonsevne	Gjennomføre et lite prøveprosjekt mellom NAV og Trondheim Eiendom	Prosjektet igangsettes	Personaltjenesten Trondheim Eiendom NAV	Prosjektet evalueres/ videreføres	Ingen kandidater i 2014. Tilbudet fra Trondheim Eiendom opprettholdes
Unge funksjonshemmede skal tilbys sommerjobb i "Ung i jobb"	40 unge i alderen 16-18 år, 20 jenter og 20 gutter, tilbys hvert år sommerjobb ved byens sykehjem. (Minst tre skal ha innvandrerbakgrunn og funksjonshemmede skal prioriteres)	Tiltaket gjennomføres fortløpende	Personaltjenesten	Tiltaket gjennomføres fortløpende	Tiltaket gjennomføres fortløpende
Trondheim kommune skal samarbeide med de ulike organisasjonene om holdningsendringer til funksjonshemmede i arbeidslivet	Drøfte med organisasjonene hvordan dette kan gjøres på den best mulige måten	Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne forespørres om deltakelse/forslag	Rådmannen		

Alder:

Strategi	Tiltak	2013	Ansvarlig	2014	2015
Kvalifiserte søkere over 50 år skal innkalles til intervju	Informere ledere	Oppdatere personalreglement/ personalhåndbok	Personaltjenesten	Følge opp at dette etterkommes	Fortløpende arbeid
Rekrutteringsprosjekt for å sikre kompetanseoverføring fra seniorer til nyutdannede helsefagarbeidere utprøves	Kommunen har fått midler til et prosjekt	Prosjektet gjennomføres	Personaltjenesten Helse og velferd	Arbeidet videreføres	Prosjektet er avsluttet

Generelt:

Strategi	Tiltak	2013	Ansvarlig	2014	2015
Trainee-program for personer med redusert funksjonsevne og innvandrerbakgrunn skal utredes	Gjennomføre et lite prøveprosjekt			Utrede et mulig prosjekt	Sak legges fram for formannskapet vår 2015

Likestilling og likeverd på arbeidsplassen**Generelt:**

Strategi	Tiltak	2013	Ansvarlig	2014	2015
Ved den enkelte enhet skal det kontinuerlig arbeides for mangfold, likestilling og likeverd i arbeidsmiljøet	Arbeidsmiljøgruppene (AMG) på enhetene er iverksetterorgan	Lederutvikling Lederopplæring AMG-opplæring HMS-kurs	Rådmannen Arbeidsmiljøenheten	Arbeidet videreføres	Arbeidet videreføres
I rapportene fra enhetens arbeidsmiljøgrupper skal tiltak mot diskriminering etterspørres med jevne mellomrom	Med ujevne mellomrom vil rådmannen etterspørre om og hvilke tiltak som enhetene har iverksatt	Rapporter fra arbeidsmiljøgruppene	Rådmannen	Dette gjøres for 2014	Dette vil først bli gjort for 2015
Ansatte som opplever seg diskriminert, mobbet eller trakassert kan melde saken til Varslingssekretariatet	Gjøres kjent i organisasjonen gjennom ordinært opplysningsarbeid	Info på nett Arbeidsmiljødagen Informasjon til tillitsvalgte	Rådmannen	Arbeidet videreføres	Arbeidet videreføres

Kjønn:

Strategi	Tiltak	2013	Ansvarlig	2014	2015
Arbeidet med å opprette flere helsestillinger og å redusere uønsket deltid videreføres	Ulike prosjekter	Prosjektene videreføres Uønsket deltid kartlegges	Rådmannen Enhetsledere Helse og velferd	Arbeidet videreføres	Arbeidet videreføres
Arbeidet med å rekruttere menn til omsorgstjenesten videreføres og videreutvikles	Prosjektet "Menn i helse" videreføres	20 helserekruitter får tilbud om åtte ukers praksisperiode	Helse og velferd Personaltjenesten	Arbeidet videreføres	Arbeidet videreføres
Arbeidet med å rekruttere menn til barnehager videreføres og forsterkes	Kommunen har fått midler til prosjekt	Prosjektet gjennomføres	Oppvekst og utdanning	Prosjektet videreføres	Prosjektet videreføres

Alder:

Strategi	Tiltak	2013	Ansvarlig	2014	2015
Andelen som tar ut AFP skal være synkende ved lavere aldre	Prosjektet "Sluttsamtale" gjennomføres	Prosjektet igangsettes	Rådmannen Arbeidsmiljøenheten Personaltjenesten	Prosjektet pågår ut året	Rapport fra Prosjekt "Sluttsamtale" legges fram for formannskapet
Iverksatte seniortiltak og tiltak for unge og nyutdannede arbeidstakere videreføres	Rekrutteringsprosjekt for å sikre kompetanseoverføring fra seniorer til nyutdannede helsefagarbeidere utprøves	Prosjektet gjennomføres	Personaltjenesten Helse og velferd	Prosjektet avsluttes i løpet av året	Prosjektet er avsluttet
Nye seniortiltak skal være tilrettelagt for enkelt individer eller grupper av arbeidstakere	Dagens ulike seniortiltak videreføres	Vurdere informasjon på intranettet	Personaltjenesten	Tiltakene vurderes i løpet av året	Vedtak i bystyret høst 2014 som følges opp i løpet av 2015
Enheter med mange ansatte med høy alder, må planlegge erstatning av framtidig kompetansetap	Gjøre dette kjent i organisasjonen	Tas inn i personalreglement/ personalthåndbok	Personaltjenesten Helse og velferd	Arbeidet videreføres	Arbeidet videreføres
Seniortiltak for enhetsledere utredes	Utrede mulige særordninger for enhetsledere	Utredningsarbeidet påbegynnes	Rådmannen	Utredningen er gjort. Resultatene innarbeides i en større sak om seniorpolitikk og utføre som skal til bystyret høsten 2014	Arbeidet videreføres

Etnisitet:

Strategi	Tiltak	2013	Ansvarlig	2014	2015
Arbeidet med å forbedre norskkunnskaper til medarbeidere med innvandrerbakgrunn videreføres og videreutvikles	Gjennomføre norskkurs for barnehage- og skoleansatte som har behov for det	Kurset for ansatte i barnehagene er lagt ut i den eksterne kurskatalogen	Prosjektet "Flerkulturell praksis og språkstimulering"	Arbeidet er avsluttet	
Prosjekt med norskopplæring på arbeidsplassen etter modell fra Trondheim eiendom igangsettes på andre tjenesteområder	Alle kommunale enheter forplikter seg til å ta imot kandidater på språkpraksis	Nytt strukturert system prøves ut	Rådmannen Personaltjenesten Alle kommunale enheter	Arbeidet videreføres	Arbeidet videreføres

Religiøs tilhørighet:

Strategi	Tiltak	2013	Ansvarlig	2014	2015
Religiøs tilhørighet tematiseres i lederutviklingen	Lederutviklings- programmet tilpasses	Programmet er endret	Rådmannen	Arbeidet videreføres	Arbeidet videreføres
Likestillings- og diskrimineringsombudets håndbok "Religion på arbeidsplassen" gjøres kjent for kommunens enhetsledere	Gjøre dette kjent i organisasjonen	Presenteres i ulike fora	Arbeidsmiljøenheten Personaltjenesten Rådmannen	Arbeidet videreføres	Arbeidet videreføres
Arbeidsmiljøenheten og Personaltjenesten har god kunnskap om temaet og yter bistand der slike utfordringer oppstår	Aktuelle medarbeidere ved Arbeidsmiljøenheten og Personaltjenesten har den nødvendige kompetansen	Kompetanseheving	Arbeidsmiljøenheten Personaltjenesten	Arbeidet videreføres	Arbeidet videreføres

Seksuell legning:

Strategi	Tiltak	2013	Ansvarlig	2014	2015
Seksuell legning tematiseres i lederutvikling, tillitsvalgtskolering og hms-opplæring. Informasjonsmaterieell fra LO og Likestillings- og diskrimineringsombudet kan være gode hjelpemidler	Aktuelle utviklings- og opplæringsprogram tilpasses	Programmene er endret	Rådmannen Arbeidsmiljøenheten Arbeidstaker-organisasjonene	Arbeidet videreføres	Arbeidet videreføres
Arbeidsmiljøenheten og Personaltjenesten har god kunnskap om temaet og yter bistand der slike utfordringer oppstår	Aktuelle medarbeidere ved Arbeidsmiljøenheten og Personaltjenesten har den nødvendige kompetansen	Kompetanseheving	Arbeidsmiljøenheten Personaltjenesten	Arbeidet videreføres	Arbeidet videreføres

Seksuell trakassering:

Strategi	Tiltak	2013	Ansvarlig	2014	2015
Seksuell trakassering tematiseres i lederutvikling, tillitsvalgtskolering og hms-opplæring	Aktuelle utviklings- og opplæringsprogram tilpasses	Programmene er endret	Rådmannen Arbeidsmiljøenheten Arbeidstaker-organisasjonene	Arbeidet videreføres	Arbeidet videreføres
Arbeidsmiljøenheten og Personaltjenesten har god kunnskap om temaet og yter bistand der slike utfordringer	Aktuelle medarbeidere ved Arbeidsmiljøenheten og Personaltjenesten har den nødvendige kompetansen	Aktuelle medarbeidere ved Arbeidsmiljøenheten og Personaltjenesten har den nødvendige kompetansen	Arbeidsmiljøenheten Personaltjenesten	Arbeidet videreføres	Arbeidet videreføres

Funksjonsevne:

Strategi	Tiltak	2013	Ansvarlig	2014	2015
Arbeidet med bedriftsintern attføring revideres som følge av lovendringer	Samarbeide med KS og andre kommuner om endringene	Endringene gjennomføres	Personaltjenesten	Arbeidet videreføres	Arbeidet videreføres
Tiltak og prosjekt som er igangsatt i regi av Helsefremmende Trondheim, videreføres	Ulike tiltak og prosjekter	Prosjektene og tiltakene gjennomføres	Arbeidsmiljøenheten Rådmannen	Tiltakene vurderes fortløpende	Tiltakene vurderes fortløpende
Funksjonshemmedes deltakelse i arbeidslivet og universell utforming/tilrettelegging tematiseres i lederutviklingen	Lederutviklings- programmet tilpasses	Programmet er endret	Rådmannen	Arbeidet videreføres	Tiltak iverksatt i 2014 videreføres Arbeidet videreføres

Politisk tilhørighet:

Strategi	Tiltak	2013	Ansvarlig	2014	2015
Politisk tilhørighet tematiseres i lederutviklingen	Lederutviklings- programmet tilpasses	Programmet er endret	Rådmannen	Arbeidet videreføres	Arbeidet videreføres

Vedlegg IV

Lønnsvekst i Trondheim kommune

2015					
Tittel kap 5	Antall kvinner	Kvinner snitt årslønn	Antall menn	Menn snitt årslønn	Totalt antall
Ingeniør	69	602.494	117	625.896	186
Leder (adm)	24	732.303	13	648.896	37
Psykolog	19	653.171	4,00	648.039	23
Lege	75	732.118	53,00	669.592	128
Rådgiver	100	635.984	84	659.200	184
Advokat/jurist	28	682.053	10	696.209	38
Ped/psyk rådgiver	34	545.930	3	538.000	37
Saksbeh. U/krav om ak. Utd	8	533.012	9	537.373	17
Siviløkonom	16	555.877	9	544.431	25
Naturforvalter	10	547.200	7	586.071	17
Samfunnsviter	37	594.967	19	612.308	56
Saksbeh. M/krav om ak. Utd	4	591.250	2	528.000	6
Seniorrådgiver	9	748.489	12	761.621	21
Arkitekt	50	635.485	15	618.692	65
Totalt	501	639.753	357	640.458	858

2015					
Tittel kap 4	Antall kvinner	Kvinner snitt årslønn	Antall menn	Menn snitt årslønn	Totalt antall
Konsulent	248	471.823	70	459.509	318
Førstekonsulent	42	466.237	20	524.163	62
Spesialkonsulent	74	563.152	49	537.724	123
Miljøterapeut	345	485.441	178	486.911	523
Tolk med 3-årig høyskole	5	435.938	5	466.440	10
Barnehagelærer/pedagogisk leder	654	452.691	72	445.103	726
Musikk/kulturskolelærer	97	628.595	68	605.326	165
Fagarbeider	744	447.586	401	417.811	1.145
Arbeidsleder/formann	3	444.957	33	448.307	36
Fagarbeider helse	1.694	412.338	293	428.220	1.987
Bibliotekar	21	486.882	1	480.000	22
Fysioterapeut	88	461.394	20	427.823	108
Sykepleier	761	450.272	92	450.100	853
Førstesekretær	195	463.324	13	410.574	208
Renholder	144	392.694	10	386.240	154
Leder (adm)	1	604.497	1	580.300	2
Fagleder	287	582.597	91	596.754	378
Saksbehandler	56	419.911	14	439.151	70
Sosionom	173	472.546	43	479.607	216
Barnevernspedagog	216	499.205	27	517.393	243
Ergoterapeut	137	475.923	23	510.513	160

Tittel kap 4	Antall kvinner	Kvinner snitt årslønn	Antall menn	Menn snitt årslønn	Totalt antall
Vernepleier	391	488.048	110	495.587	501
Prosjektleder	4	549.357	1	600.000	5
Avd.Leder	38	536.911	27	502.013	65
Logoped	66	521.986	1	960.000	67
Lærer	67	446.489	32	468.488	99
Lærer u/godkjent utdanning	22	379.355	19	352.037	41
Adjunkt	516	479.780	202	478.397	718
Adjunkt m/tilleggsutd.	668	526.019	252	514.824	920
Lektor	59	499.729	13	492.259	72
Lektor m/tilleggsutd.	140	587.078	51	571.092	191
Totalt	7.884	472.980	2.161	479.487	10.045

2015					
Stillingskoder kap 3	Antall kvinner	Kvinner snitt årslønn	Antall menn	Menn snitt årslønn	Totalt antall
øverste administr. Leder	2	1.089.160	5	1.285.300	7
Leder (adm)	18	785.311	11	779.791	29
Rektor årsverksmod	33	754.254	22	773.112	55
Leder bf/hv	43	755.263	16	804.013	59
Leder årsverksmod	58	680.793	9	655.300	67
Totalt	154	734.848	63	805.946	217

Vedlegg V

Omsorg/fødselspermisjon pr. tjenesteområde og kjønn 2015

Organisasjons hierarki	Kjønn	% Fravær
Konsern	Kvinne	2,71 %
	Mann	1,09 %
7011601 / 0000101000 : Trondheim kommune	Kvinne	2,71 %
	Mann	1,09 %
0000101100 : Finansforvaltning	Kvinne	1,75 %
	Mann	1,13 %
0000101200 : Oppvekst og utdanning	Kvinne	2,76 %
	Mann	1,42 %
0000101300 : Helse og velferd	Kvinne	3,04 %
	Mann	0,91 %
0000101400 : Organisasjon	Kvinne	0,77 %
	Mann	0,71 %
0000101500 : Kultur og næring	Kvinne	1,37 %
	Mann	0,90 %
0000101600 : Byutvikling	Kvinne	1,84 %
	Mann	0,87 %
0000801000 : Ordføreren	Kvinne	0,00 %
	Mann	0,00 %
Sluttsum		2,31 %

Sykt barn/barnepasser pr. tjenesteområde og kjønn 2015

Organisasjons hierarki	Kjønn	% Fravær
Konsern	Kvinne	0,44 %
	Mann	0,44 %
7011601 / 0000101000 : Trondheim kommune	Kvinne	0,44 %
	Mann	0,44 %
0000101100 : Finansforvaltning	Kvinne	0,39 %
	Mann	0,35 %
0000101200 : Oppvekst og utdanning	Kvinne	0,54 %
	Mann	0,64 %
0000101300 : Helse og velferd	Kvinne	0,34 %
	Mann	0,27 %
0000101400 : Organisasjon	Kvinne	0,18 %
	Mann	0,22 %
0000101500 : Kultur og næring	Kvinne	0,69 %
	Mann	1,00 %
0000101600 : Byutvikling	Kvinne	0,49 %
	Mann	0,36 %
0000801000 : Ordføreren	Kvinne	0,07 %
	Mann	0,03 %
Sluttsum		0,44 %

Sykt barn/barnepasser pr. tjenesteområde 2015

Organisasjons hierarki	% Fravær
Konsern	0,44 %
7011601 / 0000101000 : Trondheim kommune	0,44 %
0000101100 : Finansforvaltning	0,38 %
0000101200 : Oppvekst og utdanning	0,56 %
0000101300 : Helse og velferd	0,32 %
0000101400 : Organisasjon	0,19 %
0000101500 : Kultur og næring	0,80 %
0000101600 : Byutvikling	0,42 %
0000801000 : Ordføreren	0,05 %
Sluttsum	0,44 %

Omsorg/fødselspermisjon pr. tjenesteområde 2015

Organisasjons hierarki	% Fravær
Konsern	2,31 %
7011601 / 0000101000 : Trondheim kommune	2,31 %
0000101100 : Finansforvaltning	1,53 %
0000101200 : Oppvekst og utdanning	2,49 %
0000101300 : Helse og velferd	2,63 %
0000101400 : Organisasjon	0,75 %
0000101500 : Kultur og næring	1,20 %
0000101600 : Byutvikling	1,33 %
0000801000 : Ordføreren	0,00 %
Sluttsum	2,31 %

Vedlegg VI

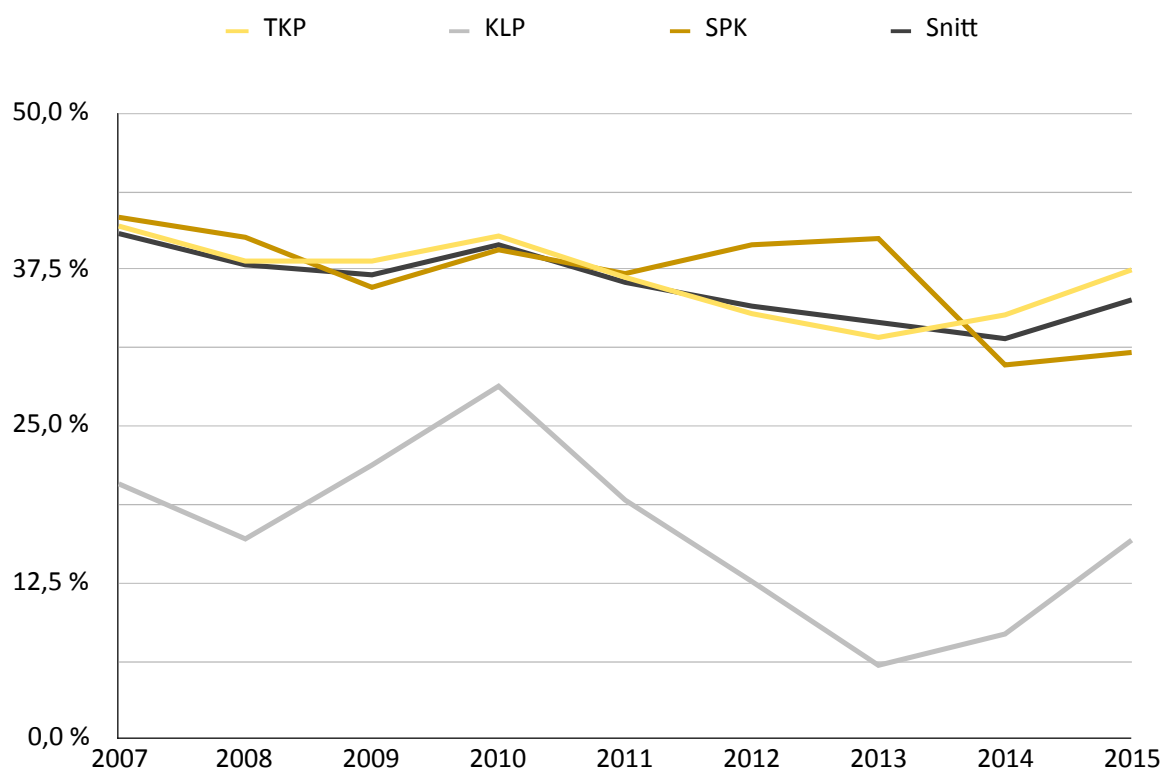
Gjennomsnittlig pensjoneringsgrad og andel "årsverk"

Gjennomsnittlig pensjoneringsgrad

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
TKP	88,1 %	83,8 %	83,2 %	79,2 %	79,4 %	79,4 %	81,9 %	81,8 %	84,0 %
KLP	65,7 %	70,0 %	82,5 %	78,0 %	48,8 %	48,6 %	44,3 %	57,0 %	63,1 %
SPK	84,4 %	91,4 %	87,4 %	85,7 %	97,2 %	83,2 %	84,8 %	76,8 %	76,6 %
Snitt	86,6 %	85,5 %	84,2 %	80,7 %	82,3 %	79,8 %	82,4 %	80,4 %	81,9 %

Andel "årsverk" AFP

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
TKP	41,0 %	38,2 %	38,2 %	40,2 %	36,9 %	34,0 %	32,1 %	33,9 %	37,5 %
KLP	20,4 %	16,0 %	21,9 %	28,2 %	19,1 %	12,6 %	5,9 %	8,4 %	15,9 %
SPK	41,7 %	40,1 %	36,1 %	39,1 %	37,2 %	39,5 %	40,0 %	29,9 %	30,9 %
Snitt	40,4 %	37,9 %	37,1 %	39,5 %	36,5 %	34,6 %	33,3 %	32,0 %	35,1 %

Trondheim kommune
Rådmannen
Postboks 2300 Sluppen
7004 Trondheim

www.trondheim.kommune.no

